

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ**

**МІСТА І СЕЛА УКРАЇНИ
ВТРАТИ ВОЕННОГО ЧАСУ
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК**

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ**

**МІСТА І СЕЛА УКРАЇНИ
ВТРАТИ ВОЄННОГО ЧАСУ
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ**

Бібліографічний список

КИЇВ 2023

Національна історична бібліотека України продовжує проект «Міста і села України. Втрати воєнного часу». Мета проекту — оперативне відображення інформації про зруйновані або пошкоджені об'єкти культурної спадщини в різних регіонах України. Перелік об'єктів визначається на основі інформаційного ресурсу Міністерства культури та інформаційної політики «Зафіксовані воєнні злочини», який містить лише ті пам'ятки культурної спадщини, що пройшли верифікацію. Проект складається з циклу бібліографічних списків, присвячених окремому регіону. Кожен бібліографічний список містить бібліографічну та вебліографічну інформацію про населені пункти та об'єкти культурної спадщини на основі інформаційних ресурсів НІБУ та актуальних публікацій у мережевих ресурсах. Цей випуск присвячений містам і селам Миколаївської області. Відбір об'єктів станом на березень-квітень 2023 року року, надалі він може доповнюватися, оскільки кількість пам'яток, що зазнали руйнувань чи пошкоджень остаточно визначити поки що неможливо.

Укладач

О. Михайлова

Редактор

Н. Волошінська

Відповідальна за випуск

А. Скороватова

На обкладинці: Яхт-клуб Миколаєва.

ЗМІСТ

МИКОЛАЇВ	4
Театр Монте – Миколаївський академічний художній драматичний театр (будівля 1881 р.)	46
Палац творчості учнів (сучасна будівля)	59
Церква святого Сергія Радонезького (сучасна будівля, межа ХХ – ХХІ ст.)	63
Бібліотека-філія № 18 Центральної міської бібліотеки імені М. Л. Кропивницького (сучасна будівля)	66
Свято-Катерининська церква (сучасна будівля)	68
Будинок офіцерів флоту (будівля 1820-х рр.)	72
Політехнічний фаховий коледж (будівля 1955 р.)	79
Маріїнська гімназія – Миколаївський ліцей імені Миколи Аркаса (будівля 1892 р.)	82
Палац культури «Корабельний» (будівля 1959 р.)	88
БАШТАНСЬКИЙ РАЙОН	94
ШИРОКЕ, село	94
Будинок культури (сучасна будівля)	94
МИКОЛАЇВСЬКИЙ РАЙОН	98
КИСЕЛІВКА, село	98
Костел Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії (будівля 1852 р.)	101
ОЧАКІВ, місто	106
Храм Святителя Миколи Чудотворця Церква св. Миколая (будівля першої половини ХХ ст.)	115
Свято-Миколаївський Собор	119
Міський палац культури (сучасна будівля)	126
ГУР'ЇВКА, село	131
Турецька криниця (будівля ХІХ ст.)	132

М. МИКОЛАЇВ

А. А. Скальковский о Николаеве [місто Миколаїв] // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 29-31 : іл.

У статті наводиться фрагмент із записів історика Скальковського А. О., що є однією з перших спроб викладу ранньої історії міста Миколаїв у контексті історичного розвитку регіону.

А. Н. Демидов о Николаеве [місто Миколаїв] в 1837 г. // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 32-34 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів мандрівника, мецената, князя Сан-Данто Демидова Анатолія Миколайовича, який у 1837 р. відвідав місто Миколаїв.

Авраменко О. І.

Історики Миколаївщини минулого : монографія / О. І. Авраменко, В. П. Шкварець. - Миколаїв : Іліон, 2014. - 358 с.

Бабійчук Г. В.

Історичне краєзнавство Миколаївщини наприкінці XVIII – на початку ХХІ століття : монографія / Г. В. Бабійчук, В. П. Шкварець. - Миколаїв : Іліон, 2013. - 364 с.

Бабич В.

Журналисти города святого Николая. История и судьбы / В. Бабич. – Николаев, 2010. - 720 с. : іл.

Бабич В.

Наши авианосцы на стапелях и в дальних походах : [історія Чорноморського суднобудівного заводу] / В. Бабич. - Николаев : Атолл, 2003. - 544 с. : іл.

Багамет М. О.

Культурно-просвітницька діяльність Миколаївської «Просвіти» під керівництвом М. М. Аркаса / М. О. Багамет, В. І. Андріяш // Актуальні проблеми вітчизняної і всесвітньої історії : матеріали всеукраїнської наукової конференції (Луганськ, 8-9 лютого 2001 р.). - Луганськ : СНУ, 2001. - С. 46-48

Про діяльність товариства «Просвіта» у місті Миколаїв, яку очолював український культурно-освітній діяч, письменник, історик Микола Аркас (1853-1909).

Баковецька О. О.

Історія заснування і будівництва Миколаївського костелу святого Йосифа / О. О. Баковецька ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова // ГІЛЕЯ. Науковий вісник. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки: збірник наукових праць. - 2013. - Вип. 72 (№5). - С. 50-55.

Бернов М. А.

Из Одессы пешком по Крыму (1896 г.) // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 248-252 : іл.

У статті вміщено уривки з книги Михайла Бернова «Из Одессы пешком по Крыму (1896 г.)», які містять відомості про місто Миколаїв.

Бобіна О. В.

Миколаїв [місто] і українська ідентичність на початку ХХ ст.: за матеріалами місцевої преси / О. В. Бобіна // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри. Збірка наукових праць. - Одеса, 2019. - С. 38-42.

У статті автор за публікаціями регіональної преси аналізує український контекст миколаївської національної ідентичності на початку ХХ ст., а також висвітлює вплив діяльності «Просвіти» та українських самодіяльних театрів у популяризації українства в місті.

Богоявленському роду нема переводу: історія Корабельного району м. Миколаєва у зібрані Валерія Коби. - Врадіївка : Коваленко А. Г., 2014. - 370 с. : іл. - 225-річчю заснування Богоявленська і Миколаєва присвячується.

Витяг з оголошення німецького комісара м. Миколаїв (генеральна округа «Миколаїв») про примусовий збір зимового одягу у населення міста для Вермахту. № 246. [Не пізніше 25 січня 1942 р.]. [Розділ 4. Німецько-румунська окупація] // Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ ст. : документи і матеріали : у двох частинах. Частина 2. - Київ : Наукова думка, 2021. - С. 222, 223.

Волос О. В.

Садово-паркові комплекси міста Миколаєва XIX - початку ХХ ст. / О. В. Волос ; Ін-т історії України НАН України, Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького // Гуржіївські історичні читання: збірник наукових праць. - 2015. - Вип. 10. - С. 157-160. - До 100-річчя з дня народження академіка Івана Олександровича Гуржія.

Волос О.

Храм Христа Спасителя – архітектурна пам'ятка : [Євангельсько-лютеранська церква Христа Спасителя, збудована німецькою громадою Миколаєва в середині XIX століття, що збереглася до сьогодення] / О. Волос // Німецькі поселенці на українських землях: історичні та актуальні проблеми і перспективи: збірник наукових праць за результатами Міжнародної науково-практичної конференції, 16-17 трав. 2013 р. - С. 204-207.

Гаврилов, Сергей Иванович

Николаев 220 лет : очерки истории жизни города и горожан / С. И. Гаврилов. - Николаев, 2009. - 208 с.

Нариси присвячені історії міської громади Миколаїва, у спеціальний розділ виділено літературно-історичні портрети, хронологічні та архівні матеріали. Видання ілюстроване фотографіями, документами, газетами та листівками про місто. Багато інформації про головні історико-культурні пам'ятки.

Гамза В.

Формування та розвиток болгарської колонії Тернівка на півдні України [нині мікрорайон м. Миколаїв] / В. Гамза // Краєзнавство. - 2005. - № 1-4. - С. 152-154.

Тернівка (тепер мікрорайон м. Миколаїва) є одни з найбільш ранніх великих болгарських поселень на півдні України.

Гарбар Г. А.

Готелі дореволюційного Миколаєва / Г. А. Гарбар // Історичні і політологічні дослідження: науковий журнал . - 2007. - № 3/4. - С. 126-130.

Гаркуша Н. М.

Из истории формирования античной нумизматической коллекции Николаевского краеведческого музея / Н. М. Гаркуша // Стародавнє Причорномор'я. - 2016. - С. 129-134

Гладышев В.

Город «на стыке моря и лимана» и Мир / В. Гладышев. - 2-е изд., доп. и перераб. - Николаев, 2013. - 239 с.

Голденберг М. Д.

Возрождение еврейской общины Николаева в конце XX - начале ХХI вв. / М. Д. Голденберг ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В.О. Сухомлинського , Миколаїв. комплекс Нац. ун-ту «Одеська юридична академія», Миколаїв. т-во єврейської культури, Рада нац. т-в Миколаїв. обл. // 220 років разом: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. - 2012. - С. 23-31.

Горбенко К. В.

Археологічні дослідження городища Дикий Сад [нині - в історичному центрі сучасного м. Миколаєва] у 2011-2013 рр. / К. В. Горбенко ; Миколаївський обл. краєзн. музей // IX Миколаївська обласна краєзнавча конференція «Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження». - 2015. - С. 25-30.

Горбенко К.

Археологічні дослідження пам'яток пізнього бронзового віку в регіоні Степового Побужжя / К. Горбенко // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . - 2007. - № 2 (2) (жовтень-грудень). - С. 14-19.

Про історію дослідження пам'яток пізнього бронзового віку, зокрема, городища «Дикий Сад» у м. Миколаєві.

Горбенко К.

Археологічні дослідження посаду городища «Дикий Сад» (2006-2007 рр.) [місто Миколаїв] / К. Горбенко // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . - 2008. - № 1-4 (3) (січень-грудень). - С. 11-24.

На дослідженні частині посаду городища «Дикий Сад» зафіксовано 13 археологічних об'єктів.

Горбенко К.

Археологические исследования укрепленного поселения Дикий Сад в 1927-1957 гг. [місто Миколаїв] / К. Горбенко // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . - 2018. - Т. 3, № 3(23) липень-вересень. - С. 99-110.

На основі архівних матеріалів і наукових публікацій аналізуються основні результати початкового етапу археологічних досліджень укріпленого поселення фінального бронзового віку Дикий Сад (м. Миколаїв).

Горбенко К.

Городище «Дикий Сад» у XIII-IX ст. до н. е. : [археологічні дослідження, місто Миколаїв] / К. Горбенко // ЕМІНАК: науковий щоквартальник. - 2007. - № 1 (1) (липень-вересень). - С. 7-14.

Горбенко К.

Житлово-господарський комплекс «Цитаделі» городища Дикий Сад : [про археологічні дослідження останніх двадцяти п'яти років у межах історичного центру сучасного Миколаєва городища фінальної бронзи

Дикий Сад (XIII/XII - XI-X ст. до н. е.) доби Білозерської культури, що розташувалося на лівому березі р. Інгул] / К. Горбенко ; Наук.-дослід. центр «Лукомор'є» Ін-ту археології НАН України // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . – Київ ; Миколаїв, 2016. - № 1 (13) (січень-березень), Т. 1. - С. 7-19 : іл.

Горбенко К.

Розкопки городища «Дикий Сад» і створення археологічного музею під відкритим небом [місто Миколаїв] / Горбенко // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . - 2014. - № 1-2 (8) (січень-червень). - С. 5-12.

Про результати багаторічних досліджень археологічної пам'ятки м. Миколаєва.

Горбенко К.

Укріплене поселення (городище) епохи фінальної бронзи Дикий Сад у місті Миколаєві [місто Миколаїв] / К. Горбенко // Краєзнавство: науковий журнал. - 2018. - № 1. - С. 6-20.

У статті розглядаються основні археологічні артефакти укріпленого поселення (городища) «Дикий Сад» на території сучасного міста Миколаїв. Серед них найбільш значими є залишки архітектурних споруд (житлові, господарські, культові та оборонні) та предмети матеріальної культури (керамічний посуд, вироби з бронзи, предмети з рогу, кістки та каміння).

Горбуров Е. Г.

Герои, забытые потомками? : [про участь у Першій світовій війні (1914-1918 рр.) 254-го піхотного Миколаївського полку, сформованого у місті Миколаєві] / Е. Г. Горбуров, К. Е. Горбуров // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . - 2017. - № 3 (19) (липень-вересень), Т. 3. - С. 130-137.

Горбуров Е. Г.

Знаки и символы эпохи. О знаках, жетонах и медалях, связанных с историей Николаева / Е. Г. Горбуров. - Николаев : Шамрай П. Н., 2014. - 200 с. : ил.

Горбуров, Евгений Григорьевич

Истории без ретуши: Из блокнота краеведа / Е. Г. Горбуров. - Николаев : Илион, 2019. - 253 с. : ил., фот.

У книзі представлені нариси про історичні події, що відбувалися в

XIX – XXI ст., особистостей, які брали в них участь, унікальні артефакти того часу.

Горбуков Е. Г.

Истории для истории : Очерки о Николаевской земле и ее людях / Е. Г. Горбуков, К. Е. Горбуков. - Николаев : Шамрай П.Н., 2011. - 216 с. : ил.

Видання містить історичні нариси про цікаві події та людей Миколаївщини, які в різний час друкувалися в газетах та журналах України. Розповіді доповнюються фотографіями та документами, більшість з яких оприлюднено вперше.

Горбуков Е. Г.

Истории для истории : Книга вторая: Очерки об исторических событиях, о Николаевской земле и ее людях / Е. Г. Горбуков, К. Е. Горбуков. - Николаев : Шамрай П.Н., 2015. - 256 с. : ил.

Горбуков, Евгений Григорьевич

Истории для истории. Книга третя : Очерки об исторических событиях, о Николаевской земле и ее людях / Е. Г. Горбуков, К. Е. Горбуков. - Николаев : Шамрай, 2015. - 236 с. : табл., фот., факс.

Горбуков Е. Г.

Николаевская область в годы Великой Отечественной войны 1941-1945 гг. : документы и материалы свидетельствуют / Е. Г. Горбуков, К. Е. Горбулов, Л. Л. Левченко, М. А. Мельник. - Николаев : Шамрай П. Н., 2014. - 348 с. : ил.

Городские поселения в Российской империи о Николаеве [місто Миколаїв] (1865 г.) // Старина николаевская и очаковская. Антологія. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 98-111 : іл., плани.

Про довідкове видання «Городские поселения в Российской империи», що виходило друком 1860-1865 рр. Наводиться частина тексту з видання, яка стосується міста Миколаєва (статистичні відомості за 1858 р., план міста, символіка, доходи та витрати міста, кількість та національний склад населення тощо).

Гребенников В. Б.

Новий некрополь черняхівської культури в м. Миколаїв / В. Б. Гребенников, І. О. Снитко // Стародавнє Причорномор'я. - Одеса, 2016. - С. 152-156 : рис.

Про археологічну знахідку (некрополь) черняхівської культури, відкриту у 2015 році у місті Миколаїв.

Губская Т. Н.

Город мраморных ангелов: очерки / Т. Н. Губская. - Николаев : Гудым Ирины Изд-во, 2010. - 362 с. : ил.

У книзі висвітлено історію Миколаївського некрополя як соціального явища в історії міста.

Губська В. С.

Дослідження археологічних пам'яток у м. Миколаєві / В. С. Губська // Праці Центру пам'яткоznавства: збірник наукових праць. - 2016. - Вип. 30. - С. 78-93 : фот.

Про основні археологічні дослідження пам'яток національного та місцевого значення у місті Миколаєві.

Губська В.

Поселення та некрополь Дідова Хата в урочищі Дідова Хата [місто Миколаїв] / В. Губська // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . - 2017. - № 1 (17) (січень-березень), Т. 4. - С. 10-16

Про історію археологічного дослідження комплексу пам'яток зі статусом національного, розташованого на території міста Миколаєва.

Губська Т. М.

Військовий цвинтар Миколаєва: поховання учасників Першої світової війни / Т. М. Губська ; Центр пам'яткоznавства НАН України і УТОПІК // Праці Центру пам'яткоznавства: збірник наукових праць. - Київ, 2015. - Вип. 27. - С. 291-300.

Гулько Л. П.

Миколаївська громадська друкарня : історико-бібліографічні нариси / Л. П. Гулько. - Миколаїв : Гудим І., 2014. - 244 с. : іл.

Миколаївська друкарня, створена для потреб Чорноморського

флоту, була заснована в кінці XVIII ст. і працювала до 1860 року.

Д. И. Багалей об истории г. Николаева [місто Миколаїв] // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 132-139 : іл., плани.

Про видання історика Дмитра Багалія «Колонизация Новороссийского края и первые шаги его по пути к культуре», в якому розкритий процес заселення й господарське освоєння в XVIII-XIX ст. малозаселених земель Слобідської України. Також, наводиться частина тексту з видання, яка стосується історії заснування міста Миколаєва.

Дем'яненко А. П.

К истории собрания Николаевского художественного музея / А. П. Дем'яненко // Меценаты и коллекционеры (к истории музеиных собраний) : материалы международной научно-практической конференции, посвященной 70-летию Севастопольского художественного музея им. М. П. Крошицкого 15-22 сентября 1997 года. - Севастополь, 2001. - С. 43-45.

Дем'яненко Ю. Н.

Настоятель Свято-Николаевской Греческой церкви города Николаева Иванов Евдоким Федорович [ок. 1836 - 1885] / Ю. Н. Дем'яненко ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Історичні науки: збірник наукових праць. - 2015. - № 1 (39) липень. - С. 115-119.

Дитя українізації : [коротка історія жетона-перепустки майстерень Миколаївського торгового порту] // Горбуров Е. Г. Истории без ретуши : из блокнота краеведа. - Николаев : Илион, 2019. - С. 144-148. - 230-летию со дня основания города Николаева посвящается.

Дороги війни / кер. авт. кол. С. С. Макарчук. - Миколаїв : Іліон, 2017. - 512 с. : фот.

Видання містить матеріали про Миколаївщину у роки протистояння російській агресії, починаючи з 2014 року : біографії,

спогади, довідки про дислокації підрозділів на території Миколаєва. Згадуються військовослужбовці, які загинули під час проведення АТО. Книга проілюстрована фотоматеріалами, які були надані бійцями Збройних Сил України.

Еврейские адреса города Николаева : (еврейский путеводитель по Николаеву) / авт.-сост. В. В. Щукин. - Николаев : Шамрай П. Н., 2015. - 144 с. : ил.

Желдоровский Ж.

Оккупация. Негероические воспоминания о героическом прошлом / Ж. Желдоровский. - Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2019. - 76 с. - (Забытые страницы истории).

У збірнику коротких оповідань, заснованих на реальних подіях, йдеться про життя місцевих в окупованому Миколаєві в 1941-1944 рр.

Жетон-пропуск «Никметаллтреста» // Горбуров Е. Г. Истории без ретуши : из блокнота краеведа. - Николаев : Илион, 2019. - С. 152-158.

Про матеріальну пам'ятку, виконану на металі - жетон-перепустку неіснуючого тепер підприємства м. Миколаєва, знайдену в 2018 році на околиці с. Парутине Очаківського району Миколаївської обл.

Заметки и воспоминания русской путешественницы по России в 1845 году. О. П. Шишкина о Николаеве [місто Миколаїв] // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 38-43 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів про місто Миколаїв, які письменниця Олімпіада Петрівна Шишкина (1791-1854) размістила у виданні «Заметки русской путешественницы». В Миколаєві її особливо вразили Адміралтейство, обсерваторія, гідрографічне ДЕПО.

И. М. Долгоруков о Николаеве [місто Миколаїв] // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н.

Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 21-26 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів письменника князя Івана Михайловича Долгорукова (1764-1823), який у 1810 році під час подорожі з Москви до міста Одеси відвідав місто Миколаїв.

Исторические сведения о городе Николаеве [місто Миколаїв] в «Путеводителе и адрес-календаре города Николаева на 1869 год» // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 112-117 : іл.

Про видання «Путеводитель и адрес-календарь города Николаева на 1869 год» - офіційне довідкове видання, одне з найдавніших, що збереглось. Наводяться відомості про історію заснування міста, опис герба, діяльність населення.

Исторический очерк столетнего существования города Николаева [місто Миколаїв] при устье Ингула (1790-1890) // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 140-242 : іл., фото, плани.

Про письменника і громадського діяча Григорія Миколайовича Ге (1830-1911), який жив та працював у місті Миколаєві з 1868 р. Надається увесь текст його нарису «Исторический очерк столетного существования города Николаева при устье Ингула (1790-1890)» - первого ґрунтовного твору з історії Миколаїва, що також містить ілюстрації з краєвидами міста, зображення знакових місць, план та статистичні данні, тощо. У статті вміщено скановані сторінки з цього видання.

Коба, Валерій

«Борщ з бичками» : народна історія Вітовського-Богоявленського краю / В. Б. Коба. - Миколаїв : Гудим Ірини, 2021. - 810 с. : іл., карти.

Видання присвячено історії виникнення, становлення та

розвитку населеного пункту Вітовка, Богоявленського (з 1789 р.), Жовтневого (з 1938 р.) тепер Корабельний район міста Миколаєва, зокрема, містить архівні документи, статистичні відомості, мапи різних часів, світлини, спогади старожилів, аналіз об'єктів топономіки, місцевих звичаїв, діалекту.

Ковальський Ю. В.

Городище Сиверсів маяк / Ю. В. Ковальський. - Миколаїв : Яслав, 2013 44 : іл.

Про археологічні дослідження Пам'ятки національного значення – городище (урочище) Сиверсів маяк, що знаходиться на лівому березі річки Південний Буг на території сучасного міста Миколаїв.

Коган Ф. М.

Возрождение еврейской общины в Николаеве (1944-1962) / Ф. М. Коган ; Миколаїв. нац. ун- т ім. В.О. Сухомлинського , Миколаїв. комплекс Нац. ун-ту «Одеська юридична академія», Миколаїв. т-во єврейської культури, Рада нац. т-в Миколаїв. обл. // 220 років разом: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. - 2012. - С. 55-71.

Коган Ф. М.

«Исход» первой еврейской общины г. Николаева - и рождение второй [XIX ст.] / Ф. М. Коган ; Миколаїв. т-во єврейської культури, Миколаїв. нац. ун- т ім. В. О. Сухомлинського , Миколаїв. ін-т права Нац. ун-ту «Одеська юридична академія» // Історичні мідраші Північного Причорномор'я: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції . - 2015. - Т. 1. - С. 175-200.

Кондрашов В. Ф.

Епізоди повсякденного життя в Миколаєві на початку ХХ ст. / В. Ф. Кондрашов ; Миколаївський обл. краєзн. музей // IX Миколаївська обласна краєзнавча конференція «Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження». - 2015. - С. 58, 59.

Кремко О.

Миколаїв і миколаївці : фотоальбом / О. Кремко. - Миколаїв : Шамрай П. М., 2012. - 144 с. : фот.

Крючков Ю. С.

История Николаева от основания до наших дней [місто Миколаїв] / Ю. С. Крючков. - Николаев : Возможности Киммерии, 1996. - 300 с. : фот.

Крючков Ю. С.

Николаев как образец южного провинциального города / Ю. С. Крючков // Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження: III Миколаївська обласна краєзнавча конференція. - 2000. - С. 94-100.

Крючков Ю. С.

Николаевский модерн [місто Миколаїв]. Архитектурно-исторический очерк / Ю. С. Крючков. - Николаев : Торубара В. В., 2017. - 480 с. : іл.

Видання присвячено архітектурі міста Миколаєва кінця XIX – початку ХХ ст., яка відноситься до періоду модерн. Здійснена комплексна характеристика особливостей николаївського модерна, розглядається творчість найбільш відомих архітекторів та сучасне напрямлення в архітектурі міста - неомодерн.

Крючков Ю. С.

Старый Николаев : топонимический словарь-справочник / Ю. С. Крючков. – Николаев : Гудым Ирина, 2008. – 124 с. : ил. + 1 карта.

Макушина Г. І.

Садиби та будинки-садиби Миколаєва кінця XVIII-початку ХХ століття: історія і сучасний стан / Г. І. Макушина // Маєткова культура: історія, генезис, мистецькі критерії оцінки: збірник наукових праць за матеріалами конференції 180-річчю від дня народження В. В. Тарновського-молодшого та 165-річчю від дня народження П. І. Харитоненка присвячується 16-17 серпня 2018 року (VI Качанівські читання). - Ніжин, 2018. - С. 82-87.

У статті розкрито основні стилістичні особливості садиб та будинків-садиб Миколаєва, які збереглись на сучасному етапі розвитку міста.

Медчук М.

Окупація очима дітей : (фонд Держархіву Миколаївської області «Колекція контрольних робіт учнів шкіл м. Миколаєва») / М. Медчук // Архіви України: науково-практичний журнал. - 2005. - № 1-3 (256) січень-червень. - С. 314-316.

Фонд Р-3043 Держархіву Миколаївської області складають десять справ із творами учнів десяти шкіл, які було написано в червні-липні 1944 року за темою: «Що я пережив у період німецько-фашистської окупації». Автор публікації надав два з цих творів - свідчення очевидців подій, яким у 1941 р. було по 13–15 років.

Мельник М.

Фонди претур Державного архіву Миколаївської області: короткий огляд / М. Мельник // Архіви України: науково-практичний журнал. - 2005. - № 1-3 (256) січень-червень. - С. 303-304.

Місцеві органи державної влади Миколаївщини були представлені префектурами, претурами та примаріями. У фондах одинадцяти претур, які зберігаються в Державному архіві Миколаївської області, є документи, що свідчать про щоденні життя та побут населення в період тимчасової нацистської окупації краю в 1941–1944 рр.

Миколаївський обласний краєзнавчий музей «Старофлотські казарми» : альбом / під заг. ред. М. П. Круглова ; авт. ідеї В. Андрієвський. - Миколаїв : І. Гудим, 2013. - 144 с. : іл. - (100 років).

Нікітін В.

Відкриття та попереднє дослідження городища «Дикий Сад» (1925-1929 рр.) [місто Миколаїв] / В. Нікітін // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . - 2009. - № 1-4 (4) (січень-грудень). - С. 5-11.

У публікації йдеться про мікколаївського археолога та краєзнавця Ф. І. Камінського, який у 1924-1929 роках очолював Миколаївський історико-археологічний музей; вивчення ним археологічних пам'яток, серед яких - городище «Дикий Сад». Окремо автор згадує діяльність краєзнавчо-археологічного гуртка «Друзі музею».

Навсегда утраченные раритеты // Е. Г. Горбуров. Exempla docent (Примеры учат) / Е. Г. Горбуров, К. Е. Горбуров. - Николаев : Шамрай П. Н., 2017. - С. 98-108 : іл.

Про втрачені раритети на прикладі масштабованих копій зі срібла костелу святого Йосипа у Миколаєві та «Левів Наполеона з проспекту Космонавтів».

Николаев [місто Миколаїв] 1828 г. в воспоминаниях английского путешественника // Старина николаевская и очаковская. Антология.

(Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Страна николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 27-28 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів англійського лікаря й мандрівника Едварда Мортона, який у 1827-1829 рр. відвідав місто Миколаїв. У своїх подорожніх записах, які були видані у Лондоні 1830 р., він ділиться враженнями від міста.

Николаев [місто Миколаїв] в 1838 г. - во время путешествия И. Г. Коля по югу Российской империи // Страна николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Страна николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 35-37 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів про місто Миколаїв, які у 1842 році видав німецький географ, мандрівник і письменник Йоганн-Георг Коль (1808-1878).

Николаевский зоопарк. 110 лет: : [Альбом]. - Николаев, 2011. - 37 с. : ил, фот.

Обозрение Николаева [місто Миколаїв] за 1862 г. по материалам «Морского сборника» // Страна николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Страна николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 55-72 : іл.

Опис міста Миколаєва у 1862 році: історична довідка, «современное обозрение» міста, навчальні заклади, установи тощо. «Морской сборник» - щомісячне видання з військово-морської тематики, яке видається з березня 1848 року.

Опись Николаевского Адмиралтейского собора // Страна николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Страна николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 118-126 : іл.

Висвітлено історію заснування храму та надається опис зовнішніх та внутрішніх приміщень.

Отрощенко В.

Укріплене поселення «Дикий Сад» у системі пам'яток білозерської культури [місто Миколаїв] / В. Отрощенко // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . - 2008. - № 1-4 (3) (січень-грудень). - С. 5-10.

Статтю присвячено попередній оцінці феномену «Дикого Саду» - укріпленого поселення XII-X ст. до н. е.

П. И. Сумароков о Николаеве [місто Миколаїв] // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 14-20 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів письменника, сенатора Павла Івановича Сумарокова (1767-1846), який у 1799 році здійснив подорож до Криму та зробив короткосезонну зупинку у місті Миколаєві.

Павлюк А. Н.

Формирование Николаевской еврейской общины: первые горожане : [кінець XVIII - перша четверть XIX ст.] / А. Н. Павлюк ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського , Миколаїв. комплекс Нац. ун-ту «Одеська юридична академія», Миколаїв. т-во єврейської культури, Рада нац. т-в Миколаїв. обл. // 220 років разом: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. - 2012. - С. 110-117.

Пархоменко В.

З історії противодії служби Миколаєва (1920-ті рр.)[місто Миколаїв] / В. Пархоменко // Краєзнавство: науковий журнал. - 2018. - № 1. - С. 29-33.

У статті висвітлено становлення та розвиток противодії служби м. Миколаєва у 1920-х роках на основі документів державного архіву Миколаївської області та періодичні видання тих років.

Петр Симон Паллас о Николаеве [місто Миколаїв] // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов

Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 10-13 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів німецького мандрівника, етнографа, енциклопедиста Петра Симона Палласа (1741-1811), які містять відомості про місто Миколаїв 1793-1794 років та його історію.

Разинкин Е. Г.

Очерк истории краеведческого общества «Золотая ладья» [місто Миколаїв] / Е. Г. Разинкин ; Миколаївський обл. краєзн. музей // IX Миколаївська обласна краєзнавча конференція “Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження”. - 2015. - С. 90-92.

Росляков С. М.

I. К. Айвазовський в Миколаєві. 200 років тріумфу : [каталог творів художника із зібрань Миколаївського обласного художнього музею ім. В. В. Верещагіна] / С. М. Росляков , Л. Є. Тверітінова , Н. Д. Сафонова ; Спілка вірмен України Миколаївської області. - Миколаїв, 2017. - 32 с. : іл.

Савченко В.

Літератори та «червоні моряки» проти «червоних комісарів»: два тижні миколаївської «матроської республіки» (14-27 травня 1919 р.) / В. Савченко // Краєзнавство: науковий журнал. - 2018. - № 1. - С. 56-67.

В статті аналізуються причини, цілі, хід збройного виступу моряків проти диктатури більшовиків у місті Миколаєві в травні 1919 р., а також розглядається структура влади, яка сформувалася під час повстання, роль ідеологів повстання Яна Пляшкевича (1893-1969) та Сергія Юріцина (1873 – після 1928), наводяться публікації з газет повстанців «Свободное слово красного моряка».

Сандурська О.

Історія маячної справи в Україні: короткий огляд / О. Сандурська // ЕМІНАК: науковий щоквартальник . - 2016. - № 2 (14) (квітень-червень), Т. 2. - С. 116-123.

Надаються відомості з історії конструкцій маяків як засобів навігації, коротка характеристика їхньої модернізації і, зокрема,

Ожарського (м. Миколаїв) та Станіслав-Аджигольського (с. Рибальче на Херсонщині).

Сацкий А. Г.

К возникновению топонима «Витовка» : [нині Корабельний р-н м. Миколаєва] / А. Г. Сацкий // Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження: III Миколаївська обласна краєзнавча конференція. - 2000. - С. 88-91.

Сnyтко И. А.

Богоявленск и его окрестности : историко-краеведческие очерки / И. А. Сnyтко, В. А. Касьяновский. - Симферополь : Таврида, 2012. - 184 с. : ил.

Про історію давнього міста Богоявленськ (Вітовка, Вітовтів) - нині Корабельний район м. Миколаєва.

Собор Різдва Богородиці [місто Миколаїв] // Івченко А. С. Найвидатніші храми України. - Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2010. - С. 144-145.

Старый Николаев : фотоальбом XIX - XXI вв.: 1789 - 2006 / авт. проекта Ю. Любаров. - Николаев, 2006. - [40] с. : фото.

Феніна В. А.

Миколаївське морське зібрання як осередок культурного життя міста: XIX - початок ХХ ст. / В. А. Феніна, С. В. Мицик // Вісник Державної академії керівних кadrів культури і мистецтв. - 2013. - № 1. - С. 118-122.

Хаєцький О. П.

Миколаївський учительський інститут (1913-1920) / О. П. Хаєцький. - Миколаїв, 2013. - 368 с.

Хаєцький О. П.

Музейний комплекс Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: історія створення та перспективи розвитку / О. П. Хаєцький ; упоряд. Л. В. Казанцева ; Укр. ком. Міжнар. ради музеїв, М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Нац. техн. ун-т України «Київський політехнічний інститут», Держ. політех. музей, Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія» //

Університетські музеї: європейський досвід та українська практика: збірник праць Міжнародної науково-практичної конференції (6-7 жовт. 2011 р., м. Київ). - 2012. - С. 379-386.

Царюк В.

Переміщення історико-культурних цінностей Миколаївської обласної універсальної бібліотеки ім. О. Гмирьова в період німецької окупації (1941–1944 рр.) / В. Царюк // Український історичний збірник. - 2018. - Вип. 20. - С. 203-210.

Черняков І. Т.

Дикий Сад, Гомер, Геродот, Троя, ахейці та кіммерійці (коментар одного археологічного відкриття в Україні): [про результати дослідження пам'ятки археології «Дикий Сад» на околицях міста Миколаїв] / І. Т. Черняков // Праці Центру пам'яткоznавства: збірник наукових праць. - 2010. - Вип. 17. - С. 116-122.

Чунихин В. В.

Городские истории. Ч. 1 / В. В. Чунихин. – Херсон : ХГТ, 2018. – 108 с. : іл.

У книзі зібрано історичні нариси про місто Миколаїв:

Общие городские истории. - С. 3-38.

Криминальные городские истории. - С. 39-70.

Городские истории Голодомора. - С. 71-76.

Мистические городские истории. - С. 77-94.

Нравы и конфузы старого города. - С. 95-105.

Щербина, Олена Олександрівна

Музей суднобудування і флоту як культурно-освітній заклад Миколаєва / О. О. Щербина ; Львівська галерея мистецтв // Жовківські читання 2011: збірник статей першої наукової конференції «Музей в сучасному світі». - 2011. - С. 140-143 : фот.

Щукин В. В.

Non nocere. Из истории первой больницы в Николаеве [місто Миколаїв] / В. В. Щукин, Н. И. Замлинский, А. А. Кокошко. - Николаев : Гудым Ирины, 2018. - 224 с.

Щукин В. В.

Дорога к храму. Еврейские культовые сооружения и религиозные общины в г. Николаеве. Очерк истории / В. В. Щукин. - Николаев, 2011. - 96 с. : фот.

Щукин, Владимир Владимирович

Николаевский Адмиралтейский собор [місто Миколаїв] : очерк истории / В. В. Щукин. - Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2017. - 224 с.

Э. В. Дримпельман о г. Николаеве [місто Миколаїв] в 1788 (1789) году // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.1. Старина николаевская. Источники по истории города Николаева. - С. 6-9 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів лікаря Е. Дрімпельмана (1758-1830), який відвідав місто Миколаїв у 1788 р. та надає характеристику тогоденого міста.

4K Virtual Walking Tour around Mykolayiv - Trip to Ukraine [Віртуальний пішохідний тур 4K Миколаєвом - Подорож Україною, 2019 рік] [відео ; 01:27:37] // 4K Urban Life. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=RpKVaKf2DAk> (Останнє звернення 22.03.2023).

Bazar of Nikolaev - Николаевский Базар : сайт. - Назва з екрана. – Режим доступу: <http://bazar.nikolaev.ua/> (Останнє звернення 04.05.2023).

Міський інтернет проект «BAZAR of NIKOLAEV» було створено групою ентузіастів та любителів міста 1 липня 2004 року. Керівник проекту - Андрій Шинкаренко.

«Николаевский Базар» - це сайт про історію Миколаєва, суднобудування та флот, з якими місто нерозривно пов'язане.

YouTube-канал: Андрей Шинкаренко. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/@fort1/videos> (Останнє звернення 04.05.2023).

Понад дві сотні відео про Миколаїв, його історію й архітектуру, катакомби й кораблі.

FRANK, VLADYSLAV

Миколаївська Троя – міські пам'ятники античності [13.05.2022 ; Олександрівський могильник, Римський каструм, Сарматський курган] / VLADYSLAV FRANK // MYKOLAIV-future. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-mykolayivska-troya-miski-pamyatnyky-antychnosti> (Останнє звернення 16.03.2023).

HUROVA, OLEKSANDRA

Незвідані миколаївські катакомби [03.06.2022] / OLEKSANDRA HUROVA // MYKOLAIV-future. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-nezvidani-mykolayivski-katakomby> (Останнє звернення 17.03.2023).

Про історію відкриття, архітектуру катакомб, теорії їх походження та домисли містян.

HUROVA, OLEKSANDRA

Оксамит і мармур [28.05.2022] / OLEKSANDRA HUROVA // MYKOLAIV-future. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-oksamyt-i-marmur> (Останнє звернення 17.03.2023).

Миколаївський художній драматичний театр, заснований 1894 року, розташований в історичній частині міста, в будівлі 1881 року, яка є пам'яткою архітектури.

HUROVA, OLEKSANDRA

Чарівні пам'ятники [Миколаєва ; 07.07.2022] / OLEKSANDRA HUROVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-charivni-pamyatniki> (Останнє звернення 16.03.2023).

Пам'ятник нареченій

Дивовижна карета

Хлопчик з бичками

Турецький фонтан

KOROBOVA, ANASTASIA

Від козацької станиці до мікрорайону: понад 200 років з історії Матвіївки [колишня Червона Слобода] [09.11.2022] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу:

<https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-vid-kozaczkoyi-stanyczi-do-mikrorajonu-ponad-200-rokiv-z-istoriyi-matviyivky> (Останнє звернення 24.03.2023).

KOROBOVA, ANASTASIA

Згасаюча краса пам'ятника архітектури у центрі Миколаєва: будинок Вімута [26.11.2022] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-zgasayucha-krasa-pamyatnyka-arhitektury-u-czentrmi-mykolayeva-budynok-vimuta> (Останнє звернення 23.03.2023).

Готель-пансіон зведеній на замовлення польського бізнесмена доктора Броніслава Вімута 1907 року, є пам'яткою архітектури місцевого значення, утім знаходиться в аварійному стані.

KOROBOVA, ANASTASIA

Історія вулиці: що нам відомо про Садову [16.02.2022] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-istoriya-vulyczi-shho-nam-vidomo-pro-sadovu> (Останнє звернення 21.03.2023).

Вулиця Садова (Богоділенська, потім Енгельса) одна з тих, що були нанесені на перший генплан міста, а також одна з небагатьох вулиць Миколаєва з бульваром.

KOROBOVA, ANASTASIA

Історії пам'яток міста: про брамників Миколаївського зоопарку – Багіру та Мауглі [23.12.2021] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-istoriyi-pamyatok-mista-pro-bramnykiv-mykolayivskogo-zooparku-bagiru-ta-maugli> (Останнє звернення 16.03.2023).

KOROBOVA, ANASTASIA

Історія першої лікарні Миколаєва [10.01.2022] / ANASTASIA KOROBOVA ; фото Eugene Vasiukov // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-istoriya-pershoyi-likarni-mykolayeva> (Останнє звернення 22.03.2023).

1890 року на перетині вулиць 3-я Воєнна (Сиваської дивізії) та Екіпажної (Володарського) було відкрито першу в Миколаєві лікарня, призначену для звичайних містян. Історичний корпус лікарні №1 було

закрито у 2010 р. в зв'язку з його аварійним станом. Питання реставраційних заходів так і не було вирішено до початку російсько-української війни.

KOROBOVA, ANASTASIA

Історія та унікальність будинку О. Ерліха [«Будинок під Меркурієм» ; 08.11.2021] / ANASTASIA KOROBOVA ; фото Eugene Vasiukov // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-istoriya-ta-unikalnist-budynku-o-erliha> (Останнє звернення 24.03.2023).

KOROBOVA, ANASTASIA

Італійці в Миколаєві, або чому Аляуді так називається [17.02.2022] / ANASTASIA KOROBOVA ; фото Eugene Vasiukov // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-italyanczy-v-mykolaeve-ily-pochemu-alyaudy-tak-nazyvayutsya> (Останнє звернення 21.03.2023).

Півострів Аляуди Миколаїв знаходитьться у північно-східній частині Миколаєва. Інгул там досить хитромудрий. Далі на сайті mykolaiv-future. Острів та район, що розташувався на ньому, серед городян мають сумнівну репутацію.

KOROBOVA, ANASTASIA

Купецький маєток, бандитський притон, музей і знову житловий будинок: що відбувалося в будинку Авраамова [07.12.2021] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-kupeczkyj-mayetok-bandytskyj-pryton-muzej-i-znovu-zhytlovyj-budynok-shho-vidbuvalosya-v-budynku-avraamova> (Останнє звернення 23.03.2023).

Будівля кінця XIX століття на Спаській, 22, пам'ятка архітектури місцевого значення, зведена на замовлення старости Купецького товариства у Миколаєві купця М. Авраамова як приватна садиба.

KOROBOVA, ANASTASIA

Миколаївська топоніміка: офіційна vs народна [06.08.2021] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/mykolayivska-toponimika-oficijna-vs-narodna> (Останнє звернення 24.03.2023).

KOROBOVA, ANASTASIA

Міні-копія Миколаєва вартістю в десятки тисяч доларів [22.12.2021] / ANASTASIA KOROBOVA ; фото Олександр Єрмоляев, Валентина Гурова // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-mini-kopiya-mykolayeva-vartistyu-v-desyatky-tysyach-dolariv> (Останнє звернення 16.03.2023).

Про інтернет-проект Олександра Єрмоляєва *Minimisto*, який відтворює реальні та втрачені архітектурні пам'ятки Миколаєва з конструктора *Lego*; кожна модель супроводжується історичною довідкою про будинок та його історію.

KOROBOVA, ANASTASIA

«Народження» та історія Варварівки: від 1804 до сьогодні [«Будинок під Меркурієм» ; 04.11.2021] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-narodzhennya-ta-istoriya-varvarivky-vid-1804-do-sogodni> (Останнє звернення 24.03.2023).

Варварівка – мікрорайон, що належить до Центрального району Миколаєва.

KOROBOVA, ANASTASIA

Топ найкрасивіших будинків у Миколаєві : Будинок Кrolя на Декабристів, Старофлотські казарми, Будинок, у якому розташований музей Верещагіна, Станція телеграфної лінії Лондон-Делі в Миколаєві, Прибутковий будинок Бліндермана] [20.10.2021] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/top-najkrasivishyh-budynkiv-u-mykolayevi> (Останнє звернення 24.03.2023).

KOROBOVA, ANASTASIA

Що ми знаємо про неправославні храми Миколаєва [18.08.2021] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/shho-my-znayemo-pro-nepravoslavni-hramy-mykolayeva> (Останнє звернення 24.03.2023).

Лютеранська церква Христа Спасителя – яскравий приклад неоготики

Вірменська апостольська церква Сурб Ґеворг – перша в Миколаєві

*Історія трьох миколаївських синагог
Костел Святого Йосипа – цегляна готика у центрі Миколаєва*

KOZACHUK, DARIA

Історія будівництва Кафедрального собору Касперівської Божої Матері у Миколаєві / DARIA KOZACHUK // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/istoriya-budivnycztva-kafedralnogo-soboru-kasperivskoyi-bozhoyi-materi-u-mykolayevi> (Останнє звернення 20.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Англійська архітектура на миколаївській землі: творіння архітектора Карла Акройда : [Будинок головного командира Чорноморського флоту, Ворота Адміралтейства і Модельний павільйон, Казарми флотського екіпажу, Палац князя Потьомкіна, Училище для дочок нижніх чинів Чорноморського флоту, Лютеранська кірха] [21.12.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-anglijska-architektura-na-mykolayivskoj-zemli-tvorinnya-architektora-karla-akrojda> (Останнє звернення 22.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Втрачена архітектура Миколаєва: дохідний будинок Корсунчеського [19.04.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-vtrachena-architektura-mykolayeva-dohidnyj-budynok-korsunskogo> (Останнє звернення 20.03.2023).

Прибутковий будинок купця Мойсея Корсунського зведений 1899 року, остаточно зруйнувався у вересні 1999 року.

MISHCHENKO, ELENA

Втрачена архітектура Миколаєва: мечеть, перетворена на руїну [11.07.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-vtrachena-architektura-mykolayeva-mechet-peretvorena-na-ruyinu> (Останнє звернення 16.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Давні поселення, соляні склади і концтабір:така різна історія

миколаївського мікрорайона «Соляні» [08.11.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-davni-poselenna-solyani-sklady-i-koncztabir-taka-rizna-istoriya-mykolayivskogo-mikrorajonu-solyani> (Останнє звернення 24.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

230 років лікує військових: історія Миколаївського військового госпіталю [09.12.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-230-rokiv-likuye-vijskovyh-istoriya-mykolayivskogo-vijskovogo-gospitalyu> (Останнє звернення 16.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

«Збудований народом і ним же зруйнований»: історія пам'ятника адміралу Грейгу [12.11.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-zbudovanyj-narodom-i-pym-zhe-zrujnovanyj-istoriya-pamyatnyka-admiralu-grejgu> (Останнє звернення 24.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Історичний, партизанський і художній: які музеї запрошують до себе гостей Миколаєва [Краєзнавчий музей, Музей суднобудування і флоту, Музей підпільно-партизанського руху на Миколаївщині в 1941-1944 роках, Художній музей ім. В. Верещагіна] [15.11.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-istorychnyj-partyzanskyj-i-hudozhnij-yaki-muzeyi-zaproshuyut-do-sebe-gostej-mykolayeva> (Останнє звернення 24.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Історія головної вулиці міста – Соборної: пройшла через руйнування і декомунізацію [16.02.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-istoriya-golovnoyi-vulyczi-mista-sobornoji-projshla-cherez-rujnuvannya-i-dekomunizacziyu> (Останнє звернення 21.03.2023).

Вулиця Соборна (Єлисаветградська дорога, Олександрівська, Радянська) найдовша пішохідна вулиця в Україні.

MISHCHENKO, ELENA

Історія найзагадковішого храму Миколаєва: Острожна церква [23.12.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-istoriya-najzagadkovishogo-hramu-mykolayeva-ostrozhna-cerkva> (Останнє звернення 21.03.2023).

Свято-Олексіївська церква при Миколаївському острозі збудована 1830 року, нині від цього храму не залишилось ані цеглини, ані фотографії, ані креслення ; останні відомості про острожну церкву відносяться до 1920 року.

MISHCHENKO, ELENA

«Їх вже не побачити»: об'єкти, що зникли з карти Миколаєва : [Один з перших будинків Миколаєва на перехресті вулиць 5-я Слобідська і Кузнецька, Пам'ятник Грейгу, Альтанка «Храм Вести», Прибутковий дім Корсунського, Миколаївська філармонія, Дерев'яна фортеця в дитячому містечку «Казка», Миколаївська кондитерська фабрика] [23.11.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-yih-vzhe-ne-pobachyty-obyekty-shho-znykly-z-karty-mykolayeva> (Останнє звернення 24.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Краса в камені: історія однієї з найстаріших церков Миколаєва – Госпітальної [26.01.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-krasa-v-kameni-istoriya-odniyeyi-z-najstarishyh-cerkov-mykolayeva-gospitalnoyi> (Останнє звернення 16.03.2023).

Госпітальна церква, або храм святих Захарія і Єлизавети – одна з найстаріших в Миколаєві, розташована в Ракетному урочищі, далеко від центру міста. Свою другу назву – Госпітальна, отримала від того, що розташована поряд з військовим госпіталем і до 1917 року фактично йому належала. Станом на початок 2022 року храм перебував у стані реставрації, однак, відкритий для прочан.

MISHCHENKO, ELENA

Мав найбільше назв: історія Інгульського району [Миколаєва ; 11.07.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-mav-najbilshe-nazv-istoriya-ingulskogo-rajonu> (Останнє звернення 16.03.2023).

*Постійні перейменування району
Хутір Водопій
13-а лінія і нова промзона
Ворота Миколаєва
Пам'ятники Інгульського району
Історія Інгульського району Миколаєва не схожа на історію інших трьох районів міста. Саме з Інгульського району гости Миколаєва розпочинають своє знайомство з містом: тут знаходяться залізничний і автобусний вокзали. Крім того, колись Інгульський район мав славу промислового осередку Миколаєва.*

MISHCHENKO, ELENA

Миколаїв на початку ХХ століття: погрес, війни революції [27.04.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-mykolayiv-na-pochatku-20-stolittya-progres-vijny-revolyucziyi> (Останнє звернення 20.03.2023).

Електричне освітлення, пуск електричного трамваю, централізований водогін, нові підприємства.

MISHCHENKO, ELENA

Миколаївські мости: дерев'яні, унікальні і аварійні : [Варварівський (Південно-Бузький) міст, Інгульський пішохідний міст, Інгульський міст, Аляудський міст] [30.10.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-mykolayiv-na-pochatku-20-stolittya-progres-vijny-revolyucziyi> (Останнє звернення 24.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

«Не все золото, що блищить» : скарби Миколаєва [18.07.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-ne-vse-to-zoloto-shhoblyshhyt-skarby-mykolayeva> (Останнє звернення 16.03.2023).

Скарб перший – миколаївці

Скарб другий – географічне розташування

Скарб третій – наукові здобутки

Скарб четвертий – археологічні відкриття

Скарб п'ятий – легендарні скарби

MISHCHENKO, ELENA

Особливості архітектури Миколаєва: кам'яні обличчя на стінах будинків [18.02.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-osoblyvosti-arhitektury-mykolayeva-kamyani-oblychchya-na-stinah-budynkiv> (Останнє звернення 20.03.2023).

Миколаївські будинки 19-го століття привертають увагу особливим оздобленням фасадів: Будинок Олександра Ерліха, Будинок купця Абраамова, Будинок на Нікольській, 37, Театр Монте, або Миколаївський російський театр, Будинок купця Литвиненка.

MISHCHENKO, ELENA

Плани Одеси креслились у Миколаєві: історія будинку Де Рибаса [18.03.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-plany-odesy-kreslylys-u-mykolayevi-istoriya-budynku-de-rybasa> (Останнє звернення 22.03.2023).

Про будинок і середмісті Миколаєва за адресою Наваринська, 3, що належав засновнику Одеси – Йосипу (Хосе) де Рибасу (Дерибасу) (1749/51-1800).

MISHCHENKO, ELENA

Постачала воду і могла бути шаховим клубом: 115 років Шуховській вежі в Миколаєві [18.03.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future.

– Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-postachala-vodu-i-mogla-buty-shahovym-klubom-115-rokiv-shuhovskij-vezhi-v-mykolayevi> (Останнє звернення 20.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Потужні держави чи «Дике поле»: що було до Миколаєва [22.02.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-potuzhni-derzhavy-chy-dyke-pole-shho-bulo-do-mykolayeva> (Останнє звернення 20.03.2023).

На початку 20-го століття історик-археолог Феодосій Камінський став першим, хто довів, що ніякого «Дикого поля» не було. Місце, де вже понад 230 років розташований Миколаїв, було густо заселеним. В районі Миколаївського яхт-клубу археолог знайшов і дослідив залишки поселення катакомбної культури. Він же відкрив

археологічну пам'ятку, яка додає Миколаєву образу понад три тисячі років: городище епохи бронзи «Дикий сад», яке часто йменують «миколаївською Троєю».

MISHCHENKO, ELENA

Прибуткова нерухомість і житло для пристойних людей: історія міколяївських дохідних будинків [30.11.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-prybutkova-neruhomist-i-zhytlo-dlya-prystojnyh-lyudej-istoriya-mykolayivskyh-dohidnyh-budynkiv> (Останнє звернення 23.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Стародавні атланти і руїна: якою була доля будинку купця Литвиненка [11.12.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-starodavni-atlanty-i-ruyina-yakoju-bulo-dolya-budynku-kurpczya-lytvynenka> (Останнє звернення 23.03.2023).

Прибутковий будинок купця Павла Литвиненка або «Будинок з атлантами» і досі вважається найкрасивішим житловим будинком Миколаєва. Нині в «Будинку з атлантами» розміщаються банки і страхові компанії.

MISHCHENKO, ELENA

Тут мріяли і готовали ліки: велика історія маленької міколяївської аптеки [08.02.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-tut-mriyal-i-gotuvaly-liky-velyka-istoriya-malenkoji-mykolayivskoyi-apteky> (Останнє звернення 21.03.2023).

Колишня аптека Бланків (Аптека №5), нині Мала сцена Міколяївського національного академічного українського театру драми та музичної комедії.

MISHCHENKO, ELENA

У ньому звучали молитви, забивали тварин і співали пісні: історія католицького собору в Миколаєві [15.12.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-u-nomu-zvuchaly-molytvy-zabyvaly-tvaryn-i-spivaly-pisni-istoriya-katolyczkogo-soboru-v-mykolayevi> (Останнє звернення

22.03.2023).

Костел св. Йосипа освячений 15 вересня 1896 року, нині діючий.

MISHCHENKO, ELENA

Фонтан надії і здоров'я: історія «Турецького фонтану» в Миколаєві [08.11.2021] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-fontan-nadiyi-i-zdorovya-istoriya-tureckogo-fontanu-v-mykolayevi#%D0%A1%D1%83%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%87%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8> (Останнє звернення 24.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Церкви Миколаєва: історія будівництва і руйнування Новокупецької церкви [19.04.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-czerkvy-mykolayeva-istoriya-budivnycztva-i-rujnuvannya-novokupczkoyi-czerkvy> (Останнє звернення 20.03.2023).

MISHCHENKO, ELENA

Що зберігав будинок родини Францевих: перший музей Миколаєва [26.01.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-shho-zberigav-budynok-rodyny-franczevyh-pershyj-muzej-mykolayeva> (Останнє звернення 21.03.2023).

Відомий колекціонер, гласний Міської думи Емануїл Францев 1886 року у власному будинку на Адміральській, 8 відкрив військово-історичний музей. Відповідно до заповіту Е. Францева після його смерті 1909 року, колекція перейшла у власність міста і вона стала основою міського природничо-історичного музею відкритого 1913 р. у приватному будинку Й. Заславського на розі вул. Великої і Малої Морської. Нині експонати колекції Францева зберігаються у Миколаївському обласному краєзнавчому музеї.

SUPIVSKA, YELYZAVETA

«Історична галерея»: каталог архітектури Миколаєва [20.04.2020] / YELYZAVETA SUPIVSKA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles/3025-istorichna-galereya->

[katalog-arkhitekturi-mikolaeva](#) (Останнє звернення 24.03.2023).

Випускник архітектурно-художнього факультету Одеської державної академії будівництва та архітектури Євген Васюков створив онлайн-каталог найприкметніших історичних будівель Миколаєва. Проект [«Архітектура Миколаєва»](#) містить інформацію про найцікавіші будівлі міста, супроводжуючи кожен такий об'єкт фотофіксацією, а також короткими відомостями (роки будівництва, стиль і автори), та, по можливості, історичною довідкою з описом архітектурних особливостей споруди.

YAKYM, DARIA

Бронзова наречена Миколаїва [08.08.2022] / DARIA YAKYM // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/eternal-bronzova-narechena-mykolayeva> (Останнє звернення 16.03.2023).

У вересні 2010 року до Дня міста було презентовано пам'ятник «Миколаїв – місто наречених». Розташований він на вулиці Лягіна, поруч з Палацом урочистих подій.

Архітектура Миколаєва : [онлайн-каталог]: [сайт]. - Назва з екрана. – Режим доступу: <http://archmykolaiv.com/> (Останнє звернення 24.03.2023).

«Архітектура Миколаєва» – ініціатива Євгенія Васюкова та Яни Ружинської з дослідження, систематизації, збереження та популяризації історико-архітектурної спадщини міста Миколаєва.

Сайт являє собою каталог найприкметніших будівель Миколаєва, що постійно поповнюється та уточнюється. Кожен об'єкт супроводжується детальною фотофіксацією, короткою довідкою, описом архітектурних деталей та, за можливості, історичними даними.

Віртуальний музей міста Миколаїв : [офіційний сайт]. – Назва з екрана. - Режим доступу: <http://muzey.mk.ua/> (Останнє звернення 23.03.2023).

Вперед у минуле. Вулиці Миколаєва [07.09.2016] : [відео ; 03:55] / авт сюжета Тетяна Мілякіна // Суспільне Миколаїв. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=q1lwo3Xmyql> (Останнє звернення 06.06.2023).

Історія миколаївських вулиць: коли вперше з'явилися назви вулиць, які найчастіше зазнавали перейменувань а які ніколи не змінювали назву.

Історичні монологи про архітектурні пам'ятки Миколаєва - 21.10.2017 : [24:23] // Суспільне Миколаїв. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=i-rdg3PHUwl> (Останнє звернення 15.05.2023).

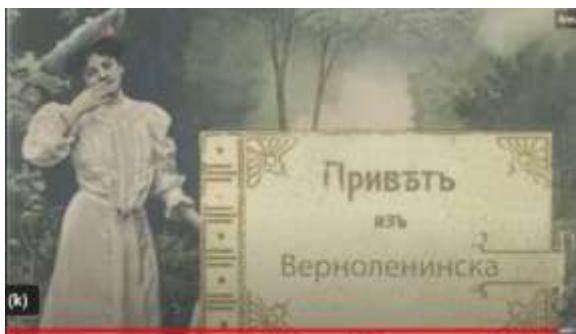
Помітною постаттю в історії Миколаєва є англійський архітектор Карл Акройд. У 1829 – 1850 роках він працював архітектором Чорноморського адміралтейського департаменту. На щастя більшість зведений К. Акройдом будівель збереглася.

Ковалев, Павло

Миколаїв: що варто побачити у місті [Будинок командуючого Чорноморським флотом, Флотський бульвар, Миколаївська обсерваторія, Будинок Дерибаса, Миколаївський зоопарк тощо] / Павло Ковалев // КОНТРАКТИ.ua. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://kontrakty.ua/article/177113> (Останнє звернення 16.03.2023).

Николаев. Прогулка по улицам родного города. Июнь 2017 : [слайдшоу ; 19:42] // KANIG- W. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MJQZQYv7vUA> (Останнє звернення 24.07.2023).

Онлайн-експурсія Миколаєвом: «Місто-герой новітньої історії. Від кімерійця до українця» : [10.09.2022] : [відео ; 02:01:30] // Агенція розвитку Миколаєва. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=vNm7X0jc0ow> (Останнє звернення 10.08.2023).

Цікаві, часто неочикувані факти з історії міста Миколаєва. Наприклад, мало хто знає, що Миколаїв ледь не втратив історичну назву.

Онлайн екскурсія Миколаїв герой сучасної історії : [14.10.2022] :

[відео ; 01:32:48] // Travel Ukraine туроператор. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=q3L92pWG9Kw> (Останнє звернення 10.08.2023).

Онлайн екскурсія - Миколаїв вечірній обсерваторія : [17.08.2022] : [відео ; 01:30:07] // Travel Ukraine туроператор. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=OEMpPqjzBak> (Останнє звернення 10.08.2023).

Онлайн екскурсія Миколаїв 20 століття : [28.10.2022] : [відео ; 01:56:37] // Travel Ukraine туроператор. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=dk9NfotpzKw> (Останнє звернення 10.08.2023).

Ці онлайн екскурсії проводяться з метою підтримати діяльність гідів, що через війну не можуть повноцінно провадити свою діяльність.

Екскурсії проводить гід з Миколаєва – Анна Червак.

У Миколаєві презентували книгу «Николаев в Восточной (Крымской) войне 1853-1856 гг.» // СВІДОК.info. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/ru/evidence/37926> (Останнє звернення 08.03.2023).

В Миколаївській обласній універсальній науковій бібліотеці відбулася презентації книги Є. Горбурова, Л. Леєченко, Є. Беляєвої «Николаев в Восточной (Крымской) войне 1853-1856 гг.». В книзі, яка вийшла друком у видавництві «Іліон», зібрано 313 документів, що поєднують події Східної (Кримської) війни 1853-1856 років та місто Миколаїв. Як зауважили автори, комплексного дослідження документів із Миколаївського архіву не було раніше, хоча саме в Миколаївському архіві є такі документи по обороні Севастополя, яких немає в архівах ані Санкт-Петербургу, ані Криму.

Часы мира в Николаеве [28 червня 2021 року] : [відео ; 08:55] // Андрей Шинкаренко. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=XO3x3Z4mBeo> (Останнє звернення 18.07.2023).

Незвичний годинник був змонтований та введений в дію на одній з будівель міста Миколаєва 2 листопада 1959 року. Табличка від цього

годинника, випадково куплена на одному з інтернет аукціонів, стала частиною цілої історії пов'язаної з містом Миколаєвом та його підприємствами.

00:00 - ПРИВЕТСТВИЕ

00:45 - ГЛАВНАЯ ПЛОЩАДЬ ГОРОДА НИКОЛАЕВА - СОБОРНАЯ

00:51 - ЧАСЫ НА СОБОРНОЙ ПЛОЩАДИ ГОРОДА НИКОЛАЕВА

01:58 - ЧАСЫ ИЗ ЦВЕТОВ НА СОБОРНОЙ ПЛОЩАДИ В НИКОЛАЕВЕ

02:25 - ГДЕ НА СОБОРНОЙ ПЛОЩАДИ БЫЛИ ЗАХОРОНЕНЫ ДЕСАНТНИКИ КОНСТАНТИНА ОЛЬШАНСКОГО?

03:24 - ИСТОРИЯ ПОЯВЛЕНИЯ ЧАСОВ МИРА

03:45 - КАК В КИЕВСКОМ ТЕЛЕГРАФЕ ПРИДУМАЛИ ЧАСЫ МИРА. КОНСТРУКЦИЯ ЧАСОВ МИРА

04:50 - КОГДА И КТО ИЗГОТОВИЛ ЧАСЫ МИРА В НИКОЛАЕВЕ?

05:30 - ИСТОРИЯ ГЛАВНОГО ПЕРЕКРЕСТКА ГОРОДА НИКОЛАЕВА. «Николаевский БазарЪ»

06:00 - НИКОЛАЕВСКИЕ ЧАСЫ МИРА НА ФОТОГРАФИЯХ РАЗНЫХ ЛЕТ

06:44 - 1980 год - РЕКОНСТРУКЦИЯ ЧАСОВ МИРА В НИКОЛАЕВЕ

Андрій Шинкаренко – засновник інтернет проєкту «Николаевский БазарЪ», історичного форуму «Скамейка», фотогалереї «Капсула времени», співавтор макета залізниці «городок ДримСити» виконаного в масштабі 1:87, а також автор і ведучий YouTube каналу «Андрій Шинкаренко», на якому розповідає про історію Миколаєва просто: про місто, про суднобудування та кораблебудування, про архітектуру та техніку тощо.

KOROBOVA, ANASTASIA

Чудові традиції Миколаєва за часів війни [26.03.2022] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-chudovi-tradycziyi-mykolayeva-za-chasiv-vijny> (Останнє звернення 24.03.2023).

У мешканців Миколаєва, як і у багатьох українців, з'явилися нові чудові традиції, які за час війни встигли вкоренитися, стати частиною буденності: допомагати всім і всюди, бути патріотами

свого міста та країни, дякувати за те, що маємо, слухати страшні казки на ніч від мера Сенкевича, лягати спати після побажань та «дозволу» від Віталія Кіма.

MISHCHENKO, ELENA

Про появу патріотичних муралів і білбордів на вулицях Миколаєва [13.06.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-prorojavu-patriotychnyh-muraliv-i-bilbordiv-na-vulyczyah-mykolayeva> (Останнє звернення 17.03.2023).

День у Миколаєві. Як живе незламне місто без питної води та під щодennimi обстрілами [06.11.2022] : [відео ; 22:16] // BIHUS Info. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=34-Z9mcjUsk> (Останнє звернення 21.04.2023).

00:00 - асоціація з містом Миколаїв

01:10 - як росіяни хотіли зламати миколаївців

01:50 - думки місцевих з приводу ситуації в місті

06:56 - як люди живуть без води

07:27 - коли з'явиться вода

08:01 - екскурсія Миколаєвом від Кіма

08:45 - як виглядає місто, яке живе під обстрілами

09:12 - як працює бізнес

10:08 - як виглядає центр міста

10:50 - про силу духу миколаївців

11:36 - чому змінилися звернення Кіма

13:42 - незламні люди Миколаєва

15:08 - ніч у Миколаєві

16:14 - як місцеві переживають обстріли

17:47 - чоловік, який постраждав він російських обстрілів

18:55 - як місцеві розбирають завали

19:54 - пресофіцер про росію

20:51 - пенсіонерки працюють на перемогу

Закриває собою південь: як Миколаїв став неприступною фортецею і як тримаються жителі — репортаж (ВІДЕО) [24.08.2022] // ДОМ. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://kanaldom.tv/zakryvaye-soboyu-pivden-yak-mykolayiv-stav-neprystupnoyu-forteczeyu-i-yak-trymayutsya-zhyteli-reportazh-video/> (Останнє звернення 16.03.2023).

Історії про перші бої та перемоги у спецпроекті «Битва за Миколаїв» [25.02.2023] : [відео ; 40:29] // Суспільне Миколаїва. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rCwG32ME9Q> (Останнє звернення 22.03.2023).

Спецпроект показує ретроспективу подій, які відбувались у місті-герої Миколаєві та області на початку повномасштабного вторгнення російських військ. Історії про перші бої та перемоги розповідають:

Андрій, військовослужбовець 299-ї бригади тактичної авіації;

Дмитро Філоненко, начальник аероклубу «ІКАР»;

Віктор Бригінець, офіцер ОК «Південь»;

Ілля Зелінський, представник підрозділу «Бузький Гард»;

Віталій Кім, начальник Миколаївської ОВА;

Олександр Сенкевич, міський голова Миколаєва;

Володимир Алексєєв, волонтер;

Артем Щербаков, заступник командира В/Ч 3039 Національної гвардії України;

Костянтин Івашишин, заступник командира артбатареї 79-ї ОДШБ;

Валерія, очевидиця;

Олександр, боєць підрозділу «Бузький Гард»;

Юрій, командир 123-ї бригади ТРО;

Віталій Даніла, начальник обласного Управління патрульної поліції.

Історія повторюється: Фашисти зруйнували Адміралтейство в Миколаєві у 20 столітті, а рашисти в 21-му,- ФОТО [29.04.2023] // 0512 : сайт міста Миколаєва. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/url?esrc=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://www.0512.com.ua/news/3588100/istoria-povtoruetsa-fasisti-zrujnuvali-admiraltejstvo-v-mikolaevi-u-20-stolitti-a-rasisti-v-21-mu-foto&ved=2ahUKEwig-WY2t3-AhUdgf0HHUF0DvEQFnoECAgQAg&usg=AOvVaw07huvbgkOs0KWoZaK0PWNH> (Останнє звернення 04.05.2023).

Ніч, 27 квітня – знову в Миколаєві вибухи, знову є жертви серед цивільного населення, знову зруйновані житлові будинки, і знову постраждала пам'ятка архітектури місцевого значення: будівля Аміралтейства (адміністративний корпус Миколаївського суднобудівного заводу).

Пошкоджена будівля зведена 70 років тому, однак, історію має довжиною у 235 років - комплекс будівель Миколаївського Адміралтейства почали створювати у 1788 році. Оригінальна Будівля Адміралтейства зруйновано під час Другої світової війни.

Зеленський прибув на Миколаївщину з робочою поїздкою // 24 канал. – Назва з екрана. – Режим доступу: https://24tv.ua/zelenskiy-priyhav-mikolayiv-30-sichnya-2023-roku_n2246097 (Останнє звернення 02.03.2023).

Про візит Президента України Володимира Зеленського та прем'єр-міністра Данії Метте Фредеріксена до Миколаєва, 30 січня 2023 року.

Кім розповів про відбудову Миколаївщини та складності з поверненням бізнесу в регіон [26.02.2023] // СВІДОК.info. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/ru/news/69958> (Останнє звернення 08.03.2023).

За даними голови Миколаївської обласної військової адміністрації Віталія Кіма на Миколаївщині 16 239 об'єктів було пошкоджено внаслідок ворожих обстрілів, майже 11 000 з них — це приватне житло. Наразі відновлено біля 3000 об'єктів.

Корабельный район – как живет самая обстреливаемая часть Николаева [30.10.2022] : [відео ; 04:40] // FREEДOM. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ezisXCyCrnw> (Останнє звернення 04.05.2023).

Миколаїв чує вибухи ледь не щодня. Найчастіше під ракетні атаки російської армії потрапляє найвіддаленіший з чотирьох районів міста – Корабельний. Саме тут найбільша кількість загиблих мирних мешканців та руйнувань інфраструктури.

МИКОЛАЇВ. Південний форпост України [20.10.2022] [відео ; 52:55] // ХАЩІ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=uQKFdPRzgSw> (Останнє звернення 03.05.2023).

Миколаїв - найстаріше місто на території України, але навіть з місцевих мало хто про це знає. Тут здавна жили кіммерійці, греки, литовці, українці, Росіяни вперше тут з'явилися в кінці 18 століття. Так чому російська пропаганда твердить що «Ніколаєв русський город»?

Чому донедавна це місто в Україні мало неписаний статус проросійського? Як Миколаїв став містом героєм та південним форпостом України? Як живе місто під постійними обстрілами та які настрої в місцевого населення? Відповіді на ці питання дивіться у черговій серії проєкту ХАЦІ.

00:00 найстаріше місто в Україні

03:46 вулиця Соборна в Миколаєві, наркоманія та братва міста

05:09 українська мова в Миколаєві

05:53 генерал Марченко -герой України

08:00 теракт в Миколаївській ОДА

10:14 чому Миколаїв був проросійським?

14:00 проросійські політики та їх карма

15:19 рандомні обстріли та їх небезпека

18:13 проблеми з водою в Миколаєві

21:59 місто без моря, мости Миколаєва

24:26 бої за Миколаїв

25:59 Корабельний район

28:48 наслідки російських обстрілів

31:06 розбомблена школа

37:22 масовий обстріл Миколаєва, жертви

47:01 знищенння української освіти

49:47 Миколаїв - місто герой.

Mykolaiv after 24 february 2022 (drone 4k) [07.02.2023] [відео ; 03:37] // macarenamax. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Q3cQL8ROGYs> (Останнє звернення 22.03.2023).

Миколаїв після 24 лютого 2022 року – відео з дрона.

Mykolaiv, Ukraine [жовтень 2022] [відео ; 01:55] // UNECE Housing and Land Management. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=4-SAlmkK4RE> (Останнє звернення 22.03.2023).

Відео про місто Миколаїв, Україна, представлене на 83-й сесії Комітету з питань міського розвитку, житлово-комунального господарства та землеустрою (3-6 жовтня 2022 р., Сан-Марино).

Комітет Європейської економічної комісії (ЄЕК) ООН з міського розвитку, житлового будівництва та землеустрою, заснований у 1947 році, є єдиним міжурядовим

органом, який займається проблемами житлового будівництва та міського розвитку в регіоні ЄСК ООН, а також найвищим органом ЄСК ООН, що визначає політику у сфері житла, міського розвитку та землеустрою.

Миколаїв відзначає 233 річницю заснування: як реагують одесити [10.09.2022] // Українська служба інформації. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://usionline.com/mykolaiv-vidznachiae-233-richnytsiu-zasnuvannia-iak-reahuiut-odesyty/> (Останнє звернення 16.03.2023).

За статутом, День міста щороку припадає на другу неділю вересня. На жаль, цього року Миколаїв відзначав 233 річницю під обстрілами. До привітань приєдналися й одесити, які вдячні Миколаєву, місту, яке стоїть на захисті Одеси та всього Півдня України.

Обстрелянные дома и магазины: как в Николаеве живет микрорайон Соляные [станом на 20.03.2022] // СВІДОК.info. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/ru/news/63351> (Останнє звернення 08.03.2023).

Бите скло на вулицях, у стінах сліди від пострілів, пошкоджені будинки та магазини — так виглядає мікрорайон Соляні. Через розведення Інгульського мосту та відсутність транспорту від початку війни мікрорайон довго залишався відрізаним від іншої частини міста та неодноразово ставав об'єктом обстрілів з боку російських військ.

Отключение водоснабжения: как Николаев обеспечивает себя водой [15.04.2022] // СВІДОК.info. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/ru/news/64032> (Останнє звернення 08.03.2023).

Під Миколаєвом відновили заправну станцію, яка постраждала внаслідок бойових дій [09.03.2023] // СВІДОК.info. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/ru/evidence/70150> (Останнє звернення 09.03.2023).

Ракетний удар по будівлі Миколаївської обласної ради: річниця трагедії [29.03.2023] : [відео ; 07:38] // Суспільне Миколаїв. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=L7qVhwEbql0> (Останнє звернення

03.05.2023).

Рік після влучання російської ракети в будівлю Миколаївської обласної ради 29 березня 2022 року, що забрала 37 життів. Суспільне зібрало спогади очевидців обстрілу — людей, які пережили ракетний удар, втратили рідних, колег та побратимів під завалами.

Авторка: Валентина Гурова.

Операторка: Юлія Філімон.

Розробка Програми відновлення Миколаєва: єдиний об'єкт, який планується знести, – будівля Миколаївської ОВА [22.03.2023] // Inshe.tv. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://inshe.tv/mykolayv/2023-03-22/748636/> (Останнє звернення 22.03.2023).

Російські війська пошкодили хлібозавод у Миколаєві [13.05.2023] : [відео ; 04:15] / авт. Валентина Гурова // Суспільне Новини. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=yuJv1bwf7nQ> (Останнє звернення 06.06.2023).

Про наслідки обстрілу російськими військами Миколаївського хлібозаводу та роботи з іх ліквідації.

Росія обстріляла Миколаїв: загинула людина [27.04.2023] : [відео ; 03:08] // Суспільне Новини. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=hsGZO2tPFMs> (Останнє звернення 24.05.2023).

Росія обстріляла Миколаїв в ніч на 27 квітня 2023 року ракетами типу «Калібр»: загинула одна людина, 23 поранено, пошкоджені багатоповерхівка та два приватних будинки. Також часково зруйнована історична будівля – адміністративний корпус Миколаївського Адміралтейства (нині Миколаївський суднобудівний завод), зведена 1951 році в стилі Сталінський ампір, адже більшість оригінальних будівель миколаївських адміралтейств зруйнували під час Другої світової війни.

«Світлі справи» у темні часи: Ганна Замазеєва показала, як благодійний фонд допомагав миколаївцям водою [11.05.2022] // СВІДОК.info. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/ru/news/64697> (Останнє звернення 08.03.2023).

Майже місяць Миколаїв був без централізованого

водопостачання, внаслідок влучання ворожого снаряду у водогін 12 квітня 2022 року. За цей час волонтери гуманітарного штабу Миколаївщини з фонду «Світлі справи» допомагали забезпечити міколаївців технічною та питною водою.

Схоже на утилізацію: ворог обстрілює Миколаїв застарілим ракетним озброєнням у великих кількостях [24.06.2022] // СВІДОК.info. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/uk/news/65662> (Останнє звернення 08.03.2023).

Про черговий обстріл околиць міста Миколаєва.

У Миколаєві снаряди окупанти пошкодили братську могилу солдатів Другої світової війни [23.06.2022] // СВІДОК.info. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/uk/evidence/65645> (Останнє звернення 08.03.2023).

Шиян, Орися

Місто на вибуховій хвилі. Як Миколаїв переосмислює свою історію / Орися Шиян ; фот. Євгеній Завгородній // ZAXID.NET. – Назва з екрана. – Режим доступу: https://zaxid.net/mikolayiv_istoriya_viznachni_postati_tsikavi_i_pravdivi_fakti_n1547203 (Останнє звернення 02.03.2023).

Для більшості українців місто Миколаїв асоціюється з портом та кораблями. Радянська пропаганда багато років переконувала, що його заснували та сама імператриця, якій буцімто завдячують своїм існуванням ще й Херсон та Одеса. Нині ці міста переосмислюють свою історію. Міські історики починають розставляти інші наголоси в розповідях про Миколаїв, у них з'являються згадки про українських діячів, а також несподівано виринають цікаві факти про цю місцевість ще задовго до офіційного заснування міста у XVIII ст., адже порт на місці теперішнього Миколаєва існував ще 3000 років тому.

«Это будет очень не быстро»: Сенкевич о восстановлении подачи питьевой воды в городе [01.07.2022] // СВІДОК.info. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/ru/news/65161> (Останнє звернення 08.03.2023).

Міський голова Миколаєва Олександр Сенкевич про строки відновлення нормального водопостачання у місті.

Я ніколи в житті так не молилася, – Любов про евакуацію з Миколаєва, обстріли та знищене місто // 24 канал. – Назва з екрана. – Режим доступу: https://24tv.ua/lyubov-krotenko-rozpovala-pro-evakuatsiyu-mikolayeva_n2224516 (Останнє звернення 02.03.2023).

Інтерв'ю викладачки музичної школи з Миколаєва Любові Кротенко підготовлено в межах проекту СВОЇ (грудень 2022 року).

Театр Монте – Миколаївський академічний художній драматичний театр (будівля 1881 р.) (вул. Адміральська, 25-27)

Першим театром в Миколаєві був приватний театр міщанина Івана Міллера, відкритий ним 1840 року, за порадою власника трупи російських акторів Дмитра Русинова. Розташовувався він на розі нинішніх вулиць Нікольської та Московської.

У 1856 році Дмитро Русинов відкриває власний театр, який нічим не відрізняється від театру Міллера. Ті ж дерев'яні сходи, вузькі коридори, залізні печі, необладнана сцена, погана акустика. У міколаївців він відразу ж отримав назву «караван-сараю».

Проте спеціалізована будівля театру була зведена лише 1881 року на розі вулиць Рождественської (нині Лягіна) і Адміральської.

Підприємець Карл Монте збудував власний театр на 1310 глядачів. Тоді театр мав 350 крісел партеру і амфітеатру, 36 лож бенуара і бельетажу, галерею. Меблі для театру виписали з Відня. В будівлі великий вестибюль, фоє, дамська вбиральня, ватерклозети, 12 виходів – 7 на вулицю та 5 надвір. Керував будівництвом автор проекту інженер Теофіл Брусницький.

Teatr побудований у стилі псевдоренесансу, ефектно прикрашений різними архітектурними прийомами: лоджією по фасаду на Адміральській вулиці, навісом біля входу і аттиком над ним, балюстрадою по кромці даху з вазами, встановленими на тумбах. Вікна і нині обрамлені напівколонами, а в нишах встановлені скульптури античних муз. Стіни оброблені рустом. Будівлю доповнює невеликий дворик, обрамлений з боку вулиці гратами. Побудоване в перехідний період від еклектики до модерну, будівля театру ввібрала в себе багато елементів модерну. Звисаюча лоджія справа – явно більш пізня

прибудова в стилі модерну. 1882 року зроблений навіс біля входу.

Про урочисте відкриття «щойно збудованого, великого, зручного та, на додачу, розкішно декорованого театру г. Монте» газети повідомили на початку січня 1882-го.

У 1894 році театр придбав купець Я. Шеффер. Новий власник 1898 року перебудував його. Було збільшено залу, обладнана нова сцена та збудоване нове фойє. Квитки на вистави у ложі та партер коштували від рубля та дорожче, на галерку – 50-60 копійок.

Постійної трупи театр не мав, але Шеффер був успішним антрепренером та регулярно запрошуває до міста гастролюючих знаменитостей. На сцені його театру стояли Федір Шаляпін, Віра Комісаржевська, Мамонт Дальський, брати Адельгейм, актор та режисер Всеvolod Мейергольд, футуристи Давид Бурлюк, Василь Каменський та Володимир Маяковський та багато інших. Ця сцена бачила й корифеїв українського театру – тут виступали Марко Кропивницький, Панас Саксаганський, Микола Садовський, Марія Заньковецька, Михайло Старицький, Іван Карпенко-Карий.

У серпні 1896 року в театрі відбувся перший у Миколаєві сеанс сінематографа.

14 березня 1900 року у театрі Шеффера з приголомшлившим успіхом пройшла перша в Україні прем'єра опери «Катерина» Миколи Аркаса у виконанні трупи Кропивницького.

Після 1917-го року дітище Монте та Шеффера стало іменуватися «товариством російських драматичних театрів», а у 1919 – драматичним театром імені Карла Лібкнехта.

Під час голоду 1921-1922 рр. обладнання, меблі розікрали, і від театру залишилися тільки стіни. Приміщення хотіли знести, але, через нестачу коштів, цього не зробили.

У 1923-му році в місті все ж заговорили про необхідність відновлення театру. Спеціальна група при бюджетній комісії Окрвиконкому підрахувала, що на ремонт знадобиться близько 60 тисяч рублів (474 млн на радянські гроші). Роботи тоді будо вирішено відкласти.

Театр було відбудовано лише в 1926 році: 7 листопада 1926 року міський театр відкрився знову – цього разу під іменем українського наркома просвіти Миколи Скрипника. Втім, як і раніше, власної трупи у міста не було.

У 1922 році в Луганську був заснований пересувний драматичний колектив «Шахтарка Донбасу», а восени 1934 року він переїхав у

Миколаїв, в будівлю театру, для постійної роботи, і 1 грудня 1934 року відбулася перша прем'єра театру – вистава «Оптимістична трагедія».

У 1939 році, після загибелі Валерія Чкалова, «за численними проханнями трудящих» Миколаївський міський театр був названий іменем льотчика, яке носив до 1994-го.

Під час Другої світової війни театральну трупу було евакуйовано на Урал, а будинок театру згорів і 1946 року був відбудований полоненими німцями. Будівля була не тільки відбудована, але й значно удосконалена. Хоча, прибудуваний біля входу шестиколонний портик з важким фронтоном на рівні даху, на думку частини експертів, викривив образ ренесансної будівлі. В середині театру була змонтувана нова сцена з обертовим кругом, переобладнана закулісна частина, з'явився третій ярус лож.

Майже 60 років театр прожив без змін. У 2002-2004 роках у будівлі здійснили реконструкцію і 2005 року містяни побачили результат третього етапу відродження й реконструкції приміщення театру. З'явилися по суті абсолютно нова будівля. Тільки силует колишній. Будівникам довелося розгадувати секрети своїх попередників з позаминулого століття, щоб не нашкодити повністю оновленій будівлі.

Внаслідок обстрілу 22 вересня 2022 року пошкоджено вікна та фасади пам'ятки архітектури та історії місцевого значення – будівлі колишнього приватного театру Монте, зведеного у 1881 р. Нині в будівлі розміщується Миколаївський академічний художній драматичний театр. На подвір'ї театру пошкоджено садові скульптури та огорожу.

Mykolaiv, Mykolaiv region

Mykolaiv, Mykolaiv region

@nurnberg2022

22.09.2022

Mykolaiv, Mykolaiv region

Mykolaiv, Mykolaiv region

MISHCHENKO, ELENA

Фасад Російського театру в Миколаєві ремонтуватимуть навесні: зараз заважає погода [17.02.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-postachala-vodu-i-mogla-but-y-shahovym-klubom-115-rokiv-shuhovskij-vezhi-v-mykolayevi> (Останнє звернення 20.03.2023).

2021 року на реставрацію Миколаївського академічного театру з обласного бюджету було виділено 40 мільйонів гривень, на середину лютого 2022 року використано майже половину виділених коштів, зокрема, на утеплення будівлі, а також капітального ремонту покрівлі.

Миколаївський академічний художній драматичний театр : офіційний сайт. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.theatre.org.ua/> (Останнє звернення 10.08.2023).

Неизвестный город Театр (Николаев) : [06.06.2013] : [відео ; 22:00] // NikVideo.Com.Ua. – Назва з екрана. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=6_953_EvYug (Останнє звернення 10.08.2023).

Відео: krandivo.com.

Зі статті Е. Г. Мирошниченка в газеті «Южная правда»: «Выдающийся украинский актёр и общественный деятель П. К. Саксаганский в своих мемуарах вспоминал: «В Николаеве я бывал ещё в 1880 году. Здесь было два театра: Русинова и Миллера. Русиновский театр был запущен, и в зимний сезон русская труппа играла у Миллера. Театр этот на Никольской улице был построен наподобие корабля. Глубоко в земле, куда, будто в трюм, вели узенькие лестницы, был партер, над землёй помещались ложи бенуара, а над ними - бельэтаж и галёрка». В 1880 году после известия о пожаре в венском инк-Театре приказом николаевского губернатора русиновский и миллеровский театры были закрыты как не удовлетворяющие требованиям безопасности публики, «впредь до их переустройства». В это же время местный мещанин Монте обратился к городским властям с просьбой разрешить построить на его участке земли здание нового театра (на углу улиц Адмиральской и Рождественской, ныне им. Виктора Лягина). Первые спектакли в новом театре состоялись в январе 1882 года. Вместительное здание на 1310 (! - нынче будет почти на 1000 меньше) заметно способствовало

оживлению театрального искусства в Николаеве».

Про насичену подіями історію бідівлі театру Монте (нині Миколаївський академічний художній драматичний театр): незадовільний технічний стан від самого часу будівництва, зміну власників, занепад і відновлення, воєнні руйнування та відбудову – 05:45.

Авторка - Ніна Булах.

Оператор - Василь Филимон.

Приватний театр Монте 1881 р. // mistaUA. - Назва з екрана. –
Режим доступу:

Театр Монте // Архітектура Миколаєва. – Назва з екрана. – Режим доступу: <http://archmykolaiv.com/teatr-monte/> (Останнє звернення 11.08.2023).

Театр Монте на розі вулиць Адміральської та Лягіна завжди був важливим центром культурного життя Миколаєва, а також візуальним орієнтиром у центрі міста. Незважаючи на велику кількість реконструкцій та прибудову масивного класичного портика, будівля і у наш час справляє позитивне враження, прикрашаючи кут Соборної площі.

Театр Монте (LEGO-модель) // MiNiMISTO. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://minimisto.in.ua/portfolio-item/teatr-monte/> (Останнє звернення 11.08.2023).

У Миколаєві реставрують 140-річний театр Монте: його перше в історії утеплюють : [19.01.2022] // Велике будівництво. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://bigbud.kmu.gov.ua/news/u-mikolaevi-restavruyut-140-richniy-teatr-monte-yogo-vpershe-v-istorii-uteplyuyut> (Останнє звернення 11.08.2023).

В Николаеве художественный драмтеатр официально избавился от слова «русский» в названии [15.07.2022] // НикВести. - Назва з экрана. – Режим доступу: <https://nikvesti.com/ru/news/culture/251942> (Останнє звернення 11.08.2023).

Теж саме // Корабелов.info. - Назва з экрана. – Режим доступу: <https://korabelov.info/ru/2022/03/237064/v-nikolaeve-hudozhestvennyj-dramteatr-otkazalsya-ot-slova-russkij-v-nazvaniu/> (Останнє звернення 11.08.2023).

Відповідне рішення 15 липня 2022 року прийняли депутати Миколаївської обласної ради на позачерговому засідання, тим самим підтримавши ініціативу колективу театру, який відмовився від слова «російський» в назві ще в перші дні втрогнення РФ.

Ворошилова, Ольга

Миколаївський академічний художній драматичний театр. Над чим працюють актори : [05.02.2023] // Ольга Ворошилова, Тетяна Мілякіна ; фот. Світлана Вовк // Суспільне Новини. – Назва з экрана. – Режим доступу: <https://susplne.media/375956-mikolaivskij-akademicheskij-hudozhestvennyj-dramaticheskij-teatr-nad-cim-pracuet-aktori/> (Останнє звернення 11.08.2023).

Teatr живе. Грають в укритті, на імпровізованих майданчиках та на сценах театрів, готуються до прем'єр, концертних програм та гастролей. Експериментують, використовуючи нові формати спектаклів.

МИКОЛАЇВ «привітали» з 85-річчям області: росіянини РОЗБОМБИЛИ ТЕАТР і морську інфраструктуру : [23.09.2022] : [відео ; 02:33] // Факти ICTV. – Назва з экрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ztYeWF6Ezs> (Останнє звернення 10.08.2023).

22 вересня 2022 року Миколаївська область відзначала 85-річчя

заснування, а вночі в Миколаєві знову лунали вибухи, росіяни привітали її, обстрілявши 9-ма ракетами С-300. За повідомленням міської влади постраждали приватні будинки, офіс об'єкта промислової інфраструктури, пошкоджені водогін і електромережа, а також кілька багатоповерхівок, морський порт, театр, газогін.

Одна з ракет прилітіла на подвір'я Миколаївського академічного художнього драматичного театру: вибиті вікна та двері, розтрощені акторські гримерні й кабінет директора, постраждали театральний салон, пошивочний цех, мала сцена на третьому поверсі, садові скульптури (див. 00:35).

Миколаївський театр влаштував концерт для містян у бомбосховищі : [26.06.2022] : [відео ; 03:51] // Суспільне Миколаїв. – Назва з экрана. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=qtVmAidHL_Y (Останнє звернення 10.08.2023).

У підвалі будинку, облаштованому як укриття, артисти Миколаївського академічного художнього драматичного театру влаштували концерт для місцевих жителів.

Автор - Федір Бондар.

Мистецька історія Миколаєва. Драматичний театр відновив інтерактивний музей : [02.11.2022] : [відео ; 16:30] // Суспільне Миколаїв. – Назва з экрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=04U30TsrmI0> (Останнє звернення 10.08.2023).

Миколаївський академічний художній драматичний театр не припиняв свою діяльність від початку повномасштабного вторгнення та поступово відновлює приміщення, що постраждали після обстрілу. У Міжнародний день театру, 27 березня, колектив відкрив відновлений інтерактивний музей.

Автор: Федір Бондар.

Окупанти РФ пошкодили Миколаївський художній академічний драматичний театр [22.09.2023] / авт тексту Настя Попович ; фот @hmarochos // Your Art. – Назва з экрана. – Режим доступу: <https://supportyourart.com/news/okupanty-rf-poshkodyly-mykolayivskyj-hudozhnij-akademichnyj-dramatichnyj-teatr/> (Останнє звернення 11.08.2023).

Ремонт водопроводу, спогади про сина, миколаївський театр |
05.06.2023 : [відео ; 14:20] // Суспільне Миколаїв. – Назва з екрана. –
Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=lkimk7wxhyg> (Останнє
звернення 10.08.2023).

00:00 - Анонс

00:33 - обстрілч Миколаївщини

01:00 - Ремонт водомережі

03:05 - Спогади про загубленого хлопчика

05:55 - Родина з Херсонщини оселулася на Миколаївщині

09:30 - 20 мільйонів на відновлення театру

10:52 - Концерт на підтримку ЗСУ

13:33 - Погода

Свистуха, Дар'я

Ракета на клумбі та пошкоджена будівля театру: наслідки російських обстрілів Миколаєва / Дар'я Свистуха, Валентина Гурова ; фот. Валентина Гурова // Суспільне новини. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://susplne.media/284438-raketa-na-klumbi-ta-poskodzena-budivla-teatru-naslidki-rosijskih-obstriliv-mikolaeva/> (Останнє звернення 11.08.2023).

Вісім вибухів пролунали у Миколаєві в ніч проти 22 вересня. Російські ракети пошкодили будівлю Миколаївського академічного драматичного театру, що до повномасштабного вторгнення мав назву «російський», та багатоповерхівки. Серед людей травмованих

немає.

«Сцена в укритті». Миколаївський академічний художній драматичний театр : [27.03.2023] : [відео ; 02:33] // Суспільне Миколаїв. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MDMf4czpXR0> (Останнє звернення 10.08.2023).

Автор: Федір Бондар

У відео використано фрагменти моновистави «Проста українська скіфська баба» за книгою Тамари Горіхи-Зерні «Доця», що відтворює події в Донецьку наприкінці весни - початку літа 2014 року.

00:50 - образ геройні книги «Доця» в п'есі

01:55 - реалізація ідеї твору на сцені театру

05:25 - містична лінія в романі та моновиставі

06:19 - «Проста українська скіфська баба» - вимога часу

09:00 - Луганщина - рідна земля

10:05 – «такий матеріал потрібен...»

11:30 - особливості роботи творчої групи над виставою

13:35 - книга «Доця» про початок війни

14:30 - співпраця письменниці з театральною групою.

«Україна переможе»: Миколаївський драмтеатр відкрив сезон в укритті : [13.09.2022] // Суспільне Миколаїв. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2022/09/13/ukrayina-peremozhet-mykolayivskyj-dramteatr-vidkryv-sezon-v-ukrytti/> (Останнє звернення 11.08.2023).

100-й ювілейний сезон було відкрито презентацією сцени, облаштованої в укритті. У приміщені дотримані всі вимоги бомбосховища: у невеличкій залі на 35 місць працює система кондиціонування, вистави демонструються на мікросцені розміром 2 на 4 метри, однак театральну атмосферу збережено — завіса, звук і світло — все для глядачів, які нині потребують підтримки й емоційної розради.

Укриття облаштовано в рамках співпраці з міжнародною організацією House of Europe за підтримки організації My art.

На відкритті сезону в укритті глядачі побачили театралізовану концертну програму «Україна переможе!», режисер-постановник Віктор Мозговий, авторка сценарію - акторка театру Марина Васильєва. У виставі прозвучали вірші, серед яких були й твори

українських захисників, українські народні пісні та твори про Миколаїв.

Як повномасштабне вторгнення вплинуло на театральне життя Миколаєва : [28.03.2023] : [відео ; 02:32] // Суспільне Миколаїв. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=M0gZvrJ9AIQ> (Останнє звернення 10.08.2023).

Авторка: Ніна Булах.

Миколаївський національний академічний український театр та академічний художній драматичний не припиняли працювати під час повномасштабного вторгнення. блаштували локації для вистав в укриттях та пробують нові мистецькі формати.

У Миколаєві почали відбудовувати театр, який у 2022 році постраждав від обстрілів : [17.07.2023] // Гривна. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://grivna.ua/podii/u-mikolaevi-pochali-vidbudovuvati-teatr-yakiy-u-2022-roci-postrazhdav-vid-obstriliv> (Останнє звернення 11.08.2023).

Палац творчості учнів (сучасна будівля) (м. Миколаїв, вул. Адміральська, 31)

Заклад відкрився 1923 року як Центральний дитячий клуб, в якому працювали танцювальні, театральні, швейні, токарні, образотворчі гуртки, туристичний клуб, судно та авіамодельні майстерні.

В 1938 році Центральний дитячий клуб було перейменовано в Палац піонерів та переведено в найкраще приміщення по вул. Валєєвській, де він знаходився до 1991 року, за винятком Другої світової війни та повоєнного десятиріччя (1944-1954 рр.).

1991 року почався новий етап життя Палацу піонерів і школярів: він отримав нову назву – Палац творчості учнів, та нове приміщення – будинок колишнього суспільно-політичного центру по вулиці Адміральській, 31.

Нині Миколаївський палац творчості учнів це:

Комп'ютерна школа

Колектив естрадного співу «Каприз»

Гурток авіомоделювання
Оркестр народних інструментів та капела бандуристів
«Україночка»
Ансамбль народного танцю «Веселка»
Ансамбль танцю «Юність Прибужжя»
Ансамбль класичного танцю «Дивертисмент»
Театральний колектив «Мрія»
Ансамбль танцю «Джерельце»
Духовий оркестр
Туристичний гурток
та 2000 учнів.

Внаслідок обстрілу 15 березня 2022 року пошкоджено вікна, двері та фасади сучасної будівлі Миколаївського палацу творчості учнів.

Миколаївський палац творчості учнів: офіційна Facebook-сторінка. — Назва з екрана. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/nikpalac/> (Останнє звернення 14.08.2023).

Палац творчості учнів Миколаїв : офіційний YouTube-канал. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/@usersds2vd1kj6m/videos> (Останнє звернення 14.08.2023).

Палац творчості учнів – наша історія // Палац творчості учнів : офіційний вебсайт. - Назва з екрана. – Режим доступу: [https://ndtu.mk.ua/index/0-2](http://ndtu.mk.ua/index/0-2) (Останнє звернення 14.08.2023).

Бобков, Денис

Будівля Миколаївського палацу творчості учнів зазнала пошкоджень після обстрілу облради / Денис Бобков ; фот. Ольга Руда // Суспільне Новини. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://susilne.media/223434-budivla-mikolaivskogo-palacu-tvorcosti-uchniv-zaznala-poskodzen-pisla-obstrilu-oblradi/> (Останнє звернення 14.08.2023).

Будівля Миколаївського палацу творчості учнів зазнала пошкоджень від вибуху, що стався внаслідок обстрілу російськими військами будівлі обласної ради 29 березня 2022 року.

Будівля Миколаївського палацу творчості учнів також зазнала пошкоджень під час обстрілу облради [29 березня 2022 року]: [відео ; 02:56] // Суспільне Миколаїв. - Назва з екрана. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=WJ_agg5b_oE (Останнє звернення 14.08.2023).

Будівля Миколаївського палацу творчості учнів зазнала пошкоджень від вибуху, що стався внаслідок обстрілу російськими військами будівлі обласної ради 29 березня.

Авторка - Ольга Руда, оператор - Олександр Пан.

Хмельницька, Віра

У Миколаєві окупанти обстріляли Палац творчості учнів – відео / Віра Хмельницька // ТСН. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://tsn.ua/ato/u-mikolayevi-okupanti-obstrilyali-palac-tvorchosti-uchniv-video-2023753.html> (Останнє звернення 14.08.2023).

Одна територія – дві трагедії: як фашисти та рашисти знищували будівлі на одному і тому ж місці у Миколаєві // 0512. Сайт міста Миколаєва. - Назва з екрана. – Режим доступу:

<https://www.0512.com.ua/news/3497950/odna-teritoria-dvi-tragedii-ak-fasisti-ta-rasisti-znisuvali-budivli-na-odnomu-i-tomu-z-misci-u-mikolaevi> (Останнє звернення 14.08.2023).

В 2022 році у Миколаєві повторилися трагедії 40-х років ХХ століття.

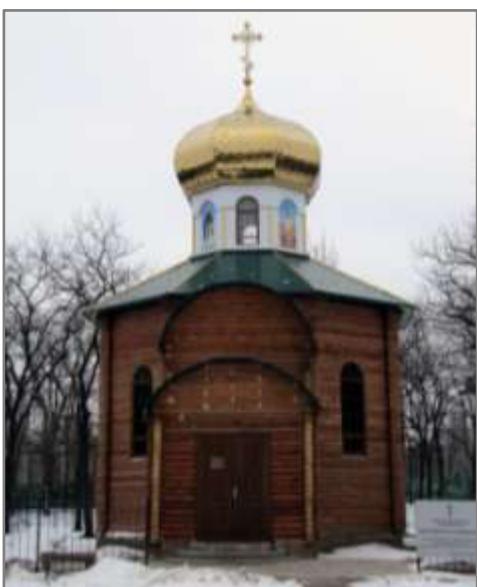
На місці, де розташований Палац творчості учнів у 1870-х роках був зведений будинок військового губернатора Миколаєва Миколи Аркаса, знищений нацистами під час Другої світової війни.

29 березня 2022 року

від рашистського обстрілу постраждав вже сам Палац творчості учнів.

Церква святого Сергія Радонезького (сучасна будівля, межа ХХ – XXI ст.) (м. Миколаїв, вул. Театральна, 8/1)

Внаслідок обстрілу 15 квітня 2022 року пошкоджено вікна та фасади сучасної будівлі дерев'яної церкви святого Сергія Радонезького.

Свято-Сергиевский, г. Николаев, ул. Театральная 8/1, в сквере за ДК «Молодежный» // Николаевская єпархія. Українська православна церковь. - Назва з екрана. – Режим доступу: <http://eparhia.mk.ua/prestolnye-prazdники/571-11-71-571.html> (Останнє звернення 14.08.2023).

Трезвон в храме Св. Сергия Радонежского г. Николаев : [29.06.2021] : [відео ; 01:32] // Колокольное искусство. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=yOk75drD9DI> (Останнє звернення 14.08.2023).

Настоятель храму в Миколаєві розповів про наслідки обстрілу // СПЖ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://spzh.news/ua/news/87981-nastojately-khrama-v-nikolajeve-rasskazal-o-posledstvijah-obstrela> (Останнє звернення 14.08.2023).

Снаряди, що розірвалися 15 квітня 2022 року на території міколаївського храму УПЦ на честь преподобного Сергія Радонезького, забрали життя двох людей, розповів настоятель постраждалого храму протоієрей Віктор Обезюк.

Николаев. Храм Сергия Радонежского : [30.03.2023] : [відео ; 00:14] // В ПУТЕШЕСТВИЕ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=mQSv1dNKPfU> (Останнє звернення 14.08.2023).

У результаті обстрілу в Миколаєві постраждав храм УПЦ, загинуло двоє людей // Українська Православна Церква : Синодальний інформаційно-просвітницький відділ УПЦ. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/04/26/u-rezultati-obstrilu-v-mikolajevi-postrazhdav-xram-upc-zaginulo-dvoje-lyudej/#2023-08-14> (Останнє звернення 14.08.2023).

15 квітня 2022 року приблизно о 10:30 ранку неподалік церкви розірвалися кілька снарядів: двоє людей вбило – жінку, яка просить милостиню, і випадкового перехожого, ще кілька мирних громадян отримали поранення.

У самому храмі уламки вибили шибки, посікли стіни, пошкодили сторожку та електрощитову.

Бібліотека-філія № 18 Центральної міської бібліотеки імені М. Л. Кропивницького (сучасна будівля) (м. Миколаїв, проспект Корабелів, 12)

Бібліотека-філія № 18 Центральної міської бібліотеки імені М. Л. Кропивницького заснована 1973 року як міська разом зі створенням Корабельного району м. Миколаєва. В приміщенні на проспекті Корабелів працює з 1978 року.

Нині бібліотека є інформаційним та культурним центром для мешканців Корабельного району м. Миколаєва та Вітовського району Миколаївської області. Бібліотека це:

- Краєзнавчий інформаційний центр «Край»
- Музей «Ретро» - етнографічна колекція старожитностей подарованих та переданих на довгострокове експонування мешканцями Вітовського та Корабельного районів
- Коворкінговий майданчик «Дерево краю та роду» – простір, де будь-який бажаючий може знайти для себе робоче місце для ознайомлення з матеріалами з історії рідного краю, дослідження джерел краєзнавчої інформації, пошуку цікавих фактів з краєзнавства тощо
- Художньо-виставкова зона для розміщення робіт професійних николаївських митців, художників-аматорів, майстрів художньої творчості
- Літературний клуб «Стожари» – об'єднання поетів-аматорів Корабельного району
- Клуб «Молодий патріот України» сприяє вихованню свідомого громадянина

- Шаховий клуб «Від новачка до гросмейстера»
- Гурток «Бібліошколярик» для дітей з творчими та пізнавальними здібностями, захопленнями до саморобок
- Читацьке об'єднання «Навчи друга українській мові».

Внаслідок обстрілів та пожежі 7 травня 2022 року пошкоджено вікна, фасади та дах сучасної будівлі бібліотеки-філії № 18 Центральної міської бібліотеки імені М.Л. Кропивницького.

Бібліотека-філія №18 [Центральної міської бібліотеки ім. М. Л. Кропивницького м.Миколаєва] // Центральна міська бібліотека ім. М. Л. Кропивницького м.Миколаєва з філіями : офіційний вебсайт. – Назва з екрана. – Режим доступу: <http://www.niklib.com/biblioteky-filii/87-biblioteka-filial-18> (Останнє звернення 15.08.2023).

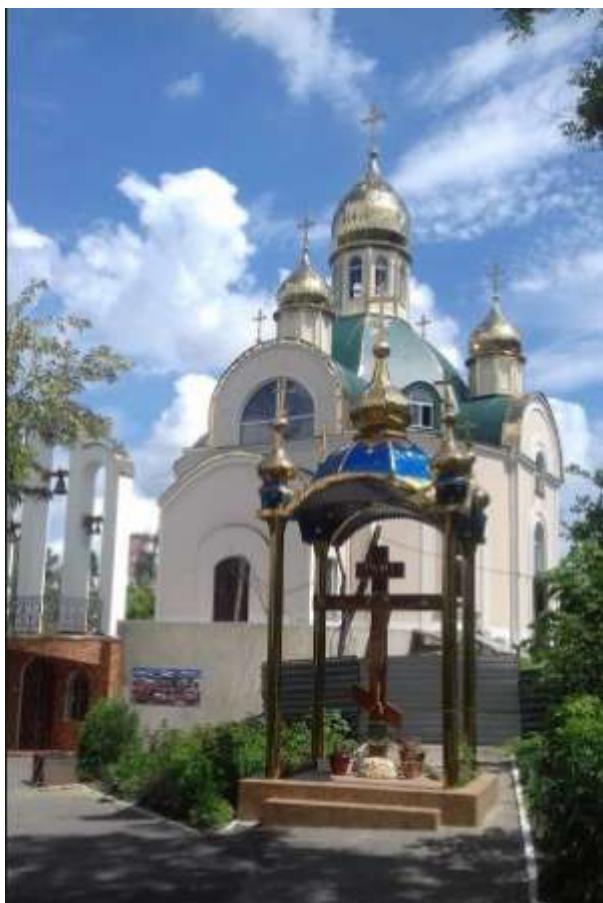
Віртуальна екскурсія бібліотекою : [18.10.2021] : [відео ; 02:18] // Бібліотека 18 в Корабельному м. Миколаїв : офіційний YouTube-канал. – Назва з экрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=YVAe5RP2dRs> (Останнє звернення 15.08.2023).

Перун, Віра

Зазнав ворожого обстрілу Корабельний район Миколаєва, - ДСНС / Віра Перун ; фот. Пресслужба ДСНСУ в Миколаївській області // LB.ua. - Назва 3 екрана. – Режим доступу: https://lb.ua/society/2022/05/07/516067_zaznav_vorozhogo_obstrilu.html?fbclid=IwAR36DS7_ntcPGeMAR97-9sGeScGfSwoZzs5m7S9x2S4ChRnY-AbksBU6--U (Останнє звернення 15.08.2023).

Пошкоджено балкони й скло вікон у двох квартирах дев'ятиповерхового житлового будинку та загорілася покрівля бібліотеки, розташованої на першому поверсі цієї ж будівлі.

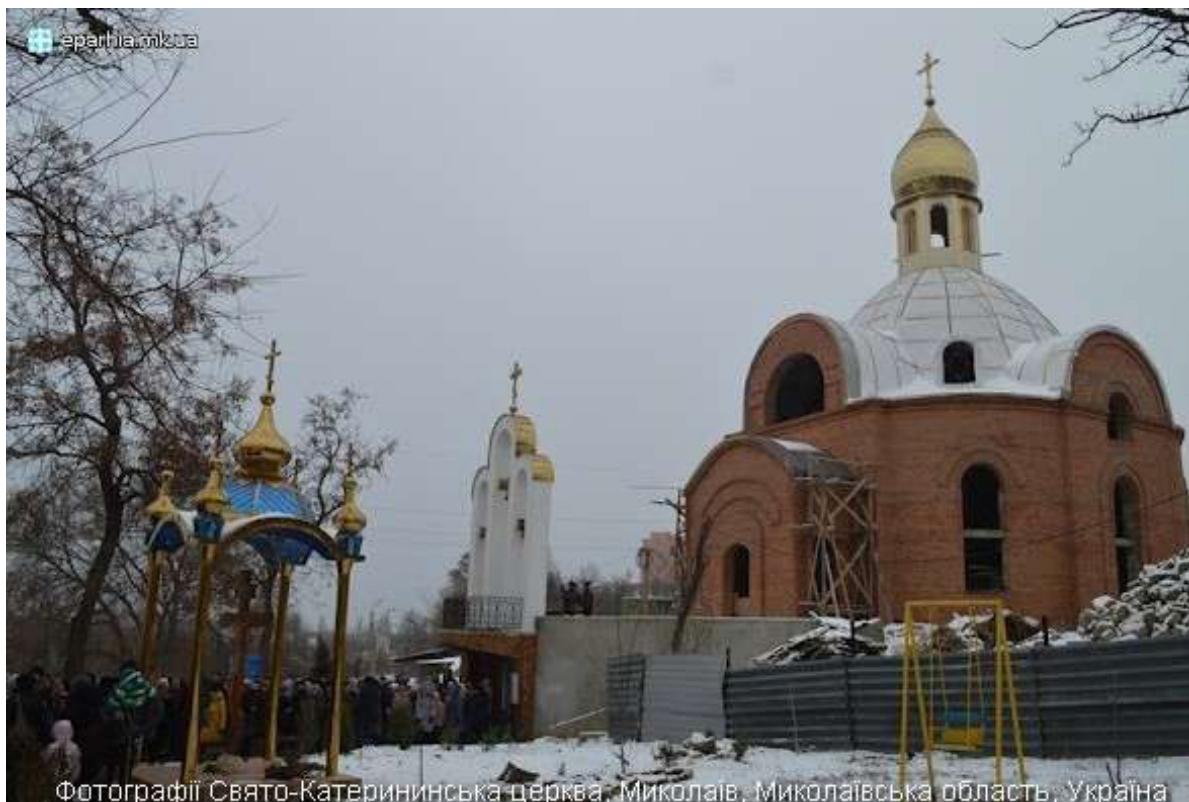
Свято-Катерининська церква (сучасна будівля) (м. Миколаїв, Спаський узвіз)

Церква Святої Екатерини зведена на початку ХХІ століття за ініціативи та на кошти міколаївського бізнесмена Олексія Панни в пам'ять його дочки Катерини, талановитої піаністки, студентки Веймарської консерваторії, яка загинула в автомобільній аварії 8 червня 1999 року. Дівчині був лише 21 рік.

Церква прикрашена різьбою по каменю, яку виконав міколаївський художник Сергій Пантелеїчук ; дерев'яні частини іконостасу виробив відомий різблікар Анатолій Романюк ; на запрошення Олексія Панни над іконами працював Дмитро Фан.

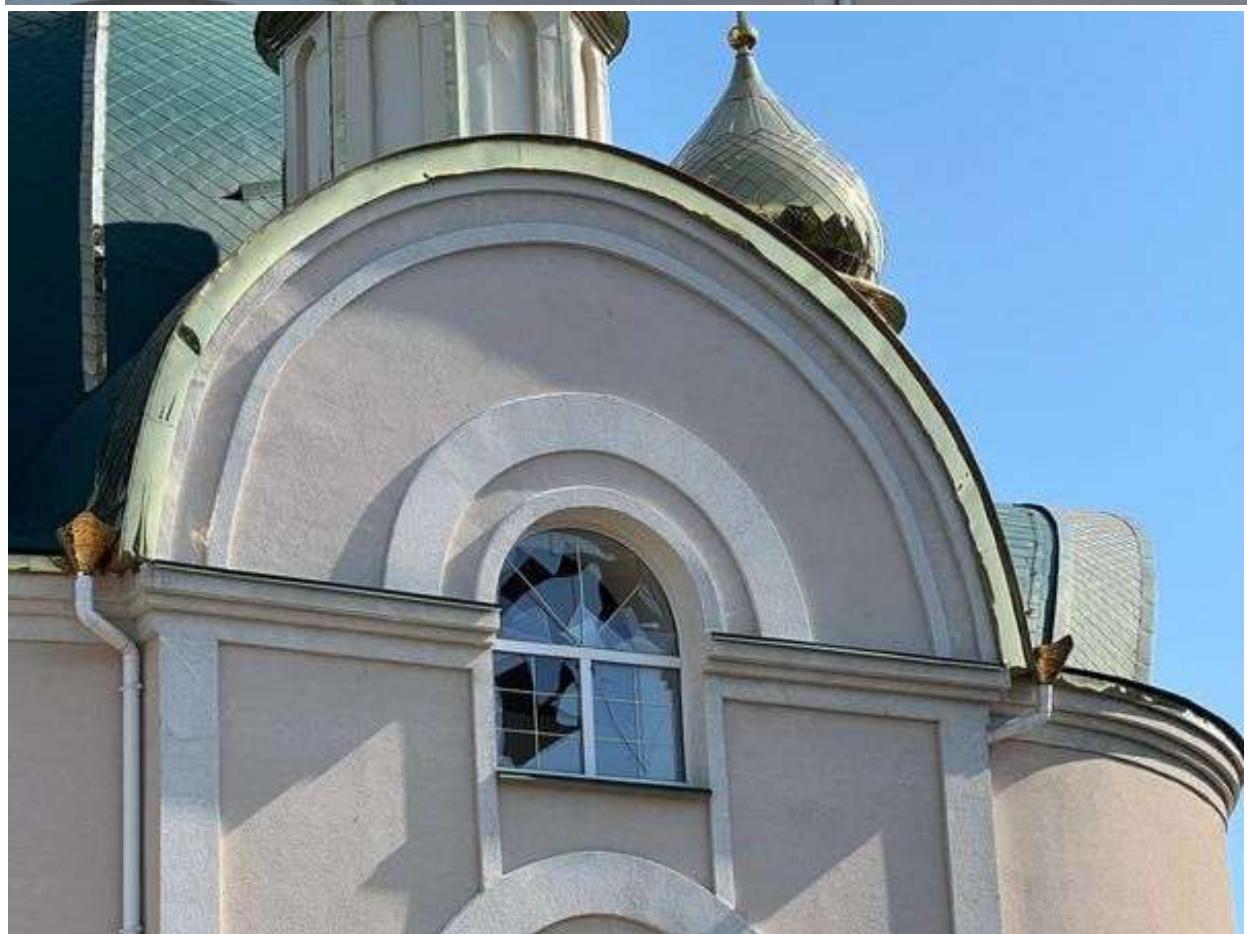
Внаслідок ракетного обстрілу 28 липня 2022 року пошкоджено вікна, фасади і куполи сучасної будівлі православної Свято-Катерининської церкви.

Фотографії Свято-Катерининська церква, Миколаїв, Миколаївська область, Україна

Фотографії Свято-Катерининська церква, Миколаїв, Миколаївська область, Україна

Куцолабський, Артем

Николаевцам на благотворительной экскурсии рассказали историю семьи Панна и Свято-Екатерининской церкви [08.05.2017] // НикВести. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://nikvesti.com/ru/news/photoreportage/105943> (Останнє звернення 15.08.2023).

Храм с грустной историей: в память о ком и как строилась в Николаеве церковь святой Екатерины, - ФОТО [21.09.2021] // 0512 : Сайт міста Миколаєва. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.0512.com.ua/news/3210659/hram-s-grustnoj-istoriej-v-pamat-o-kom-i-kak-stroilas-v-nikolaeve-cerkov-svatoj-ekateriny-foto> (Останнє звернення 15.08.2023).

Ніколаєва, Наталія

У Миколаєві внаслідок обстрілу постраждав Катерининський храм УПЦ / Наталія Ніколаєва // СПЖ. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://spzh.news/ua/news/89798-v-nikolajeve-v-rezulytate-obstrela-postradal-jekaterininskij-khram-upc> (Останнє звернення 15.08.2023).

28 липня 2022 року внаслідок влучення ракети по водній станції Національного університету кораблебудування в Миколаєві пошкодження отримав також розташований поруч храм святої великомучениці Катерини УПЦ.

У Миколаєві внаслідок обстрілу постраждав храм в ім'я святої великомучениці Катерини [28.07.2022] // Українська Православна Церква : Синодальний інформаційно-просвітницький відділ УПЦ. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/07/28/u-mikolajevi-vnaslidok-obstrilu-postrazhdav-xram-v-imya-svyatoji-velikomuchenici-katerini/#2023-08-15> (Останнє звернення 15.08.2023).

Будинок офіцерів флоту (будівля 1820-х рр.) (м. Миколаїв, вул. Артилерійська, 7)

Будинок по вулиці Артилерійська, 7 (пам'ятка архітектури національного значення (Постанова Ради Міністрів УРСР 24.08.63 № 970)) був зведений в 1824 році за розпорядженням Головного командира Чорноморського флоту і портів, військового губернатора Миколаєва і Севастополя адмірала Олексія Грейга (1775-1845) і називався тоді Будинком флагманів і командирів. У 1872 р. отримав статус Морського зібрання та перетворилося на культурний і просвітницький центр морських службовців, зібрання офіцерів під час зимування кораблів.

Практично від самого початку Будинок флагманів і командирів відігравав роль клубу для офіцерів Чорноморського флоту. Велику залу було передано Благородному зібранню, заснованому у 1820 році. Потім будівлі стали називати Зимовим Морським зібранням. Тут проводилися урочисті прийоми, бали, концерти, сімейно-танцювальні вечори, лекції. Також в будівлі розміщувалися школи музикантів та співаків, юнкерські класи, працювала велика бібліотека. 30 серпня 1890 року в Будинку відбувся урочистий прийом присвячений сторіччю Миколаєва.

У 1924 році будівля стає Будинком культури моряків, а після Другої світової війни отримує назву Будинок офіцерів флоту. У 2004 році Міноборони України передало Будинок (Центр культури, освіти та відпочинку ВМС України) до обласної комунальної власності.

Двоповерхова будівля з цокольним напівповерхом побудована у стилі класицизму, найімовірніше архітектором Федором (Теодором) Вуншем (1770-1836). Має прямокутне планування. Об'ємно-просторове рішення дизайну дуже лаконічне. Фактично відсутній декор.

У 1872 р. відбувся капітальний ремонт за проектом архітектора Морського відомства, академіка, інженера-полковника Василя Рульова (1810-1881).

Архітектурний ансамбль складається з головної будівлі та бокових флігелів, де розташовувалися службові приміщення, музична школа, флотський оркестр, юнкерські класи в яких навчалися гардемарини. Вікна у флігелях були оздоблені венеційським склом. В головній будівлі знаходилась велика мармурова зала з гарним денним освітленням, декілька гостинних кімнат над якими розміщувалися хори для

музикантів та глядачів.

Під час Другої світової війни будівля дуже постраждала і була відбудована.

Кована огорожа навколо збереглася й донині практично в первісному вигляді.

На жаль, доля будівлі складна, адже довгий час Будинок офіцерів флоту пустував та не ремонтувався. Єдине, що було зроблено - капітальний ремонт покрівлі, що зберегло будівлю від сильного руйнування всередині.

Влада Миколаєва повідомляла про те, що будівля буде внесена до списку для «Великої реставрації», але цього так і не сталося. У майбутньому Будинок офіцерів флоту планували перетворити в Миколаївський Народний дім, після чого він повинен стати центром відпочинку, культури та спілкування жителів міста Миколаєва.

У перші дні російсько-української війни голова Миколаївської ОВА Віталій Кім записав повідомлення містянам з закликом робити коктейлі Молотова. Запрошуєвав всіх саме в Будинок офіцерів флоту. Моментально там зібралось чимало містян, які не були знайомі між собою, та які одразу почали рвати тканину та заливати пляшки.

Пізніше Будинок став одним з найбільших волонтерських пунктів у місті, де миколаївці працювали задля допомоги військовим та цивільним. Робота не припинялась ні на день.

А 10 березня вперше за довгий час у будинку офіцерів флоту провели культурний захід: з виставкою, музичним супроводженням та глядачами.

Внаслідок ракетного обстрілу 15 липня 2022 року пошкоджено вікна, двері, фасади та інтер'єри пам'ятки архітектури національного значення – колишньої будівлі офіцерського зібрання, зведеного у 1820-х рр., яка нині використовується як культурний заклад – Будинок офіцерів флоту (охоронний № 537).

МОРСКОЕ СОБРАНИЕ ВЪ НИКОЛАЕВЪ.

© Eugene Vasilev | arch.ru/oladecka

KOROBOVA, ANASTASIA

ДОФ після реставрації хлочуть передати обласній філармонії [17.02.2022] / ANASTASIA KOROBOVA ; фото Eugene Vasiukov // MYKOLAIV-future. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/news-dof-pislya-restavracziyi-hochut-peredaty-pid-potreby-oblansnoyi-filarmoniyi> (Останнє звернення 21.03.2023).

Будинок (дім) офіцерів флоту, архітектурна пам'ятка національного значення епохи класицизму, потребував реставрації. Місцева влада планувала подати заявку на включення ДОФу до списку об'єктів «Великої реставрації» у квітні 2022 року.

«Аби ДОФ знову став місцем, яким воно було історично»: минуле, сьогодення та майбутнє миколаївського будинку офіцерів флоту, - ФОТО // 0512 : Сайт міста Миколаєва. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.0512.com.ua/news/3570161/abi-dof-znovu-stav-miscem-akim-vono-bulo-istoricno-minule-sogodenna-ta-majbutne-mikolaivskogo-budinku-oficeriv-flotu-foto> (Останнє звернення 16.08.2023).

Будинок офіцерів флоту // mista.UA. – Назва з екрана. – Режим доступу:

<https://mistaua.com/%D0%9F%D0%B0%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%BA%D0%B8%D0%9F%D0%B0%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8%D0%BA%D0%80%D1%80%D1%85%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%86%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B2%D1%84%D0%BB%D0%BE%D1%82%D1%83/1495/?setcity=669> (Останнє звернення 16.08.2023).

Васюков, Євгеній

Будинок флагманів і командирів // Архітектура Миколаєва. – Назва з екрана. – Режим доступу: <http://archmykolaiv.com/artillerijskaya-7/> (Останнє звернення 16.08.2023).

Дім офіцерів флоту : офіційна Facebook-сторінка. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/ardof/> (Останнє звернення 16.08.2023).

Район Дома Офицеров Флота #Николаев #Украина #2021 (с высоты) #4K [14.11.2021] : [відео ; 23:35] // Aleksandr Shevchenko. - Назва з экрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=WeltbwPVV74> (Останнє звернення 17.08.2023).

*Будинок Офіцерів Флоту
Миколаївський слідчий ізолятор
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського
Миколаївський політехнічний коледж
Музей суднобудування та флоту
Центр первинної медико-санітарної допомоги №4
Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса*

ТНМ сюжет - Будинок офіцерів флоту 24.02.2016 : [відео ; 02:45] // Супільне Миколаїв. - Назва з экрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=OqxhfAGLR2s> (Останнє звернення 17.08.2023).

Близько 70 мільйонів гривень було необхідно для реконструкції Будинку офіцерів флоту в Миколаєві.

Автор: Тетяна Гуменна.

Оператор: Андрій Заворотній.

Фильмы, лекции и выставки: в николаевском Доме офицеров открыли арт-площадку [03.08.2019] : [відео ; 02:12] // Факты ICTV. - Назва з экрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=3N0Esz62ch4> (Останнє звернення 17.08.2023).

В історичному місці волонтери створили арт-майданчик під відкритим небом. Двічі на тиждень містяни мають можливість безкоштовно подивитися кіно, відвідати концерт або лекцію.

В Николаеве обстреляли Дом офицеров флота // Новости N. - Назва з экрана. – Режим доступу: <https://novosti-n.org/news/read/246429.html> (Останнє звернення 17.08.2023).

Фото руйнувань з Facebook-сторінки Володимира Алексеєва.

Кльосова, Світлана

Ніхто не казав: «Від мене нічого не залежить». Трансформація николаївського волонтерського штабу «ДОФ» [24.02.2023] / Світлана Кльосова, Тетяна Мілякіна, Валентина Гурова ; фот. Суспільне Миколаїв // Суспільне Новини. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://susplne.media/396083-nihto-ne-kazav-vid-mene-nicogo-ne-zalezit-transformacia-mikolaivskogo-volonterskogo-stabu-dof/> (Останнє звернення 17.08.2023).

«ДОФ» почав працювати як волонтерський центр 25 лютого 2022 року. Як трансформувався волонтерський штаб при Будинку офіцерів флоту протягом року, які функції виконує зараз та чому «ДОФ» зіграв ключову роль в обороні Миколаєва.

Майстер-класи, ігри та пісні. У Миколаєві відбувся ярмарок «Прості як діти» [12.08.2023] : [відео ; 02:30] // Суспільне Миколаїв. - Назва з екрана. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=EbZ4mQb_uxw (Останнє звернення 17.08.2023).

На базі гуманітарного штабу «Будинок офіцерів флоту» 12 серпня о 16:00 відбувся ярмарок «Прості як діти». За словами організаторів, це вже четвертий захід, а сам проєкт був започаткований у липні 2023 року. Окрім того, о 19:00 на тій же локації відбувся концерт за участю гурту RADIOSTARS.

Автор: Назарій Рубаняк

Оператор: Євген Мінаков

Николаев готовится к обороне: в Доме офицеров флота снаряжают бутылки с зажигательной смесью [25.02.2022] : [відео ; 01:44] // Новости-N. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=-zrXTq4QR1I> (Останнє звернення 17.08.2023).

Обладає хоче відреставрувати Будинок офіцерів флоту та розмістити в ньому апарат і сесійну залу [27.06.2023] : [відео ; 03:18] // ТРК МАРТ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=mcFnXugMGc> (Останнє звернення 17.08.2023).

Миколаївська обласна рада запропонувала відреставрувати

Будинок офіцерів флоту та розмістити в ньому апарат і сесійну залу. Також у приміщенні планують облаштувати кілька департаментів обласної адміністрації.

Холявко, Єлізавета

«Архітектура різних епох під впливом часу», — в миколаївському Будинку офіцерів флоту відкрилась фотовиставка / Єлізавета Холявко // НикВести. — Назва з екрана. — Режим доступу: <https://nikvesti.com/ua/news/photoreportage/269484> (Останнє звернення 17.08.2023).

13 травня 2023 року в Будинку офіцерів флоту в рамках проєкту «КАХЛІ» відкрилася виставка фотографа Павла Лугового про зміни української архітектури під впливом часу.

Політехнічний фаховий коледж (будівля 1955 р.) (м. Миколаїв, вул. Нікольська, 11)

Державний вищий навчальний заклад «Миколаївський політехнічний фаховий коледж» веде свою історію від Миколаївського суднобудівного технікуму, який був заснований 1930 року на базі конструкторських суднобудівних курсів і механічної професійно-технічної школи міста Миколаєва.

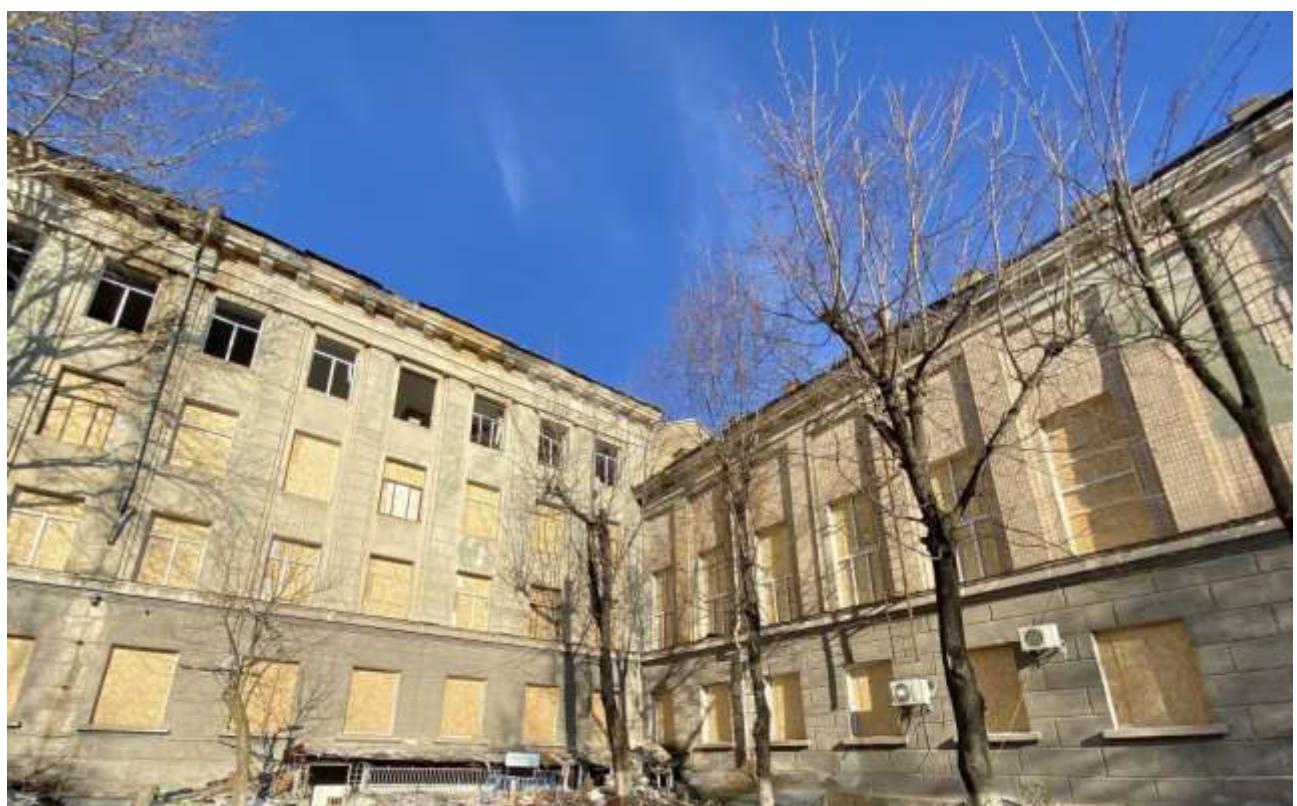
Перший прийом студентів відбувся в квітні 1930 року в кількості 300 осіб. В кінці 1955 року технікум отримав новий навчальний корпус вартистю 12 млн. карбованців по вулиці Рози Люксембург, 11 (тепер вулиця Нікольська). Згодом були побудовані гуртожиток, їdalня, створені сучасні кабінети, лабораторії та майстерні.

26 серпня 1992 року наказом Міністерства освіти України Миколаївський суднобудівний технікум був перейменований на Миколаївський політехнічний технікум. У листопаді 2005 року технікум відсвяткував своє 75 - річчя. За цей час з його стін вийшло близько 40 тисяч фахівців для різних галузей народного господарства України. Наказом Міністерства освіти і науки України від 29 грудня 2007 року технікум було перейменовано у Державний вищий навчальний заклад «Миколаївський політехнічний фаховий коледж».

Внаслідок ракетного обстрілу 15 липня 2022 року пошкоджено вікна, двері та фасади будівлі Миколаївського політехнічного фахового коледжу, зведеного у 1955 р.

Преступности

Миколаївський політехнічний фаховий коледж // Миколаївський політехнічний фаховий коледж : офіційний сайт. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://old.mpk.mk.ua/ua/> (Останнє звернення 17.08.2023).

Волонтери добровольчого будівельного батальйону «Добробат» відновлюють Миколаївський політехнічний коледж (ФОТО) [15.02.2022] // INSHE.TV. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://inshe.tv/mykolayv/2022-12-15/727026/> (Останнє звернення 17.08.2023).

Кльосова, Світлана

Будівельний батальйон «Добробат» відновлює Миколаївський політехнічний коледж [15.02.2022] / Світлана Кльосова, Денис Бобков ; фот. Миколаївська ОВА // Суспільне Новини. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://susplne.media/339300-budivelnij-bataljon-dobrobat-vidnovlue-mikolaivskij-politehnicnij-koledz/> (Останнє звернення 17.08.2023).

Лозовенко, Тетяна

Росіяни вночі випустили три ракети по коледжу в Миколаєві, є загибла / Тетяна Лозовенко // Українська правда. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/11/1/7374413/> (Останнє звернення 17.08.2023).

Ткач, Юлія

Миколаївський політех замовив обстеження корпусу, пошкодженого внаслідок обстрілу росіян [03.03.2023] / Юлія Ткач // НикВести. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://nikvesti.com/ua/news/public/265848> (Останнє звернення 17.08.2023).

Маріїнська гімназія – Миколаївський ліцей імені Миколи Аркаса (будівля 1892 р.) (м. Миколаїв, вул. Нікольська, 34)

Будинок по вулиці Нікольській, 34 було зведене в 1982 р. за проектом архітектора Євгена Шту肯берга (1859 – після 1919), який зумів гармонічно поєднати модерн з Ренесансом. Це була одна з найбільших споруд, створених в той період: по фронту вона займає майже всю ширину кварталу.

Гімназія на Нікольській – навчальний заклад, який ніколи не

змінював свій профіль з моменту відкриття. Сучасна гімназія (ліцей) бере свій початок з 1863 року, коли було відкрито Миколаївське жіноче училище 1-го розряду. З вересня 1870 року — Миколаївська перша Маріїнська жіноча гімназія, яка працювала до 1918 року. Пізніше — середня школа № 5. З 1993 року там почала працювати Українська педагогічна гімназія, яка реорганізована 12 грудня 1998 у Першу українську гімназію.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року № 104-р гімназії присвоєно ім'я Миколи Аркаса, видатного українського історика, композитора, громадського діяча.

В 2021 році заклад змінив тип з гімназії на ліцей в рамках реформи системи освіти.

Внаслідок ракетного обстрілу 31 жовтня 2022 року пошкоджено вікна, двері, фасади, а також частково зруйновано фасадну стіну та перекриття пам'ятки історії та архітектури місцевого значення — будівлі колишньої Маріїнської гімназії, зведеного у 1892 р., де зараз розміщено Миколаївський ліцей імені Миколи Аркаса (до 2021 року - Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса).

ELENA M

Історія першої жіночої гімназії Миколаєва / ELENA M // One Mykolaiv. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv.one/uk/eternal/istoriya-pershoyi-zhinochoyi-gimnaziyi-v-mykolayevi-3723> (Останнє звернення 17.08.2023).

HUROVA OLEKSANDRA

Маріїнська гімназія у Миколаєві / OLEKSANDRA HUROVA // One Mykolaiv. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv.one/uk/eternal/mariyinska-gimnaziya-u-mykolayevi-4169> (Останнє звернення 17.08.2023).

Як закладалось перше каміння

Нові стіни, нове життя

Важкий навчальний процес

Що носили вихованки першої жіночої гімназії

Вартість освіти

Учні Першої української гімназії стали членами європейської спільноти [02.09.2019] : [відео ; 03:28] // Igor Zakharenko. - Назва з екрана.

– Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=l0atB_uRn8g (Останнє звернення 17.08.2023).

У новому міжнародному статусі розпочали навчальний рік учні Першої української гімназії. Тепер вони члени європейської спільноти *Etwinning School*

Авторка: В.Чернявська

Оператор: В. Філімон

«Безмежно боляче». Росія розбомбила у Миколаєві відому гімназію, пам'ятку архітектури // BBC NEWS Україна. - НикВести. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-63470208> (Останнє звернення 17.08.2023).

Миколаїв, 01.11.22 : [відео ; 01:54] // Igor Zakharenko. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=8StK86XL4wU> (Останнє звернення 17.08.2023).

Наслідки обстрілу Першої української гімназії 31.01.2022.

Овчаришин, Сергій

Росіяни зруйнували історичний Миколаївський ліцей імені Миколи Аркаса / Сергій Овчаришин // НикВести. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://nikvesti.com/ru/news/photoreportage/259158> (Останнє звернення 17.08.2023).

Останній дзвоник 2023 р. Шкільний вальс випускників ліцею [01.06.2023] : [відео ; 03:09] // Миколаївський ліцей імені Миколи Аркаса : офіційний YouTube канал. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=nxYc2fwIBHg> (Останнє звернення 17.08.2023).

Свистуха, Дар'я

Будівля пережила дві світових війни. Російські військові пошкодили в Миколаєві архітектурно-історичну пам'ятку / Дар'я Свистуха, фот. Валентина Гурова // Суспільне Новини. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://suspinne.media/307388-budivla-perezila-dvi-svitovih-vijni-rosijski-vijskovi-poskodili-v-mikolaevi-arhitekturno-istoricnu-pamatku/> (Останнє звернення 17.08.2023).

В ніч проти першого листопада російські військові випустили по Миколаєву чотири ракети С-300. Пошкоджені житлові будинки й навчальні заклади міста — коледж та гімназія. Будівля гімназії – історична та архітектурна пам'ятка міста, яка пережила й Першу, ѹ Другу світову війну навіть без суттєвих пошкоджень.

У Миколаєві тривають аварійно-ремонтні роботи в гімназії, в яку влучила російська ракета [05.11.2022] : [відео ; 01:47] // Суспільне Миколаїв. - Назва з екрана. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=dRQ8I_yJa2s (Останнє звернення 17.08.2023).

Про аварійно-ремонтні роботи в будівлі Першої української гімназії імені Миколи Аркаса, у фасадну частину якої в ніч проти 1 листопада влучила російська ракета С-300.

Автор: Федір Бондар

Палац культури «Корабельний» (будівля 1959 р.) (м. Миколаїв, проспект Богоявленський, 328)

У 1955 році, за проектом (типовим) архітектора Костянтина Бартошевича (1906-1991), в селищі Жовтневе почалося будівництво будинку культури суднобудівного заводу «Океан», заснованого неподалік чотирма роками раніше. Будівля виконана в стилі неокласики з елементами бароко і є яскравим прикладом стилістики містобудування того часу.

Внутрішнє планування нагадує театр: через просторий вестибюль з гардеробом глядач потрапляє в фойє, прикрашене ліпниною і величезними дзеркалами. Тут же був вхід в концертний зал на 500 місць. До вестибюлю з двох сторін примикають триповерхові крила, в яких розташовані адміністративні приміщення, спортзал, бібліотека, а також кабінети численних гуртків і секцій. Таким чином вдалося розмежувати видовищну і клубну частини.

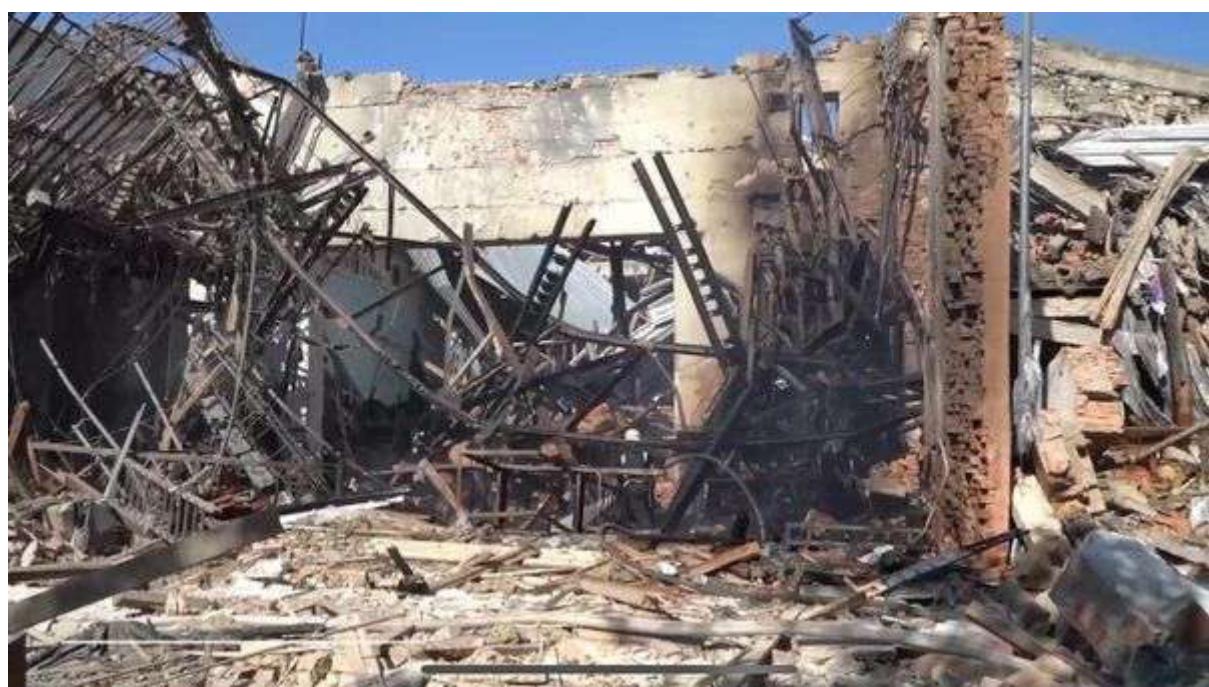
Будівництво було завершено в 1959 році.

У 2015-му Будинок культури був реформований і переданий в комунальну власність міста Миколаєва. Так виник Миколаївський

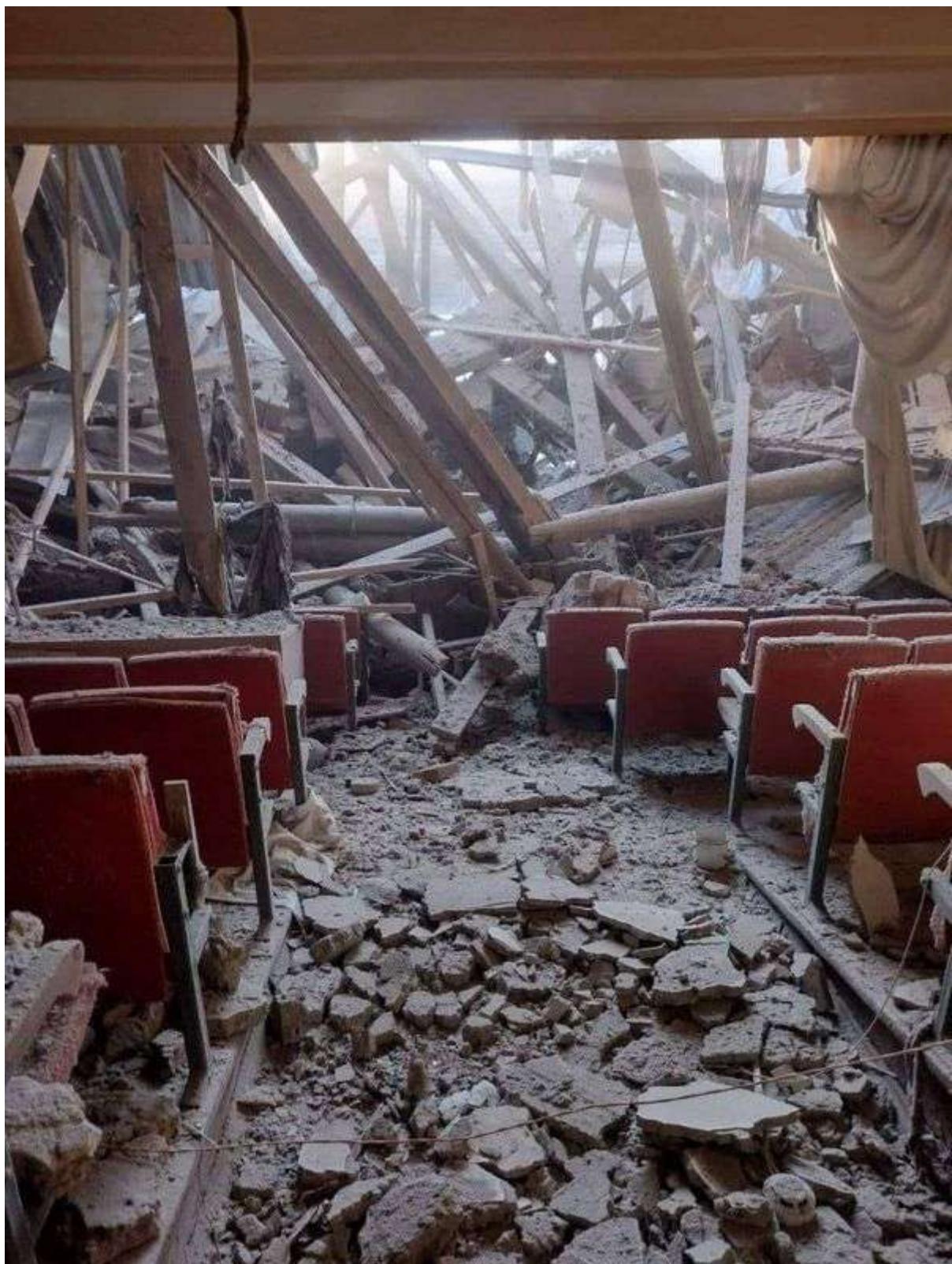
міський палац культури «Корабельний».

Палац культури став осередком культурного життя Корабельного району та ініціатором більшості місцевих концертів, фестивалів та інших масових заходів.

Внаслідок ракетного обстрілу 5 липня 2022 року частково зруйновано фасади, стіни, дах, перекриття та інтер'єри будівлі Палацу культури «Корабельний», зведеного у 1959 р.

Палац культури «Корабельний» : LEGO-модель // MiNiMISTO. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://minimisto.in.ua/portfolio-item/dk-korabelnyj/> (Останнє звернення 17.08.2023).

Внаслідок ракетного удару зруйновано Палац культури «Корабельний» [05.07.2022] : [відео ; 00:30] // ТРК МАРТ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AJAAGt5yBNQ> (Останнє звернення 17.08.2023).

Ворошилова, Ольга

У Миколаєві пошкоджений палац культури готують до зими [19.08.2022] / Ольга Ворошилова ; фот. Назарій Рубаняк // Суспільне Новини. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://susilne.media/273013-u-mikolaevi-poskodzenij-palac-kulturi-gotuut-do-zimi/> (Останнє звернення 17.08.2023).

На початку липня 2022 року російські військові поцілили ракетою в міський палац культури «Корабельний».

Після влучання снаряда в будівлю палацу культури було зруйновано повністю глядацьку залу, сцену. Також повилітали всі вікна, двері. На думку директор закладу Олексія Чебана повністю зруйновано 80 відсотків будівлі.

Миколаївський палац культури «Корабельний», зруйнований окупантами, знестить – замість нього буде новий культурний парк [09.06.2022] // ПРЕСТУПНОСТИ.НЕТ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://news.pn/uk/public/292265> (Останнє звернення 17.08.2023).

У Миколаєві презентували проект міської регенерації Korabel kultural park, який розробила українська архітекторка Олена Гординська у співпраці з італійським бюро Alterreco. Проект став одним із переможців італійського конкурсу «Дизайн заради миру» в Римі, а також представлений на провідній міжнародній виставці – Венеціанській архітектурній бієналі.

Пошкоджений будинок палацу культури «Корабельний» мають знести, а на його місці спорудити новий, частково заглиблений у землю. На таке рішення спеціалістів надихнула історична спадщина Миколаєва з часів заселення території сучасного міста, а також враховано міркування безпеки.

У Миколаєві внаслідок обстрілу пошкоджені житлові будинки та будинок культури [05.07.2022] / фот. Єлизавета Кротик // Суспільне Новини. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://susplne.media/257348-u-mikolaevi-vnaslidok-obstrilu-poskodzeni-zitlovi-budinki-ta-budinok-kulturi/> (Останнє звернення 17.08.2023).

У Миколаєві міська рада проголосувала за відновлення Палацу культури [31.07.2023] // NIKCENTER : центр журналістських розслідувань. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://nikcenter.org/2023/07/v-mykolayevi-miska-rada-progolosuvala-za-vidnovlennya-palaczu-kultury/> (Останнє звернення 17.08.2023).

У програму соціально-економічного розвитку міста включили будівництво нового Палацу культури в Корабельному районі.

БАШТАНСЬКИЙ РАЙОН

С. ШИРОКЕ

Село засноване 1947 року, до початку російсько-української війни населення становило біля 800 мешканців.

Будинок культури (сучасна будівля) (с. Широке, вул. Шкільна, 1)

Внаслідок обстрілу 23 липня 2022 року частково зруйновано сучасну будівлю сільського Будинку культури.

Селище Широке, Миколаївської області : [відео; 05:50 ; 26.10.2021] // Ирина Афанасьева. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=FXkNuo-p7k4> (Останнє звернення 27.03.2023).

Спогади автора про рідне село Широке Баштанського (раніше Снігурівського) району Миколаївської області.

HOUSE OF CULTURE / БУДИНОК КУЛЬТУРИ [с. Широке Баштанський район Миколаївська область] // Міністерство культури та інформаційної політики України : офіційний сайт. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://culturecrimes.mkip.gov.ua/?p=3033> (Останнє звернення 27.03.2023).

Внаслідок обстрілу частково зруйновано сучасну будівлю сільського Будинку культури.

Булах, Ніна

Відновлення після обстрілу. На Миколаївщині ремонтують амбулаторію / Ніна Булах // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. – Назва з екрану.- Режим доступу: <https://susplne.media/385178-vidnovlenna-pisla-obstrilu-na-mikolaivsini-remontuut-ambulatoriu/> (Останнє звернення 20.02.2023).

У селищі Широке на Миколаївщині місцеві жителі відновлюють амбулаторію після російських обстрілів. Станом на 14 лютого лікарня працює, хоча ремонт триває.

Військові хроніки: селища на лінії вогню під Снігурівкою : [відео; 05:16 ; 30.07.2022] // Перший Міський телеканал. Кривий Ріг. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=1xXjL7naDPQ> (Останнє звернення 27.03.2023).

Село Широке від окупованої росіянами Снігурівки відділяло поле з соняшником – загалом біля 5 км. А на горизонті можна було побачити лінію фронту, що позначала себе стовплами диму. Яке життя людей, над головами яких літають ворожі снаряди вже п'ять місяців поспіль.

Обстріли Миколаївської області: загинули люди, зруйновано будинок культури, житлові будинки [24.07.2022] // Новини N : Миколаївська обласна інтернет-газета. - – Назва з екрана. – Режим

доступу: <https://novosti-n.org/ua/news/Obstrily-Mykolayivskoyi-oblasti-zagynuly-lyudy-zrujnovano-budynok-kultury-zhytlovi-budynky-246999>
(Останнє звернення 27.03.2023).

Баштанський район:

Вдень, 23 липня, о 14:00 обстріляли Широківську громаду. Зафіксовано шість попадань по будинку культури у с. Широке, постраждалих немає.

Російські окупанти зранку знову обстріляли Миколаїв: яка ситуація в області [27.07.2022] // ТСН. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://tsn.ua/ato/rosiyski-okupanti-zranku-znovu-obstrilyali-mikolayiv-yaka-situaciya-v-oblasti-2120125.html> (Останнє звернення 27.02.2023).

У Баштанському районі 26 липня орієнтовно о 16:00 обстрілів зазнало с. Широке Широківської громади. Зруйновані мережі електроопор та було влучання в домогосподарство.

Тимченко, Микола

Зруйновані села: що по собі залишили росіяни на півдні [21.11.2022] / Микола Тимченко // Рубрика. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://rubryka.com/article/destroyed-villages-kherson-mykolaiv/> (Останнє звернення 27.03.2023).

Кореспондент «Рубрики» відвідав Широке на Миколаївщині та Олександрівку на Херсонщині. Побачене не може не вразити.

Широке — селище в Баштанському районі Миколаївської області. До початку повномасштабної війни тут проживало близько 800 мешканців. На початку повномасштабного вторгнення село на деякий час було окуповане, але контроль над селом швидко повернули. Від березня 2022 року росіяни безперервно обстрілювали Широке з усіх можливих видів озброєння, залучали авіацію. Станом на кінець листопада 2022 року у селі пошкоджено або зруйновано близько 95% приватних будинків, зруйновані школа, дитячий садок, сільрада, будинок культури, промислові підприємства.

У зруйноване обстрілами селище на Миколаївщині повертаються люди : [відео; 04:01 ; 22.12.2022] / авт. Валентина Гурова // Суспільне Миколаїв. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Avfi2fPaVYE> (Останнє звернення 27.03.2023).

Село Широке на Миколаївщині майже вщент знищено. Станом на

22 грудня 95 відсотків руйнувань — внаслідок постійних обстрілів. Однак, у село вже повертаються жителі та відбудовують свої домівки.

Шрамко, Юлія

Через ворожі обстріли Миколаєва є поранені, в області під ударом Широке [19.07.2022] / Юлія Шрамко // Українські національні новини : інформаційне агентство . - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1986283-cherez-vorozhi-obstrili-mikolayeva-ye-poraneni-v-oblasti-pid-udarom-shiroke> (Останнє звернення 27.03.2023).

МИКОЛАЇВСЬКИЙ РАЙОН

С. КИСЕЛІВКА

Село Киселівка засноване у 1830-х роках, за деякими джерелами 1846-го, переселенцями, переважно поляками-католиками, з польських, литовських та білоруських земель (Ковельська, Віленська, Вітебська та Могильовська губернії) як село Поляцьке, але вже в 1876 році мало сучасну назву.

Близько двох тижнів, від 11 березня 2022 року, село перебувало під окупацією. Свій штаб російські війська влаштували у місцевій школі та селищній раді, військові навчання проводили на шкільному стадіоні.

На території Киселівки та прилеглої до неї Максимівки тривали тяжкі бої, люди змогли евакуюватися у декілька етапів до Миколаєва, який у 55 км від села, залишивши будинки та домашню худобу. Внаслідок обстрілів троє селян загинуло. Після звільнення до листопада 2022 року село перебувало біля лінії фронту, внаслідок чого зазнало великих руйнувань.

Гриневич, О. В.

Сторінки історії Киселівки : [Миколаївський (до 2020 року Снігурівський) район Миколаївська область] / О. В. Гриневич // Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження: III обласна краєзнавча конференція. – Миколаїв : Атол, 2000. – С. 109-114.

Без електро- і газопостачання в Киселівці. Як живуть люди в селі на Миколаївщині [21.11.2022] : [відео ; 03:48] // Суспільне Миколаїв. – Назва 3 экрана. – Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=zma08oDAQo8> (Останнє звернення 19.04.2023).

На Миколаївщині деокуповане село Киселівка, яке постраждало внаслідок російських обстрілів, станом на 21 листопада 2022 року залишалося без електро- і газопостачання, майже відсутній мобільний зв'язок. У населеному пункті проживало 20 людей.

Авторсюжету: Назарій Рубаняк.

Жителька фронтового села Киселівка розповіла про період окупації і щоденні ворожі обстріли [10.06.2022] : [відео ; 05:08] // ТРК МАРТ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=OjyaiiZrN1k> (Останнє звернення 19.04.2023).

Село Киселівка Первомайської громади довгий час зилишалося фронтовим населеним пунктом і щодня потерпало від ворожих обстрілів. За три місяці активних бойових дій у селі майже не лишилося вцілілих будинків та господарств. Кореспондентам телеканалу «МАРТ» вдалося поспілкуватися з евакуйованою жителькою Киселівки. Вона розповіла, якою була «російська денацифікація» мирного села.

Життя в окупації: жителі села Киселівка про російську навалу, постійні обстріли і зруйновані будинки [13.06.2022] : [відео ; 07:37] // ТРК МАРТ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rsz2OLPGXRc> (Останнє звернення 19.04.2023).

Російські військові фактично знищили Киселівку. Десять днів село Первомайської селищної громади було в окупації, а надалі потерпало від постійних обстрілів, бо знаходилося за кілька кілометрів від лінії фронту. Кореспондентам телеканалу «МАРТ» вдалося поспілкуватися зі старостою села і директоркою школи, в якій армійці РФ облаштували свій штаб, коли зайшли в населений пункт. Розповідь про те, як окупанти поводилися з місцевими та чи можливо відновити Киселівку після перемоги.

Історії мешканців деокупованого села Киселівка на Миколаївщині [07.12.2022] : [відео ; 026:20] // EXPERT-KR. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=FL5M-wbznGM> (Останнє звернення 19.04.2023).

Киселівка на Миколаївщині протягом півроку була на лінії фронту. Наслідки відповідні — села немає. До війни тут мешкало приблизно 900 людей, на грудень 2022 року лишилося 18.

Серед втраченого — будівля костелу [19:37], яка мала статус пам'ятки архітектури.

Киселівка і зараз всіяна залишками боєприпасів, чимало їх нерозірваних.

Квітневе і Киселівка: як виглядають випалені окупантами села на Миколаївщині [17.01.2023] : [відео ; 05:10] // ТРК МАРТ. - Назва з екрана.

– Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ZOqPVpMS5Ok> (Останнє звернення 19.04.2023).

Села Квітневе і Киселівка Первомайської громади є одними з найбільш постраждалих населених пунктів у Миколаївській області. Перше рашисти вразили вогневою системою «Солнцепёт», по другому 9 місяців гатили з важкої зброї.

Мародерство та постійні обстріли: мешканка села Киселівка про окупацію [17.06.2022] // СВІДОК.info. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://svidok.info/ru/news/65388> (Останнє звернення 29.03.2023).

Мигаль, Мар'яна

Окупанти вщент зруйнували Киселівку: страшні кадри із Миколаївщини (фото) [27.06.2022] / Мар'яна Мигаль // ГЛАВКОМ. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://glavcom.ua/photo/yak-zhiv-vizvolena-okupantami-kiselivka-fotoreportazh-iz-sela-na-mikolajivshchini--856091.html> (Останнє звернення 29.03.2023).

Обстріляне село Киселівка Миколаївської області [13.01.2023] : [відео ; 01:37] // НикВести HD. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=vMIhB9RaKk4> (Останнє звернення 19.04.2023).

Російські обстріли та окупація зруйнували Киселівський ліцей, що на Миколаївщині [20.11.2022] : [відео ; 04:27] // Суспільне Миколаїв. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=QuzUYqpNi5Y> (Останнє звернення 19.04.2023).

Двоповерхова будівля Киселівського ліцею зруйнована внаслідок

російських обстрілів. Також в березні 2022 року, під час двотижневої окупації, росіяни пограбували школу.

Автор: Назарій Рубаняк.

Село Киселівка на Миколаївщині: 75% будинків зруйновано вщент, інші – непридатні до життя (ФОТО) [27.06.2022] // Inshe.tv. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://inshe.tv/mykolayv/2022-06-27/689283/> (Останнє звернення 29.03.2023).

Костел Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії (будівля 1852 р.) (с. Киселівка)

Будівля костелу зведена у 1850-1852 роках коштом місцевої парафіянки графині Целестини Панкратьєвої як філіальна мурована каплиця, яку 1897 року освятив єпископ Тираспольський Антоній Церр. На початку ХХ століття у селі заснували самостійну парафію, яку відтоді обслуговував настоятель о. Йосиф Барановський. Перед подіями 1917 року вона нараховувала понад 1400 вірних у самому селі та навколишніх хуторах.

У 1926 році радянська влада закрила храм, пристосувавши його у якості складу добрив, а потім як приміщення для сільськогосподарських машин місцевого колгоспу.

У селі збереглась невелика громада римо-католиків, яким наприкінці 90-х років ХХ століття вдалось повернути напівзруйновану колишню каплицю та частково її відремонтувати. 28 вересня 2013 року її освятив єпископ Броніслав Бернацький.

Костел фактично був єдиною історичною пам'яткою та окрасою села. Біля храму був діючий цвинтар, на якому похований перший настоятель парафії.

Внаслідок обстрілів та пожежі 2 травня 2022 року пошкоджено фасади і знищено покрівлю, частину стін та інтер'єри старовинної каплиці Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії, збудованої в 1852 р., яка дотепер функціонувала в якості сільського костелу.

rkc.in.ua: Roman Catholic Churches Chapels Ukraine 2022

rkc.in.ua: Roman Catholic Churches Chapels Ukraine 2022 ~

Відпуст на руїнах храму [09.12.2022] : [відео ; 01.30] // Католицький Медіа-Центр. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=UO5l7OlhyRY> (Останнє звернення 19.04.2023).

У с. Киселівка 8 грудня відзначається парафіяльний відпуст. У 2022 році відзначалося би 170-річчя з моменту побудови храму. Однак російська окупація знищила Божий дім. За словами свідків, хрест з вежі збивали з танку. Вдалося це зробити лише з п'ятого разу. Відео - парафія св. Йосифа у Миколаєві.

Довгальова, Олена

На Миколаївщині розбомбили храм, який пережив дві світові війни і радянську владу [05.05.2022] / Олена Довгальова ; фото о.Ярослав Гіжицький // CREDO Україна. – Назва з екрана.- Режим доступу: <https://credo.pro/2022/05/318797> (Останнє звернення 28.03.2023).

Кльосова, Світлана

У деокупованій Киселівці, що на Миколаївщині, російськими обстрілами зруйновано храм [19.11.2022] / Світлана Кльосова ; фото: о. Олександр // Суспільне Новини. - НикВести. - Назва з екрана.- Режим доступу: <https://susplne.media/320490-v-deokupovanij-kiselivci-so-na-mikolaivsini-rosijskimi-obstrilami-zrujnovano-hram/> (Останнє звернення 28.03.2023).

Поки храм не відбудують службу у Киселівці не проводитимуть. 8 грудня 2022 року мало бути 170 років зведення храму. Мурівана каплиця була споруджена у 1852 році.

Молитва біля зруйнованого костелу [Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії в селі Киселівка ; 14.11.2022] : [відео ; 01.30] // Католицький Медіа-Центр. - - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=eWVbYxT3zZY> (Останнє звернення 19.04.2023).

Автор відео: санктуарій св. Йосифа.

Отець Рєпін про храм у Киселівці: Богородиця хоче відбудови храму [09.12.2022] // РИМСЬКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В УКРАЇНІ. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://rkc.org.ua/blog/2022/12/09/otecz->

[ryepin-pro-hram-u-kyselivczi-bogorodyczya-hoche-vidbudovy-hramu/](#)

(Останнє звернення 19.04.2023).

о. Олександра Рєпін TChr, настоятеля парафії костелу Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії в селі Киселівка.

Ткач, Юлія

У деокупованій Киселівці на Миколаївщині російськими обстрілами зруйновано храм [19.11.2022] / Юлія Ткач ; фото: о. Олександр // НикВести. - Назва з екрана.- Режим доступу: <https://nikvesti.com/ua/news/politics/260324> (Останнє звернення 28.03.2023).

Храм Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії у селі Киселівка зруйновано російськими обстрілами 2 травня 2022 року: у будівлі відсутні дах, частина стін, дощем та обсипаною штукатуркою знищено найстаріші ікони.

На думку настоятеля парафії Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії отеця Олександра, який вперше після деокупації приїхав до Киселівки 12 листопада 2022 року, храм повністю зруйнований і відновити його неможливо, лише побудувати ново.

Що залишилось від зруйнованого окупантами костелу на Миколаївщині (ВІДЕО) [09.07.2022] // Inshe.tv. - Назва з екрана.- Режим доступу: <https://inshe.tv/mykolayv/2022-07-09/692198/> (Останнє звернення 28.03.2023).

Як виглядає зруйнований 2 травня костел Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії в селі Киселіка на Миколаївщині. Відео оприлюдено на фейсбук-сторінці Парафії св.Йосифа.

М. ОЧАКІВ

А. С. Афанасьев-Чужбинский об Очакове (1858-1860 гг.) // Страна николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Страна очаковская. Источники по істории города Очакова.- С. 44-48 : іл.

Про подорож письменника Олександра Афанасьєва-Чужбинського (1817-1875) до Придніпров'я з метою дослідження регіону. Надається текст опису міста Очаків з первого тому «Очерки Днепра» з дівтомника подорожніх записок.

Андрющка, С. С.

Основні напрямки економічних відносин Запорізької Січі з Очаковом : [середина XVIII ст.] / С. С. Андрющка ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова // ГІЛЕЯ. Науковий вісник. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки: збірник наукових праць. - 2011. - Вип. 52 (спецвипуск). - С. 109-115.

Барон фон Мюнхгаузен о штурме Очакова 1737 г. // Страна николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин уклад. А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Страна очаковская. Источники по істории

города Очакова. - С. 18-22 : іл.

Єронім-Карх-Фрідріх барон фон Мюнхгаузен (1720-1797) представник давнього ніжньосаксонського рода Мюнхгаузенів, ротмістр російської служби, історична постать та літературний персонаж, який вперше з'явився у 1781 році на сторінках журналу «Путівник для веселих людей», що видавався в Берліні.

У 1737 році барон фон Мюнхгаузена брав участь у штурмі міста Очаків в якості пажа герцога Антона Ульріха Брауншвейгського, чоловіка принцеси Анни Леопольдівни (фактична правителька Російської імперії з 9 листопада 1740 до 25 листопада 1741 року).

Беляєва, С.

Монетные собрания из розкопок Очакова и Белгорода-Днестровского (1990-2005 гг.) / С. Беляєва, Л. Дергачева ; Наук.-дослід. центр «Часи козацькі», Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури, Центр пам'яткоznавства НАН України і УТОПІК, Іст.-культ. асоціація «Україна-Туреччина» // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні: збірник наукових праць. - Київ, 2010. - Вип. 19. - С. 444-448.

Бережинский, В. Г.

Осада турецкой крепости Очаков в 1788 г. / В. Г. Бережинский, М. Г. Ивануц. - Киев : Украинский институт военной истории, 2012. - 59 с.

Біляєва, С.

Вироби зі скла з Османських фортець Північного Причорномор'я / С. Біляєва, О. Фіалко // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні: збірник наукових праць / Наук.-дослід. центр «Часи козацькі», Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури, Центр пам'яткоznавства НАН України і УТОПІК, Іст.-культ. асоціація «Україна-Туреччина», Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т археології НАН України. - Київ, 2018. - Вип. 27. - С. 392-397.

У статті представлені колекції артефактів, отриманих за час археологічних досліджень з ділянок Аккерманської та Очаківської фортець.

Біляєва, С. О.

Дослідження середньовічних пам'яток у Північному Причорномор'ї / С. О. Біляєва, Б. Ерсой // Археологічні відкриття в Україні 1999-2000 рр. / Інститут археології НАН України. - 2001. - С. 78, 79.

Про пам'ятки фортифікації, будівлі релігійного та світського характеру, поховальні споруди; про розкопки турецької бані у м. Білгород-Дністровський (Одеська область), турецького валу в м. Очаків (Миколаївська область).

Біляєва, С.

Історико-археологічні дослідження 2008-2009 років у м. Білгород-Дністровському та м. Очакові / С. Біляєва, І. Каравесич, О. Фіалко ; Наук.-дослід. центр «Часи козацькі», Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури , Центр пам'яткоznавства НАН України і УТОПІК, Іст.-культ. асоціація «Україна-Туреччина» // // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні: збірник наукових праць. - 2010. - Вип. 19. - С. 448-454.

Г. Судковский. Краткое историческое описание города Очакова. 1881 год // Старина николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по истории города Очакова. - С. 57-74 : іл.

Розповідь про проторіерея Гавриїла Судковського (1817-1906(7)), настоятеля Свято-Миколаївській церкви в Очакові; коротка історіна довідка про родину Судковських.

Також вміщено текст про місто Очаків, який у 1881 р. Г. Судковський відіслав в Одеське товариство історії й давнини – «Краткое историческое описание города Очакова».

Гильом Левассер-де-Боплан об Очакове // Старина николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин уклад. А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по истории города Очакова. - С. 14-17 : карти.

Про Гійома де Боплана (бл. 1600 – 1673 або 1685), який протягом 16 років досліджував різні регіони України. У статті наводиться фрагмент тексту з його видання «Опис України» про місто Очаків. Стаття доповнена фрагментами карт України Г. Л.-де Боплана.

Город и крепость Очаков : Описание Очакова Мартина Броневского (1578 г) // Старина николаевская и очаковская.

Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по істории города Очакова. - С. 13 : іл., карти.

У статті наводиться опис Очакова Мартіна Броневського (перша половина XVI ст. — до 31 березня 1593), польського дипломата, який приїздив до Криму в 1578-1579 рр. в якості посла короля Стефана Баторія.

Город Очаков 1896 г. // Старина николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по істории города Очакова. - С. 90-92 : іл.

У статті міститься інформація про місто Очаків у 1896 році, яка наведена за матеріалами видання «Список населенных мест Херсонской губернии. Статистические данные о каждом поселке».

Долгоруков И. М. об Очакове [місто Очаків Миколаївська область] // Старина николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по істории города Очакова. - С. 34-37 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів поета й драматурга князя Івана Михайловича Долгорукова (1764-1823) про місто Очаків на початку XIX століття.

Івченко, А. С.

Україна = Ukraine / А. С. Івченко. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2012. – 224 с. : фот.

Із змісту: Очаків, місто. – С. 123-124.

Коста Хетагуров об Очакове (1899 г.) // Старина николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по істории города Очакова. - С. 84-89 : іл.

Про осетинського поета і громадського діяча Коста Хетагурова (1859-1906), який за свої публіцистичні сатиричні літературні твори був відправлений у заслання до Херсона, однак, за станом здоров'я, літо 1899 р. провів в Очакові. Надається текст листа К. Хетагурова до його коханої Анни Цалікової, де він описує і місто Очаків.

М. А. Бернов. Из Одессы пешком по Крыму (1896 г.) // Старина николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по істории города Очакова. - С. 78-83 : іл.

Стаття містить уривок про місто Очаків з книги Михайла Олександровича Бернова «Из Одессы пешком по Крыму» (1896 р.).

Майснер, I. B.

Морські битви при Очакові у 1788 році / I. B. Майснер // Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження: III Миколаївська обласна краєзнавча конференція. - 2000. - С. 93-94.

Очаков в 1825 году // Старина николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по істории города Очакова.- С. 38-39 : іл., карти.

Стаття містить відомості про місто Очаків у 1825 році, що опубліковані у виданні «Статистическое изображение городов и посадов Российской империи по 1825 г.».

Очаков в «Военно-статическом обозрении Российской империи» за 1849 год // Старина николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по істории города Очакова. - С. 40-43 : іл., табл., карти.

П. И. Сумароков об Очакове // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. Павлюк, А. Н., В. В.

Щукин : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. - С. 26-33 : іл.

Стаття містить частину подорожніх записів письменника і політичного діяча Павла Івановича Сумарокова (1867-1846) «Путешествие по всему Крыму и Бессарабии в 1799 г. ...С историческим и топографическим описанием всех тех мест» про місто Очаків.

Сапожников, И. В.

Остров Березань и его штурм 7 ноября 1788 года / И. В. Сапожников. - Ильичевск : Элтон-2 - Гратек, 2000. - 116 с.

Короткі відомості з історії острова Березань, зокрема, про маловідому битву другої російсько-турецької війни 1787-1791 років, події якої відбувалися і на території острова. У додатках містяться копії історичних документів.

Сапожников, И. В.

Очаків і його околиці на картах і планах експедицій А. Ж. де Лафітта-Клаве 1784 та 1787 років / И. В. Сапожников // Умінак : науковий щоквартальник. - Миколаїв, 2022. - Вип. 1 (37): січень-березень. - С. 25-45. Рубрики:

Про морську подорож уздовж берегів Чорного моря, під час якої 5-27 червня 1784 р. був досліджений Очаків, про масштабні роботи з реконструкції укріплень цього міста, що відбувалися у травні-листопаді 1787 р.

Середа, Олександр.

Османсько-українське степове порубіжжя в османських джерелах XVIII ст. / О. Середа ; НАН України, Ін-т сходознавства ім. А. Кримського, Стамбульський ун-т “29 травня”. – Одеса : Астропrint, 2015. – 312 с. : карти, іл. – українською та турецькою мовою. – Б. ц.

Із змісту:

Очаківський вілайєт у кримсько-османському просторі. – С. 15-56.

Книга містить карти та архівні документи 18 ст., які стосуються південних територій України.

Сумароков, П. И.

Путешествие по всему Крыму и Бессарабии в 1799 году / П. И. Сумароков. – Симферополь : Бизнес-Информ, 2012. – 208 с. : цв.ил.

Очаків, місто. – С. 50; 59; 174-186.

Эвлия Челеби. Восхваление крепости Очаков // Старина николаевская и очаковская. Антология. Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века : в 2-х томах / авт.-сост.: В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т.2. Старина очаковская. Источники по істории города Очакова. - С. 5-12 : іл., плани.

Рубрики:

Про письменника і мандрівника Евлія Челебі (1611-1682(?)), який подорожував по землям Османської імперії. Наводиться уривок з його праці «Книга путешествия. (Извлечения из сочинения турецкого путешественника XVII века)» про місто Очаків – це один з найдавніших описів міста.

Якубова, Т.

Північне Причорномор'я та місто-фортеця Очаків в історичних працях О. Апанович та картографічних матеріалах НБУВ (XVIII-XX ст.) / Т. Якубова ; Наук.-дослід. центр «Часи козацькі», Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури , Центр пам'яткоznавства НАН України і УТОПІК , Іст.-култ. асоціація «Україна-Туреччина» // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні: збірник наукових праць. - 2010. - Вип. 19. - С. 519-524.

Якубова, Т. А.

Маловідомі історіографічні та рукописні фонди Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського щодо питань середньовічної історії міста-фортеці Очаків (XVI ст.) / Т. А. Якубова // Праці Центру пам'яткоznавства: збірник наукових праць. - 2008. - Вип. 14. - С. 192-204.

Якубова, Т. А.

Фортеця Очаків у XVIII ст. / Т. А. Якубова. – Київ : Філюк О., 2015. – 247 с. : карти.

Про історію міста-фортеці Очаків XVIII століття.

MISHCHENKO, ELENA

Фортеця біля моря : велика історія маленького Очакова [06.06.2022] / ELENA MISHCHENKO // MYKOLAIV-future. - Назва з екрана.

– Режим доступу: <https://mykolaiv-future.com.ua/uk/articles-forteczya-bilyamorya-velyka-istoriya-malenkogo-ochakova> (Останнє звернення 17.03.2023).

Очаків багато миколаївців і гостей області завжди асоціювали з літом, морем і курортним сезоном. У 2022 році згадали ще одне призначення цього невеликого міста – фортеця.

Город Очаков - Август 2017 : [відео : 05:22] // Артисты. - Назва з екрана. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=zagDMbrjC_E (Останнє звернення 15.05.2023).

Очаків - місто з багатовіковою історією [2020 рік] : [відео : 15:15] // Телеканал АТР. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=xwKVc1QLiX8> (Останнє звернення 05.05.2023).

В Північному Причорномор'ї, там де води Дніпра і Південного Бугу зустрічаються з хвилями Чорного моря разкинулося місто з багатовіковою історією. Сьогодні його називають Очаків, але колись воно мало зовсім іншу назву...

Бодрова, Ганна

Прифронтовий Очаків: жага до життя і ненависть до російських загарбників [12.07.2023] / Ганна Бодрова ; фот. Ніна Ляшонок // УКРІНФОРМ. - Крим.Реалии. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3734901-prifrontovij-ocakiv-zaga-dozitta-i-nenavist-do-rosijskih-zagarbnikiv.html> (Останнє звернення 018.08.2023).

Невелике містечко Очаків, яке знаходитьсь за 60 кілометрів від Миколаєва, потерпає від щоденних обстрілів російських загарбників. З території тимчасово окупованої Кінбурнської коси по місту кілька разів на день гатять з артилерії та мінометів. Місцеві кажуть, що з початку повномасштабного вторгнення майже не пам'ятують днів, коли б по Очакову «не прилітало».

Война на юге: Россия «кошмарит Очаков» | Крым.Реалии ТВ [11.04.2023] : [відео : 21:00] // Крим.Реалии. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=683A5R-zMrw> (Останнє

звернення 05.05.2023).

Армія Росії буквально «кошмарить» місто Очаків у Миколаївській області, кажуть військові. Окупанти б'ють по Очакову з Кінбурна, щоб блокувати судноплавство на півдні України, – пояснює Андрій Риженко, капітан 1 рангу ВМС ЗСУ в запасі. Кількість зарядів, що випускаються по місту від трьох до шести, стріляють з Кінбурнської коси. Сигнал тристороги в Очакові не вмикають — безглуздо, до прильоту менше хвилини, про обстріл влада попереджає у месенджерах. Докладна розповідь про це, а також інші факти з життя фронтового міста.

Перший удар по Очакову був 24 лютого 2022 року, тоді ракетним ударом було знищено так званий «Центр НАТО» в Очакові. Вже у квітні Міноборони Росії повідомило, що нібито було знищено центр підготовки «морських котиків» ЗСУ. А у вересні, за даними Міноборони Росії, не стало вже цілого штабу Сил спецоперацій ЗСУ. Українські військові це заперечують.

Наслідки обстрілів прибережного Очакова на Миколаївщині :
[відео : 03:49] // Суспільне Миколаїв. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=95BdaXmwtEc> (Останнє звернення 15.05.2023).

Станом на 30 грудня 2022 року російські війська продовжують обстрілювати Очаків з тимчасово окупованого Кінбурнського півострова, застосовуючи при цьому переважно реактивні системи залпового вогню та ствольну артилерію. У місті знищені пляжі, зруйновані підприємства та цивільна інфраструктура, навіть пошкоджений цвинтар.

Авторка: Валентина Гурова, оператор: Юрій Руденко.

«Ни окон, ни крыш». Очаков на Николаевщине страдает от постоянных обстрелов РФ | @AzovSeaNews [27.01.2023] : [відео : 14:07] // Новости Приазовья. - Назва з екрана. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=z2xv7IHb_1A (Останнє звернення 15.05.2023).

За повідомленням заступника міського голови Очакова Олександра Васькова станом на 10 січня 2023 року в місті аошкоджено більше 5 тисяч будинків, що становить біля 70% від загальної кількості домоволодінь.

Очаків під обстрілами: пролунали вибухи! [09.01.2023] : [відео :

03:17] // ТСН. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ykADsvXzrBE> (Останнє звернення 05.05.2023).

Про черговий обстріл Очакова: вдень очевидці повідомили про кілька потужних вибухів, є поранені серед цивільних, а у місті - значні руйнування.

Очаків під постійними обстрілами військ РФ [09.07.2022] : [відео : 01:25] // Суспільне Миколаїв. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rV8AER4CyHQ> (Останнє звернення 15.05.2023).

Внаслідок обстрілів пошкоджені будівлі місцевого автовокзалу та кінотеатру. Неодноразово влучили снаряди і по центральному ринку.

Храм Святителя Миколи Чудотворця (будівля першої половини ХХ ст.) (Миколаївський р-н, м. Очаків, вул. 8 Березня, 1)

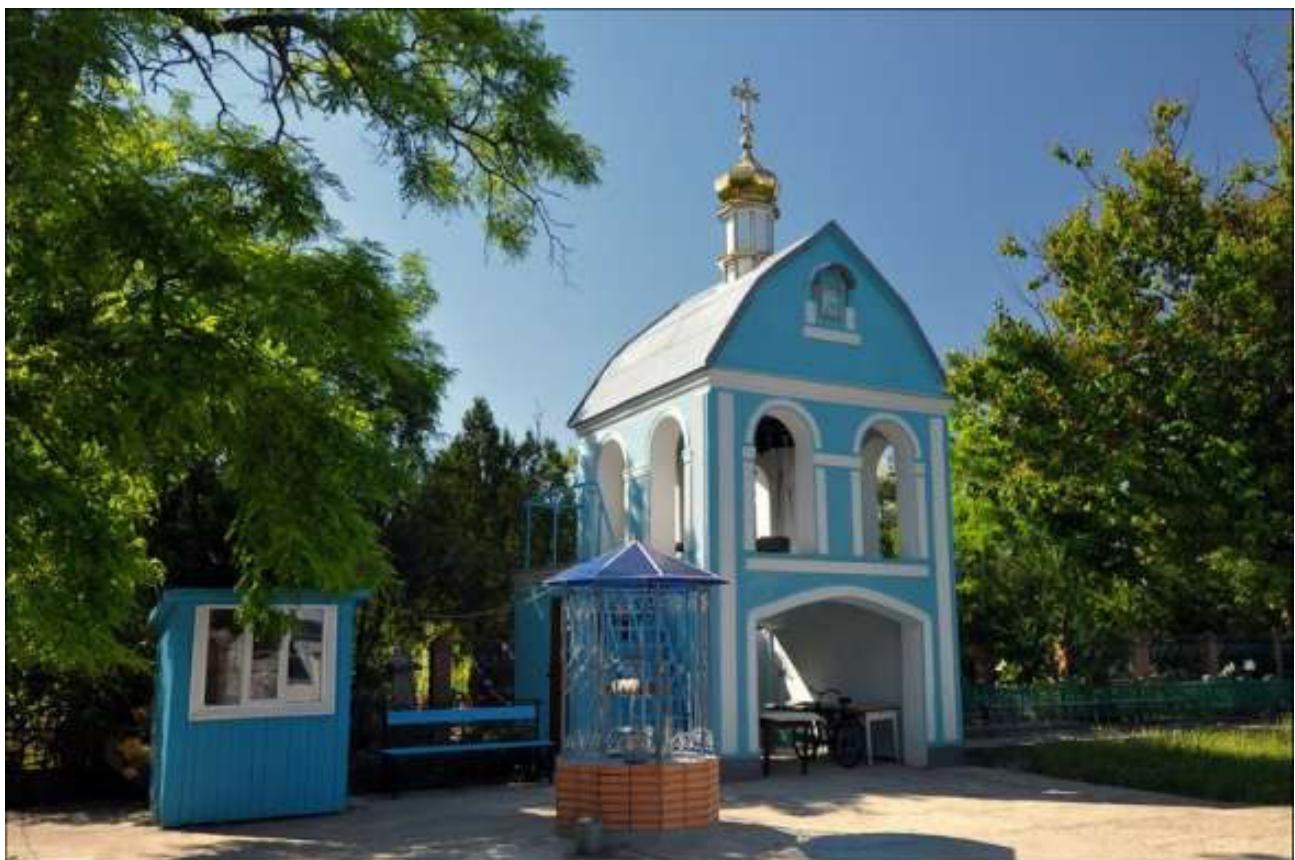
Після закриття за радянською владою Очаківського Свято-Миколаївського собору, з нього зробили будинок культури, а потім музей. Віруючі почали протестувати та просити про виділення місця для молитви. Прохання парафіян почули, але, ніби насміхаючись, 11 вересня 1945 року їм було передано будівлю пральні військового шпиталю в аварійному стані. Парафіяни своїми руками упорядковували будинок. 1956 року добудували притвор. 1979 року перед Великоднем настоятель священик Віталій Дмитренко з парафіянами за одну ніч добудували вівтарну частину. Після цього влада хотіла знести храм, але завдяки тому, що парафіянами храму були учасники Другої світової війни, їхній статус допоміг зрятувати храм від руйнування у цьому та інших випадках. Отця Віталія після цього перевели з парафії, останню службу він служив на Світле Христове Воскресіння. З 1987 р. на парафії служив протоієрей Стефан Михайлук. Цього ж року перекрили дах, поставили бані. Влада хотіла зняти куполи, вже підігнала машину, але віруючі відстояли храм. У 1988 р., у рік святкування 1000-річчя Хрещення Русі, створили водогін, опалення. Того ж року збудували будинок для священика. До цього батюшки жили в притворі, і часто

змінювалися через відсутність житла та ставлення влади: за 6 років змінилося 6 священників.

При храмі була дерев'яна колокольня, 1995 року побудували кам'яну, на якій станом на 2015 рік налічувалося 7 колоклів.

Внаслідок ракетного обстрілу 4 вересня 2022 року пошкоджено вікна, фасади, стіни, дах та інтер'єри старовинної будівлі православної церкви св. Миколая, зведеній у першій половині ХХ ст. як господарський корпус військового шпиталю та пристосованої для богослужінь у 1945 р.

Свято-Николаевский, г. Очаков, ул. 8 Марта, 1 // Николаевская Епархия Украинская православная церковь. - Назва з екрана. – Режим доступу: <http://eparhia.mk.ua/prestolnye-prazdники/773-11-85-773.html> (Останнє звернення 18.08.2023).

За допомогою небайдужих людей відновлюється храм УПЦ в Очакові [01.11.2022] // RASKOLAM.NET. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://raskolam.net/ua/60614-za-dopomogoju-nebjadzhih-lyudej-vidnovlyuetsya-hram-upc-v-ochakovi/#> (Останнє звернення 18.08.2023).

Вже відремонтовано покрівлю храму та дзвіниці. Парафія в ім'я святителя Миколая Чудотворця м. Очаків Миколаївської області

висловлює подяку всім, хто відгукнувся на прохання про допомогу в ремонті церкви та будівель, пошкоджених внаслідок ракетного обстрілу 4 вересня 2022 року.

Лазаренко, Таїсія

Від обстрілів постраждав храм на честь святителя Миколая в Очакові / Таїсія Лазаренко // СПЖ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://spzh.news/ua/news/90908-ot-obstrelov-postradal-khram-v-chesty-svyatitelya-nikolaja-v-ochakove> (Останнє звернення 18.08.2023).

Свято-Миколаївський Собор (Миколаївський р-н, м. Очаків, вул. Нікольська, 75)

В 1492 році на місці сучасного Очакова кримський хан Менглі I Гераїй збудував фортецю Кара-Кермен. Наприкінці XV століття вона відійшла до Османської імперії. Турки значно розширили фортецю і назвали Ачи-Кале. Тоді ж було закладено на території фортеці і мечеть. Спочатку вона була оздоблена дерев'яними мінаретами, з часом їх змінили цегляні.

Взимку 1788 року російські війська захопили Ачи-Кале (Очаків), а згодом фортеця була зруйнована вщент для пришвидшення підписання мирного договору.

Єдина будівля, що вціліла після штурму в 1788 році — це мечеть, розташована на території Гассан-пашинського бастіону, яку згодом перетворили на православний храм.

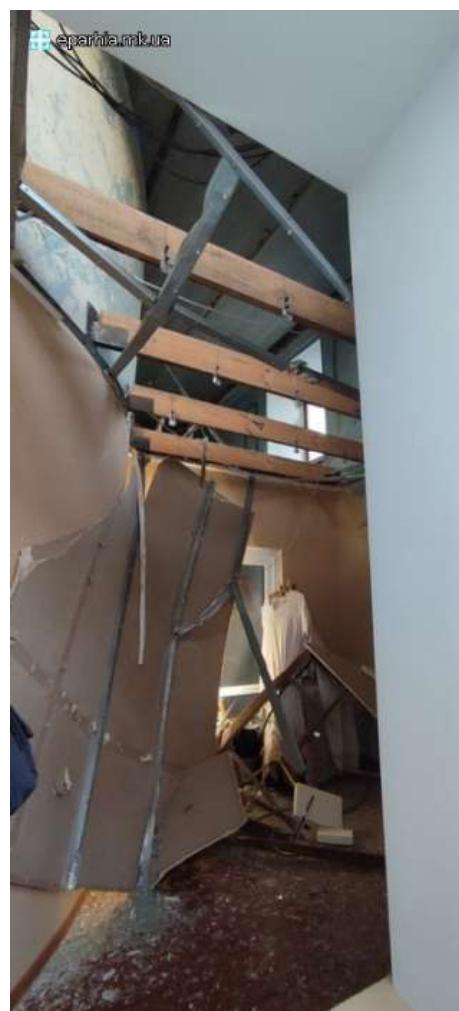
У радянський час Миколаївський собор був закритий, цінності і реліквії вилучено, а в приміщені розмістили експонати військового історичного музею Суворова. Однак на початку ХХІ століття храм повернули парафіянам, а музей переїхав в нову будівлю. Миколаївський собор відреставрували, також прибудували купол і дзвіницю. Відтепер в храмі постійно проводять богослужіння.

На території храму похованій художник-мариніст Руфім (Руфін) Судковський (1850-1885) – уродженець Очакова, який присвятив місту більшість своїх робіт.

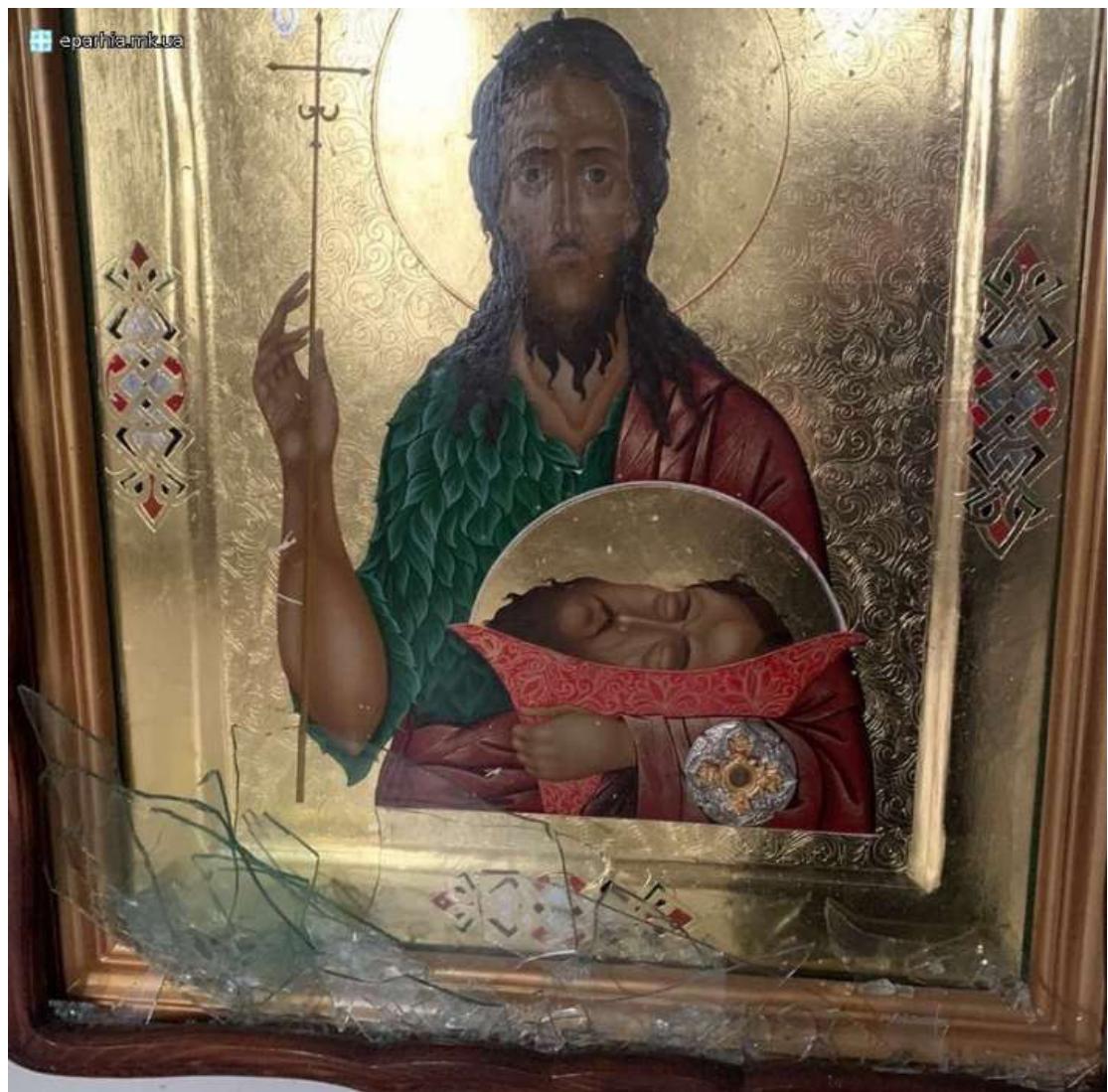
Внаслідок обюстрилу 9 січня 2023 року пошкоджено фасади, вікна та інтер'єри пам'ятки архітектури Кафедрального собору на честь святого Миколая Чудотворця (охоронний № 1457)..

Сведения об Очаковском соборе св. Николая // Старина николаевская и очаковская. Антология. (Источники по истории городов Николаева и Очакова с конца XVIII до начала XX века) / уклад. А. Н. Павлюк, В. В. Щукин : Издательство Ирины Гудым, 2016. - Т. 2. Старина Очаковская. Источники по истории города Очакова. – С. 75-77 : іл.

Про Очаківський собор Св. Миколая з архівних джерел кінця XIX ст.

KOROBOVA, ANASTASIA

СВЯТИ МІСЦЯ РЕГІОНУ: МЕЧЕТЬ, ЯКА СТАЛА ПРАВОСЛАВНИМ ХРАМОМ [12.10.2021] / ANASTASIA KOROBOVA // MYKOLAYV FUTURE.
- Назва з екрана. – Режим доступу: <https://mykolaiv->

future.com.ua/uk/svyati-misczya-regionu-mechet-yaka-stala-pravoslavnym-hramom (Останнє звернення 18.08.2023).

Православним храм оголосили після зведення дерев'яного купола у 1788 році. Різні джерела повідомляють, що колишня мечеть зазнала капітальних змін: був побудований вівтар, паперть, мінарет перетворили на дзвіницю і т. д. Освячена очаківська церква була в 1807 році у день покровителя моряків – Святителя Миколая Мірлікійського, від чого й отримала свою назву – Свято-Миколаївський храм.

Знайдену в смітті ікону 18 сторіччя передали до церкви //
Миколаївська правда. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.nikpravda.com.ua/znajdenu-v-smitti-ikonu-18-storichchya-pere/> (Останнє звернення 18.08.2023).

30 травня 2021 року ікона-мучениця Святителя Миколая Мірлікійського була передана настоятелю Свято-Миколаївського кафедрального собору м. Очакова протоієрею Віктору.

Миколаївський собор (мечеть), Очаків // Itenary. Сам собі туроператор. – Назва з екрана. – Режим доступу: <http://itinerary.com.ua/object/view/nikolaevskiy-sobor-mechet> (Останнє звернення 18.08.2023).

Церква св. Миколи // Прадідівська слава. - Назва з екрана. – Режим доступу: https://pslava.info/OchakivM_CerkSvMykoly,122427.html (Останнє звернення 18.08.2023).

В Очакові внаслідок обстрілу пошкоджено кафедральний собор святого Миколая Чудотворця (фото) // НОВИНИ N. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://novosti-n.org/ua/news/V-Ochakovi-vnaslidok-obstrilu-poshkodzheno-kafedralnyj-sobor-svyatogo-Mykolaya-CHudotvorcza-foto--259657#image-1> (Останнє звернення 18.08.2023).

Каптур, Тетяна

Внаслідок обстрілу в Очакові пошкоджено собор святого Миколая Чудотворця / Тетяна Каптур // ІНТЕНТ. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://intent.press/news/society/2023/vnaslidok-obstrilu-v-ochakovi->

poshkozheno-sobor-svyatogo-mikolaya-chudotvorcya/ (Останнє звернення 18.08.2023).

Очаківський собор УПЦ (МП) обстріляли російські війська // Духовний фронт України. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://df.news/2023/01/14/ochakivskyj-sobor-upts-mp-obstrilialy-rosijski-vijska/> (Останнє звернення 18.08.2023).

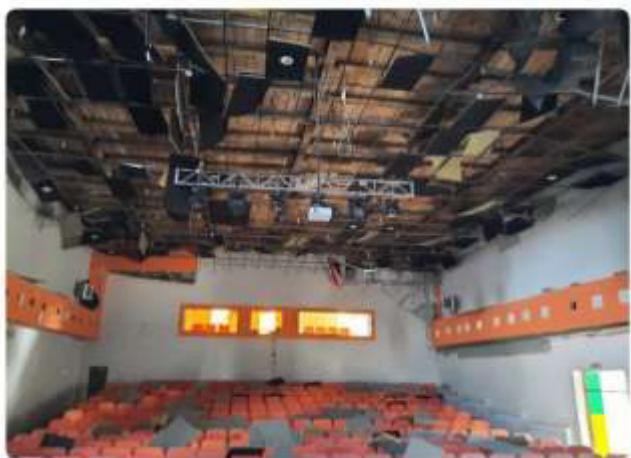
Під час обстрілу Очакова сильні ушкодження отрима Храм Святого Миколая Чудотворця // Николаевские новости. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://www.niknews.mk.ua/uk/2023/01/14/pri-obstrele-ochakova-silnye-povrezhdenia-poluchil-hram-svятого-nikolaja-chudotvorta/> (Останнє звернення 18.08.2023).

Міський палац культури (сучасна будівля) (м. Очаків, вул. Нікольська, 3-5)

Новий сучасний Палац культури з концертною залою в Очакові урочисто відкрили 11 вересня 2020 року до Дня міста.

Внаслідок ракетного обстрілу 28 червня 2022 року пошкоджено фасади, стіну, дах, перекриття та інтер'єри сучасної будівлі Очаківського міського палацу культури.

Вся ПРАВДА про Мир та Війну // Очаківська міська рада ;
офіційний вебсайт. – Назва з екрана. – Режим доступу: <https://ochakiv-rada.gov.ua/index.php/1037-vsya-pravda-pro-mir-ta-vijnu> (Останнє звернення 18.08.2023).

Внаслідок обстрілу міста 28.06.2022 року в Очакові було суттєво пошкоджено КЗ «Міський палац культури». Це ще один «військовий» об'єкт, зруйнований окупантами.

Троє людей, зокрема дитина, загинуло внаслідок ворожого обстрілу Очакова – влада // Інтерфакс-Україна. - Назва з екрана. – Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/general/842096.html> (Останнє звернення 18.08.2023).

28 червня о 4:00 обстрілів зазнало місто Очаків Очаківської громади: влучено по території міського ринку, по будівлі палацу культури, в приватний сектор, а також у дві житлові будівлі.

С. ГУР'ЇВКА

Історія виникнення села пов'язана з початком освоєння території Надбужжя, коли на цій просторі було розташовано полк, створений у 1769 році з арнаутів, або волонтерів — переважно молдаван і болгар, які брали активну участь у російсько-турецькій війні 1768—1774 рр. У вересні 1775 року генерал-майор Муромцев (Матвій Васильович Муромцев (1734-1799)), якому було доручено влаштування цих поселень, доповідав, що арнаути на перший випадок викопали землянки і «в економії своїй та хліборобстві працювати почали». Додана до рапорту карта свідчить, що саме в той час козаки Бугогардівської паланки і арнаути заснували між Мертвоводом і Інгулом кілька населених пунктів, у т. ч. і Гур'їку. 1787 року в Гур'ївці, жителі якої ввійшли до Бузького козацького полку, мешкав 51 чоловік. Згодом сюди було переселено багато селян з Полтавщини та Київщини. Уже 1795 року в Гур'ївці налічувалося 856 жителів. Після ліквідації Бузького козацького війська їх переведено на становище державних селян.

1803 року було відновлено Бузьке козацьке військо у складі 3-х полків. Жителі Гур'ївки увійшли до другого козацького полку, а село стало станицею. Утишки властей, несправедливість командирів, сваєлля і насильства над козаками були постійним явищем. Масове обурення і протести рядового козацтва викликала поведінка командира полку майора Балеєва, який разом з деякими старшинами привласнював четверту частину їх жалування.

У 1817 році, після ліквідації Бузького війська, Гур'ївка увійшла до складу Бузької уланської дивізії, а жителів було переведено на становище військових поселян. Козаки, яким перетворення у

військових поселян несло кріпосницькі утиски, відповіли на це збройним повстанням. Лише після тримісячної боротьби уряду вдалося придушити цей виступ.

З 1862 року у селі працювала міністерська однокласна школа, яку 1908 року перетворено на волосну дворічну.

Назва села, за однією з версій, утворена від прізвища колишнього власника села генерала Гур'єва, згодом — одеського градоначальника, київського військового губернатора (Олександр Дмитрович Гур'єв (1785-1865)).

На території села знайдено кам'яні знаряддя праці доби бронзи та бронзові наконечники стріл скіфських часів.

Гурьевка (Гур'ївка) Николаевская область, р. Южный Буг. 19 січня 2020 р. : [відео ; 01:02] // People's Review. - Назва з екрана. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=i76ZpUhovRU> (Останнє звернення 16.08.2023).

Паталах, Олексій

Козацький некрополь станиці Гур'ївки / Олексій Паталах // Україна Інкогніта. – Назва з екрана. – Режим доступа: <https://ukrainaincognita.com/mista/kozatskyy-nekropol-stanytsi-hur-ivky> (Останнє звернення 16.08.2023).

Ворошилова, Ольга

Наслідки обстрілу села Гур'ївка. Що розповідають люди / Ольга Ворошилова, фот. Ольга Руда // Суспільне Новини. - Назва з екрана. – Режим доступа: <https://susplne.media/229194-naslidki-obstrilu-sela-gurivka-so-rozpovidaut-ludi/> (Останнє звернення 16.08.2023).

Гур'ївку з «Градів» найчастіше обстрілювали з 10 по 14 березня. На підступах до села була стоянка російських танків. У населений пункт війська не заходили.

Наслідки обстрілу села Гур'ївка. Що розповідають люди : [15.04.2022] : [відео ; 03:13] // Суспільне Миколаїв. - Назва з екрана. – Режим доступа: https://www.youtube.com/watch?v=kdfQUZyeF_g (Останнє

звернення 16.08.2023).

Розбиті будинки, уламки снарядів на присадибних ділянках та зруйнована історична пам'ятка. Це побачили кореспонденти Суспільного у селі Гур'ївка Костянтинівської громади.

Авторка: Ольга Руда.

Оператор: Юрій Руденко.

«Турецька криниця» - 01:45

У с. Гур'ївка Костянтинівської ТГ Миколаївського району відкрито новий підрозділ МПО : [10.02.2023] : [відео ; 02:19] // MYKOLAIV DSNS. - Назва з екрана. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=gyo-gHDr9Jo> (Останнє звернення 16.08.2023).

10 лютого 2023 року у с. Гур'ївка Костянтинівської територіальної громади Миколаївського району відкрито новий підрозділ місцевої пожежної охорони. Щоденно на добове чергування заступатимуть троє співробітників, а у бойовому розрахунку перебуватиме спеціальний пожежний автомобіль.

Турецька криниця (будівля XIX ст.) (Миколаївський р-н, с. Гур'ївка, вул. Набережна)

Турецька криниця у селі Гур'ївка — історична пам'ятка XVIII століття, також є щойновиявленою пам'яткою архітектури.

Вже у XIX столітті над криницею було зведено кам'яний павільйон з піляного ракушняка, який добувався в місцевому

кар'єрі. Над квадратною в плані будовою — чотирьохскатний дах. Назва обумовлена тим, що, за місцевою легендою, облаштовували криницю турки.

У криниці вода має особливий м'який смак. За традицією, випити її повинні

молодята, щоб нащадки їх були багатими і здоровими. Цією ж водою поливають саджанці і кроплять нові садиби.

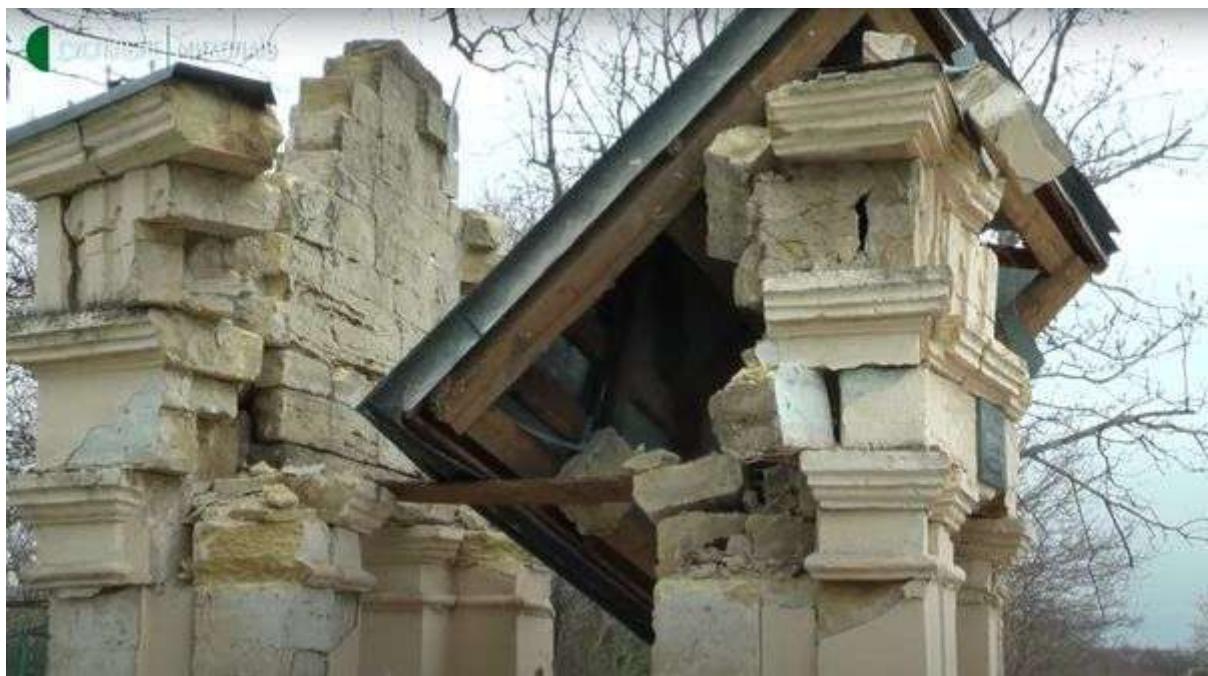
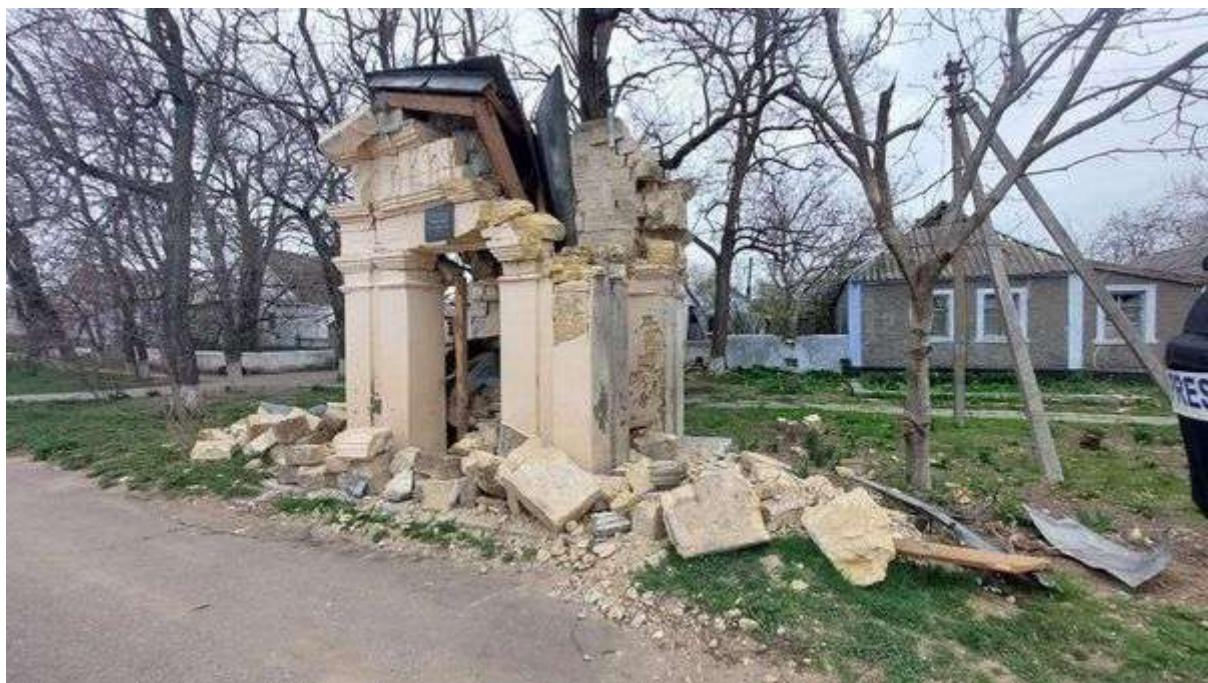
Криниця зображена на гербі села Гур'ївка.

До російського вторгнення Турецька криниця знаходилась у відмінному відреставрованому стані, за нею доглядали місцеві жителі.

За словами місцевої мешканки Віолетти Аносової, Турецька криниця прийняла на себе орсновний удар снаряду від «Града», тим самим захистивши від руйнування будинок її брата, який саме й опікувався криницею, ремонтував, замовив вказівну табличку.

Внаслідок численних обстрілів з 10 по 14 березня 2022 року частково зруйновано опори та покриття старовинної будівлі XIX ст. – так званої «Турецької криниці», за переказами започаткованої у XVIII ст.

Турецька криниця : LEGO-модель // MiNiMISTO. - . - Назва з екрана. – Режим доступа: <https://minimisto.in.ua/portfolio-item/turetska-krynytsia/> (Останнє звернення 16.08.2023).

Турецька криниця XVIII ст. Історичний пам'ятник на Миколаївщині в 4К : [23.09.2020] : [відео ; 00:54] // People's Review. - Назва з екрана. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=5xcUXIazfZk> (Останнє звернення 16.08.2023).

Турецький колодязь // ZruchnoTravel. - Назва з екрана. – Режим доступа: <https://zruchno.travel/ObjectEntity/ObjectEntity?idCrm=85679d67-10b8-a56a-1e17-58d3a390416b&lang=ua> (Останнє звернення 16.08.2023).

На Миколаївщині ракета окупантів зруйнувала історичну архітектурну пам'ятку «Турецька криниця» : [23.04.2022] : [відео ; 00:22] // КІЇВ24 | Телеканал Київ. - Назва з екрана. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=Z1iOp9sliNI> (Останнє звернення 16.08.2023).